

T.C.
MUŞ ALPARSLAN ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
BEDEN EĞİTİMİ VE SPOR EĞİTİMİ ANABİLİM DALI

Eyyüp SUBAŞI

LİSE ÖĞRENCİLERİNİN OKUL İKLİMİ ALGILARI İLE SPORA
YÖNELİK TUTUMLARI ARASINDAKİ İLİŞKİNİN İNCELENMESİ
(MUŞ İL ÖRNEĞİ)

YÜKSEK LİSANS TEZİ

MUŞ-2021

T.C.
MUŞ ALPARSLAN ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
BEDEN EĞİTİMİ VE SPOR EĞİTİMİ ANABİLİM DALI

Eyyüp SUBAŞI

LİSE ÖĞRENCİLERİNİN OKUL İKLİMİ ALGILARI İLE SPORA
YÖNELİK TUTUMLARI ARASINDAKİ İLİŞKİNİN İNCELENMESİ
(MUŞ İL ÖRNEĞİ)

YÜKSEK LİSANS TEZİ

TEZ YÖNETİCİSİ
Doç. Dr. Ali TÜRKER

MUŞ-2021

İÇİNDEKİLER

İÇİNDEKİLER	I
ÖZET	III
ABSTRACT.....	V
KISALTMALAR DİZİNİ	VIII
TABLolar DİZİNİ	IX
GİRİŞ	1

BİRİNCİ BÖLÜM

ARAŞTIRMANIN KURAMSAL ÇERÇEVESİ VE İLGİLİ ARAŞTIRMALAR

1.1. OKUL İKLİMİ KAVRAMI.....	7
1.1.1. Okul İklimi Boyutları.....	8
1.1.2. Okul İklimi Türleri.....	11
1.1.3. Okul İklimini Etkileyen Faktörler.....	12
1.2. TUTUM KAVRAMI.....	14
1.2.1. Tutumun Öğeleri	15
1.2.1.1. Zihinsel Öğeler.....	15
1.2.1.2. Duygusal Öğeler.....	15
1.2.1.3. Davranışsal Öğeler	16
1.2.2. Tutumların Oluşması ve Gelişmesi.....	16
1.2.3. Tutum ve Davranış İlişkisi	17
1.3. SPORA YÖNELİK TUTUM	17
1.3.1. Spora Yönelik Tutumu Etkileyen Faktörler.....	19
1.3.1.1. Cinsiyet	19
1.3.1.2. Öğrenim Görülen Sınıf Düzeyi	20
1.3.1.3. Spor Yapma Alışkanlığı.....	21
1.3.1.4. Sosyo-Ekonomik Durum.....	21
1.3.1.5. Okul Sporlarına Katılım.....	22
1.4. KONU İLE İLGİLİ YAPILAN ARAŞTIRMALAR	22

İKİNCİ BÖLÜM

YÖNTEM

2.1. ARAŞTIRMANIN MODELİ	29
2.2. ARAŞTIRMANIN EVREN VE ÖRNEKLEMİ	29

2.3. VERİLERİN TOPLANMASI	29
2.4. VERİ TOPLAMA ARAÇLARI	30
2.4.1. Kişisel Bilgi Formu.....	30
2.4.2. Okul İklimi Ölçeği (OİÖ)	30
2.4.3. Spora Yönelik Tutum Ölçeği (SYTÖ).....	30
2.5. VERİLERİN ANALİZİ	31

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

BULGULAR

3.1. BULGULAR	32
SONUÇ VE ÖNERİLER	48
KAYNAKÇA	59
EKLER	70
ÖZGEÇMİŞ	73

ÖZET
YÜKSEK LİSANS TEZİ
LİSE ÖĞRENCİLERİNİN OKUL İKLİMİ ALGILARI İLE SPORA YÖNELİK
TUTUMLARI ARASINDAKİ İLİŞKİNİN İNCELENMESİ
(MUŞ İL ÖRNEĞİ)

Eyyüp SUBAŞI

Tez Danışmanı: Doç. Dr. Ali TÜRKER

2021, 83 sayfa

Bu araştırmada; Lise öğrencilerinin okul iklimi algıları ile spora yönelik tutumları arasındaki ilişkiyi belirleyerek, farklı değişkenler açısından incelemek amaçlanmıştır.

Araştırmada nicel yaklaşımlardan ilişkisel tarama modeli kullanılmıştır. Araştırmanın evrenini Muş ilinde Milli Eğitim Bakanlığına bağlı Spor Lisesi, Meslek Lisesi, Sosyal Bilimler Lisesi, Fen Lisesi, İmam Hatip Lisesi, Güzel Sanatlar Lisesi ve Anadolu Lisesinde öğrenim gören öğrenciler oluşturmaktadır. Araştırmada örnekleme ise; bahsedilen evren içerisinde kolayda örnekleme yoluyla seçilen yaşları 14 ile 19 arasında değişen 240' ı kadın ($\bar{X}_{yaş}=16.20\pm1.27$); 472' si erkek ($\bar{X}_{yaş}=16.20\pm1.26$) toplam 712 lise öğrencisi ($\bar{X}_{yaş}=16.14\pm1.26$) oluşturmuştur. Araştırmada veri toplama aracı olarak araştırmacı tarafından oluşturulan “Kişisel Bilgi Formu”, Çalık ve Kurt (2010) tarafından geliştirilen “Okul İklimi Algısı Ölçeği” ve Şentürk (2015) tarafından geliştirilen “Spora Yönelik Tutum Ölçeği” kullanılmıştır. Verilerin analizinde betimsel istatistikler, bağımsız gruplar t-testi, tek yönlü varyans (ANOVA) ve Pearson korelasyon analizleri kullanılmıştır.

Araştırma bulguları incelendiğinde lise öğrencilerinin okul iklimi puanlarının; cinsiyet, sınıf düzeyi, aile gelir, okul sporlarına katılma, haftalık spor sıklığı ve öğrenim görülen lise türüne göre anlamlı farklılık gösterdiği ($p<.05$); anne ve baba eğitim, lisanslı spor yapma ve ailede lisanslı spor yapma durumlarına göre farklılık göstermediği tespit edilmiştir ($p>.05$).

Spora yönelik tutum puanları açısından sonuçlar incelendiğinde; cinsiyet, lisanslı spor yapma, okul sporlarına katılma, haftalık spor sıklığı ve öğrenim görülen lise türüne

göre anlamlı farklılık gösterdiği ($p<.05$); sınıf düzeyi, aile gelir, anne ve baba eğitim ve ailede lisanslı spor yapma durumlarına göre farklılık göstermediği tespit edilmiştir ($p>.05$).

Son olarak; öğrencilerin okul iklimi puanları ile spora yönelik tutum puanları arasında pozitif yönde anlamlı ilişkiler tespit edilmiştir ($p<.05$).

Anahtar Kelimeler: Lise, Öğrenci, Okul İklimi, Spora Yönelik Tutum.

ABSTRACT
MASTER'S THESIS
EXAMINATION OF THE RELATIONSHIP BETWEEN HIGH SCHOOL
STUDENTS' PERCEPTIONS OF SCHOOL CLIMATE AND THEIR
ATTITUDES TO SPORTS (MUŞ PROVINCE SAMPLE)

Eyyüp SUBAŞI

Advisor: Associate Prof. Ali TÜRKER

2021, Page: 83

In this research, it is aimed to analyze in terms of different factors by determining the connection between highschool students' school climate perceptions and their attitude towards sport.

In the research, correlational survey model which is part of the quantitative approach, is used. Target population of the study constitute the Sport Highschool, Social Science Highschool, Science Highschool, Religious Vocational Highschool and Fine Arts High School which are affiliated with the ministry of national education in Muş. The sample of research is included 712 ($\bar{X}_{age}=16.14\pm1.26$) highschooler in total of whom 240 are women who change their age range between 14-19 ($\bar{X}_{age}=16\pm1.27$), and 472 are men ($\bar{X}_{age}=16\pm1.26$). 'Personal Information Form' which is constituted by researcher, 'School Climate Perception Scale' which is developed by Çalık and Kurt (2010), 'Attitude Scale Towards Sports' which is developed by Şentürk (2015) as data collection tool. Descriptive statistics, independent samples t-test, one way analysis of variance (ANOVA), Pearson correlation analysis are used in order to analyse the data.

It is established that high school students' school climate scores are different in terms of gender, class level, family income, participation of school sports, weekly exercise frequency and type of school ($p<.05$), and they are not different in terms of educational level of parents and licensed sports ($p>.05$) when research findings are examined.

Results show significant differences in terms of gender, participation of school sports, licensed sports, weekly exercise frequency and type of school ($p<.05$), on the

other hand there is no difference in terms of class level, family income, educational level of parents ($p>.05$).

In conclusion, it is determined that there are semantic relations between school climate scores and attitude towards sports of students ($p<.05$).

Key Words: High School, Student, School Climate, Attitude Towards Sport.

ÖNSÖZ

Lise öğrencilerinin okul iklimi algıları ile spora yönelik tutumları arasındaki ilişkinin incelendiği bu çalışmada; tecrübeleriyle bana yol gösteren ve çalışmamın şekillenmesinde her daim desteğinden yararlandığım kıymetli danışmanım Doç. Dr. Ali TÜRKER hocama çok teşekkür ederim.

Araştırma verilerimin toplanmasında yardımcı olan sevgili meslektaşlarım olan beden eğitimi ve spor öğretmenlerine, araştırmama katılım gösteren lise öğrencilerine çok teşekkür ederim.

Yaşamımın ilk anından bugüne kadar her daim desteklerini hissettiğim kıymetli aileme ve sevgili eşime çok teşekkür ederim.

Muş-2021

Eyyüp SUBAŞI

KISALTMALAR DİZİNİ

OİÖ : Okul İklimi Ölçeği

SYTÖ : Spora Yönelik Tutum Ölçeği

TABLolar DİZİNİ

Tablo 3.1. Öğrencilerin Cinsiyete ve Öğrenim Gördükleri Lise Türüne Göre Dağılımları	32
Tablo 3.2. Öğrencilerin Demografik Değişkenlerin Lise Türlerine Göre Dağılımları ...	33
Tablo 3.3. Öğrencilerin Okul İklimi Puanlarının Cinsiyete Göre Karşılaştırma Sonuçları	34
Tablo 3.4. Öğrencilerin Okul İklimi Puanlarının Sınıf Düzeyine Göre Karşılaştırma Sonuçları	35
Tablo 3.5. Öğrencilerin Okul İklimi Puanlarının Aile Gelir Durumlarına Göre Karşılaştırma Sonuçları.....	36
Tablo 3.6. Öğrencilerin Okul İklimi Puanlarının Anne Eğitim Durumlarına Göre Karşılaştırma Sonuçları.....	37
Tablo 3.7. Öğrencilerin Okul İklimi Puanlarının Baba Eğitim Durumlarına Göre Karşılaştırma Sonuçları.....	37
Tablo 3.8. Öğrencilerin Okul İklimi Puanlarının Lisanslı Spor Yapma Durumlarına Göre Karşılaştırma Sonuçları.....	38
Tablo 3.9. Öğrencilerin Okul İklimi Puanlarının Okul Sporlarına Katılma Durumlarına Göre Karşılaştırma Sonuçları.....	38
Tablo 3.10. Öğrencilerin Okul İklimi Puanlarının Ailenin Lisanslı Spor Yapma Durumlarına Göre Karşılaştırma Sonuçları	39
Tablo 3.11. Öğrencilerin Okul İklimi Puanlarının Haftalık Yapılan Spor Sıklığı Durumlarına Göre Karşılaştırma Sonuçları	39
Tablo 3.12. Öğrencilerin Okul İklimi Puanlarının Öğrenim Görülen Lise Türüne Göre Karşılaştırma Sonuçları.....	40
Tablo 3.13. Öğrencilerin Spora Yönelik Tutum Puanlarının Cinsiyete Göre Karşılaştırma Sonuçları.....	41
Tablo 3.14. Öğrencilerin Spora Yönelik Tutum Puanlarının Sınıf Düzeyine Göre Karşılaştırma Sonuçları.....	42

Tablo 3.15. Öğrencilerin Spora Yönelik Tutum Puanlarının Aile Gelir Durumlarına Göre Karşılaştırma Sonuçları.....	42
Tablo 3.16. Öğrencilerin Spora Yönelik Tutum Puanlarının Anne Eğitim Durumlarına Göre Karşılaştırma Sonuçları.....	43
Tablo 3.17. Öğrencilerin Spora Yönelik Tutum Puanlarının Baba Eğitim Durumlarına Göre Karşılaştırma Sonuçları.....	43
Tablo 3.18. Öğrencilerin Spora Yönelik Tutum Puanlarının Lisanslı Spor Yapma Durumlarına Göre Karşılaştırma Sonuçları	44
Tablo 3.19. Öğrencilerin Spora Yönelik Tutum Puanlarının Okul Sporlarına Katılma Durumlarına Göre Karşılaştırma Sonuçları	44
Tablo 3.20. Öğrencilerin Spora Yönelik Tutum Puanlarının Ailenin Lisanslı Spor Yapma Durumlarına Göre Karşılaştırma Sonuçları.....	45
Tablo 3.21. Öğrencilerin Spora Yönelik Tutum Puanlarının Haftalık Yapılan Spor Sıklığı Durumlarına Göre Karşılaştırma Sonuçları.....	45
Tablo 3.22. Öğrencilerin Spora Yönelik Tutum Puanlarının Öğrenim Görülen Lise Türüne Göre Karşılaştırma Sonuçları	46
Tablo 3.23. Öğrencilerin Okul İklimi Puanları İle Spora Yönelik Tutum Puanları Arasındaki İlişki Sonuçları.....	47

GİRİŞ

Örgütler içinde ortaya çıktıkları toplumların kaynaklarından yararlanarak bunları farklı ürün ya da hizmetlere çeviren yapılardır. İnsanlık tarihinin ortaya çıktığı günden bu yana insanların teknolojik, politik, kültürel ve sosyal değişim ve gelişmeleri oluşturdukları örgütsel yapılar ile mümkün olmuştur. Okullar ise toplumların geleceği olan çocuklara; hem eğitim işleviyle toplumsal değerlerin transferinde, hem de öğretim işlevi ile evrensel bilgi zenginliğinin transferinde önemli rolle sahip olan örgütlerdir. Okulların mevcut iklimin, toplum tarafından okullara attığı sorumlulukları gerçekleştirmesindeki başarısını etkileyeceği öngörülmektedir (Şenel ve Buluç, 2016: 2). Bu bağlamda okulun kendine özel bir değerler sistemi yaratması ve hedeflediği amaçlara etkili olarak ulaşması, sağlıklı ve olumlu bir örgüt iklimini gerekli kılar. Öğrencilere yönelik yüksek başarı beklentisi içinde olunması, öğretmenlerin yeni bakış açılarına açık olmaları ve çalışanlar arasında güven hissinin olması sağlıklı bir eğitim kurumu olarak okulun nitelikleri içerisinde gösterilmektedir (Özdemir ve diğerleri, 2010: 214).

Bir okul ikliminin oluşumunda en etkili unsur olarak okul yöneticisi ve öğretmenler görülse bile okulların varlığının nedeni olan öğrencilerin iklimden etkilenecek, onu etkilememesi mümkün değildir. Öğrencilerin okulu iklimine ilişkin yaklaşımlarının ortaya çıkarılması, okulun etkisi ve verimliliğini artırması yönünden önemlidir. Öğrencilerin algıladığı okul iklimini tespit etmek, öğrencilerin gereksinimleri, beklentileri ve okula dair tutumlarıyla ilgili bilgi sahibi olmayı sağlayacaktır. Böylece öğrencilerin beklentilerini yanıtlamak, öğrencilerin dikkatini çekecek ve kendi potansiyellerinden yararlanabilecekleri ortamlar yaratmak kolaylaşacaktır. Okulun etkisi ile güven, memnuniyet, öğrenciler arası pozitif etkileşim, motivasyon, akademik başarı, okula bağlılık artacaktır. Devamsızlık, tahripçilik, saldırgan tutumlar, şiddet gibi olumsuz davranışlar azalacak ya da tümüyle sona erecektir. Muhtemel ya da mevcut problemlere ilişkin tedbir alınması ve çözülmesi sağlanacaktır. Böylece sağlıklı ve olumlu bir okul iklimi yaratmak mümkün duruma gelecektir (Saraç, 2015: 7).

Okul iklimi; öğretmenlerin çalışmak istedikleri ortama dair yaklaşımlarını bir başlık çerçevesinde bir araya getiren ve eğitim sisteminin verimliliği için son derece

önemli bir kavramdır. Çeşitli nitelendirmelerle okul ideolojisi, okul karakteri, okul atmosferi veya okuldaki hava gibi tanımlamalarla isimlendirilse de okul ortamı konusundaki bütün çalışmalar çoğunlukla “okul iklimi” şemsiye kavramı kapsamında toplanmaktadır (Hoy, 1990: 150; akt. Göcen ve Kaya, 2014: 70).

Olumsuz okul iklimi ve disiplin algısına sahip okullarda, eğitimin temel gayesi olan öğretimin kesintiye uğraması ile öğretmenlerde isteksizlik, ilgisizlik, şiddet barındıran okul ortamı, öğrencilerin olumsuz tutumlara özenmesi ve hatta öğrencilerin okuldan ayrılmasına dek uzanabilecek sonuçlar gelişebilmektedir. Dolayısıyla eğitim kurumlarının amaçlarına ulaşmasında etkili olan okul iklimi üzerinde, başta öğrenci ve öğretmenle alakalı faktörlerin değerlendirilmesi önemlidir (Arslan, 2019: 5). Buna karşın, ülkemizde gerçekleştirilen araştırmalar kapsamında okul iklimi, okul yöneticileri veya öğretmenlerin ilişkileri bağlamında tanımlanmış ve bu araştırmalar kapsamında genellikle okul yöneticilerinin ya da öğretmenlerin düşüncelerine başvurulmuştur. Okul ikliminden en fazla etkilenen grup olarak öğrenciler ise yapılan bu çalışmalar içine dahil edilmemiştir. Bu kapsamda yapılan bu çalışmada lise öğrencilerinin okul iklimi algıları ile spora yönelik tutumları arasındaki ilişkinin incelenmesi amaçlanmıştır.

Problem Cümlesi

Araştırmanın problem cümlesi; Lise öğrencilerinin okul iklimi algıları ile spora yönelik tutumları arasında anlamlı bir ilişki var mıdır? şeklinde oluşturulmuştur.

Alt Problemler

Araştırmanın problem cümlesi çerçevesinde okul iklimi puanları ile ilgili aşağıdaki alt problemlere cevap aranmıştır;

1. Öğrencilerin okul iklimi puanları cinsiyete göre anlamlı farklılık göstermekte midir?
2. Öğrencilerin okul iklimi puanları sınıf düzeyine göre anlamlı farklılık göstermekte midir?
3. Öğrencilerin okul iklimi puanları aile gelir durumlarına göre anlamlı farklılık göstermekte midir?
4. Öğrencilerin okul iklimi puanları anne eğitim durumlarına göre anlamlı farklılık göstermekte midir?

5. Öğrencilerin okul iklimi puanları baba eğitim durumlarına göre anlamlı farklılık göstermekte midir?

6. Öğrencilerin okul iklimi puanları lisanslı spor yapma durumlarına göre anlamlı farklılık göstermekte midir?

7. Öğrencilerin okul iklimi puanları okul sporlarına katılma durumlarına göre anlamlı farklılık göstermekte midir?

8. Öğrencilerin okul iklimi puanları ailede lisanslı spor yapan durumlarına göre anlamlı farklılık göstermekte midir?

9. Öğrencilerin okul iklimi puanları haftalık spor sıklıklarına göre anlamlı farklılık göstermekte midir?

10. Öğrencilerin okul iklimi puanları öğrenim gördükleri lise türüne göre anlamlı farklılık göstermekte midir?

Araştırmanın problem cümlesi çerçevesinde spora yönelik tutum puanları ile ilgili aşağıdaki alt problemlere cevap aranmıştır;

11. Öğrencilerin spora yönelik tutum puanları cinsiyete göre anlamlı farklılık göstermekte midir?

12. Öğrencilerin spora yönelik tutum puanları sınıf düzeyine göre anlamlı farklılık göstermekte midir?

13. Öğrencilerin spora yönelik tutum puanları aile gelir durumlarına göre anlamlı farklılık göstermekte midir?

14. Öğrencilerin spora yönelik tutum puanları anne eğitim durumlarına göre anlamlı farklılık göstermekte midir?

15. Öğrencilerin spora yönelik tutum puanları baba eğitim durumlarına göre anlamlı farklılık göstermekte midir?

16. Öğrencilerin spora yönelik tutum puanları lisanslı spor yapma durumlarına göre anlamlı farklılık göstermekte midir?

17. Öğrencilerin spora yönelik tutum puanları okul sporlarına katılma durumlarına göre anlamlı farklılık göstermekte midir?

18. Öğrencilerin spora yönelik tutum puanları ailede lisanslı spor yapan durumlarına göre anlamlı farklılık göstermekte midir?

19. Öğrencilerin spora yönelik tutum puanları haftalık spor sıklıklarına göre anlamlı farklılık göstermekte midir?

20. Öğrencilerin spora yönelik tutum puanları öğrenim gördükleri lise türüne göre anlamlı farklılık göstermekte midir?

Araştırmanın Önemi

Bireyin okuma ve yazma davranışı kazanmasında, sosyalleşmesinde, meslek sahibi olarak kendini ifade edebilmesinde, kendini geliştirmesinde eğitimin rolü son derece fazladır. Eğitim, bireylerin, toplumların ve ülkelerin refah seviyesinde, kalkınmasında ve mutluluğunda temel etkenlerden birisidir. Bir ülkenin hayat kalitesi üzerinde eğitim-öğretim çalışmalarının özelliği, bunlara sarf edilen vakit ve kaynakların miktarı etkilidir. Teknolojinin gelişimi, zamana göre gereksinim ve problemlerin farklılaşması, eğitimle ilgili beklentilerinin farklılaşması bilgi aktarımının hızlanması, bilgiden faydalanmanın ve bilgi üretiminin öne çıkması gibi yeniliklerle eğitime, öğretmenlere ve okullara yaklaşımı, eğitimcilerden ve okul yönetimlerine ilişkin beklentileri, yaşanan problemleri, özetle eğitim-öğretim döneminin tümünü etkilemektedir (Aydın, 2019: 1). Bu noktada okul iklimi eğitim sistemlerinin başarıya ulaşmasında önemli bir değişken olarak karşımıza çıkmaktadır. Bunun yanında okul iklimi algısı öğrencilerin okullara yönelik tutumlarını etkilemektedir. Dolayısıyla, öğrencilerin okul iklimine yönelik tutumlarını belirlemeye dair çalışmalara gereksinim duyulduğu ifade edilebilir. Okul ikliminin güven, destek ve başarı temeline dayanması, okul yöneticilerinin ve öğretmenlerinin öğrencilerle iyi etkileşim kurması ve onları desteklemesi, öğrencilerin okul içerisinde iyi arkadaşlıklar kurması, okulun fiziksel durumunun ve sosyal faaliyetlerinin yeterliliği, akademik programların öğrencilerin gelişim düzeyini desteklemesi ve şiddetten uzak güvenli koşullarda bir okul iklimi, öğrencilerin okula yönelik tatmin düzeyini yükselterek onların okula daha çok bağlanmalarına katkı sağlayabilir (Özdemir ve diğerleri, 2010: 215).

Okul iklimi algısı öğrencilerin okula yönelik olumlu ya da olumsuz tutumlar sergilemelerine zemin hazırlamanın yanında derslere yönelik tutumları da etkileyebilmektedir. Bilindiği gibi insanların herhangi bir kişiye nesneye ya da olguya

yönelik tutumları zaman içerisinde davranışlarının şekillenmesine zemin hazırlamaktadır (Karadağ, 2012: 30). Bilindiği gibi eğitim sistemi içerisinde bedensel gelişimin desteklenmesine katkı sağlayan en önemli ders beden eğitimi ve spor dersidir. Bu kapsamda öğrencilerin beden eğitimi dersinden yüksek verim elde etmeleri beden eğitimi dersine yönelik tutumlarının olumlu olması ile mümkündür. Literatürde yer alan çalışmalar da (Aras, 2013: 25; Karadağ, 2012: 4) beden eğitimi ve spor dersine yönelik olumsuz tutumun öğrencilerin derse yönelik ilgilerini azalttığını göstermektedir. Okul iklimi algısının derslere yönelik tutumu etkilediği göz önünde bulundurulduğu zaman olumsuz okul iklimi algısının beden eğitimi ve spor dersine yönelik tutumu da olumsuz yönde etkilemesi muhtemel bir durumdur. Buna karşılık literatürde yer alan çalışmalarda öğrencilerin okul iklimi algıları ile beden eğitimi ve spor dersine yönelik tutumları arasındaki ilişkinin ele alındığı çalışmaların sınırlı olduğu görülmektedir. Bu kapsamda yapılan bu çalışmanın literatüre katkı sağlayacağı düşünülmüştür.

Varsayımlar

- Araştırmaya katılan farklı liselerde öğrenim gören öğrencilerin araştırmaya gönüllü katıldıkları varsayılmıştır.
- Araştırmada kullanılan ölçme araçlarının araştırmanın amacına uygun olduğu varsayılmıştır.

Sınırlılıklar

- Araştırma Muş ilinde araştırmaya dahil edilen farklı liselerde öğrenim gören öğrencilerin görüşleri ile,
- Araştırma toplanan veriler ile,
- Araştırma 2020-2021 eğitim öğretim dönemi bahar dönemi ile sınırlıdır.

Tanımlar

Okul iklimi: Öğrenciler, okul personeli ve ebeveynlerin okul yaşamına ilişkin akademik, sosyal, duygusal, vatandaşlık ve etik açıdan deneyimleridir (Thapa, Cohen, Guffey, & Higgins-D'Alessandro, 2013).

Spor: Hergüner (2015) sporu; “çeşitli amaçlarla, farklı alanlar kullanılarak, ferdi veya takım halinde, araçlı veya araçsız yapılan, planlı çalışmayı ve kurallara uymayı gerektiren, ağırlık, metre, zaman ölçü birimleri ve sayı ile değerlendirilen, mental ve

fiziki rekabete dayalı, performans arttırıcı, sosyalleştirici ve eğitici psiko-motor faaliyetlerdir” şeklinde ifade etmiştir (Hergüner, Bar ve Yaman, 2016: 155-168).

Tutum: Bireyin bir durum, olay ya da olgu karşısında ortaya koyması beklenen olası davranış biğimi olarak tanımlanabilir (İnceoğlu, 2010).

BİRİNCİ BÖLÜM

ARAŞTIRMANIN KURAMSAL ÇERÇEVESİ VE İLGİLİ ARAŞTIRMALAR

Araştırmanın bu bölümünde çalışmaya ilişkin kuramsal bilgilere ve konu ile ilgili yapılmış olan yerli ve yabancı çalışma bulgularından oluşan yapılan araştırmalar bölümlerine yer verilmiştir.

1.1. OKUL İKLİMİ KAVRAMI

Örgüt iklimi, sosyal bilimler çerçevesinde en kapsamlı geçmişe sahip olan terimlerden birisidir. George Sterns 1960 yılında üniversitelerle ilgili araştırmasında, ilk defa örgüt iklimi teriminden bahsetmiştir. Sterns, örgüt ikliminin bireylerin kişiliği gibi kuruma yönelik bir nitelik olduğu analojisini ortaya koymuştur. Daha sonra kavramın okul ve diğer kurumlara yönelik kullanımı çeşitli kavramsal yaklaşımlarla hızla yaygın hale gelmiştir (Hoy, 2003). Okul iklimine yönelik oldukça çeşitli tanımlara yer verildiği ve belirli bir tanım konusunda uzlaşmaya varılamadığı görülmektedir. Ayrıca okul iklimi tanımlarının büyük bir bölümünün okuldaki insan ilişkileri kapsamında gerçekleştirildiği dikkati çekmektedir (Çalık ve Kurt, 2010: 169).

Bilindiği gibi örgüt iklimi, pek çok alanda karşılaşılan, genellikle örgüt kültürü ile karıştırılan, son derece karışık, anlaşılması ve analiz edilmesi güç bir terimdir. Sosyal bilimlerin oldukça kapsamlı konularından biri olan örgüt iklimi, örgüt ortaklarının örgüte veya örgütün bazı boyutlarına yönelik duygularını belirlemeye ve açıklamaya çalışır (Saraç, 2015: 9). Okul iklimi ise bireylerin bir okulda olması gereken bütün değerlerin niteliğine verdiği önem ve okul personelleri için düşüncelerini ifade etmektedir. "İklim" bireyin içerisinde olduğu çevresel ve içsel şartları içermektedir. Ayrıca iklim; hizmet sunucular ve faydalananlar olarak veli, öğrenci, personel ve yönetici olarak bireylerin, söz konusu okula karşı sergilediklerin yaklaşımı da yansıtmaktadır (Kaplan ve Geoffroy, 1990; akt. Alpay, 2019: 18). Topçu (1998) okul iklimini, okul dahilindeki kişilerle okulun fiziksel ve sosyal çevresi arasındaki iletişim neticesinde ortaya çıkan, okulu diğer okullardan farklı kılan ve okuldaki kişiler tarafından psikolojik şekilde algılanarak hissedilen nitelikler bütünü şeklinde açıklamaktadır (akt. Ada, 2020: 14). Bir başka deyişle okul iklimi; içeriden ve dışarıdan gözlenebilir bir okulu diğerinden farklı kılan ve okulun tüm üyelerinin davranışlarını

etkileyen, okul içindeki çevreyle alakalı bütün özellikler olarak açıklamaktadır (Göcen ve Kaya, 2014: 72).

Balcı (2001) alan yazındaki iklim tanımlarını iki grupta ele almıştır. İklim kavramı bu tanımlardan ilkinde göre, kişilerin bir duruma yönelik sergiledikleri ortak algı veya tepkilerdir. Bu bağlamda iklim örgüt bünyesinde her şeyi içermektedir ve katılma iklimi, direnme iklimi, iş doyumu iklimi gibi türlerden bahsedilebilmektedir. Bir diğer tanıma göre örgüt iklimi, kişinin davranışları üzerinde etkili olan belirli şartlardır. Aynı birimler arasındaki eşgüdümün, farklı statülerin doğurduğu sosyal mesafe ve üyelerin karar sürecine katılımı gibi durumların kurumda yarattığı iklimlerden söz edilebilir. Hoy ve Miskel (1991) bir eğitim kurumunda görevli olan bir kişinin performansının, belirli oranda bireyin kişiliği, belirli düzeyde de örgütsel ortam tarafından şekillendirildiğini ifade etmektedir. Okul iklimi, okul bünyesindeki tüm bireylerin, okulun çalışma ortamı konusunda paylaştıkları tutumlarına dikkat çeken bir kavramdır. Örgütsel iklim, kişilerin kendi gündelik hayattaki çalışma ortamına ilişkin mevcut algılarının bir ortalaması olarak da açıklanabilir. Kişilerin çalıştıkları kurumları algılama tarzları, onların örgüt içerisindeki davranış şekillerini ve performanslarını etkileyen önemli bir faktördür (akt. Çalık ve Kurt, 2010: 170).

1.1.1. Okul İklimi Boyutları

Okul iklimi unsurlarından güvenlik, fiziksel öğelere güvenle toplumsal ve duygusal öğelere güven vermek üzere iki alt öğeden meydana gelmektedir. Fiziksel boyutlara karşı güven; açık bir şekilde belirlenmiş olan kuralları ve bu kuralların ihlali durumunda açık ve tutarlı yaptırımları, okul personellerinin fiziksel açıdan kendilerini güven içerisinde hissetmelerini ve şiddet hususundaki tutumlar gibi halleri ifade etmektedir. Toplumsal ve duygusal öğelere güvence kişilerin değişkenliklerine ve okulda meydana gelen problemlerin çözülmesiyle ilgili tutumlara karşı duyulan güven olarak tanımlanmaktadır (Ada, 2020: 16). Okul ikliminin güvenlik alt boyutu ise okul ortamının güvenli bir yapıya sahip olması ile yakından ilişkilidir. Bu noktada güvenli bir okul ortamı oluşturulmasında okul iklimi temel belirleyiciler arasında yer almaktadır (Çalık ve diğerleri, 2011: 73).

Eğitim ve öğretim ögesi; kaliteli eğitim, etik, duygusal ve toplumsal yetiler, liderlik ve mesleki gelişim alt öğelerinden meydana gelmektedir. Eğitimin kalitesi,

geçek hayat ile ilişkilendirilen ve birtakım öğreti yolları ve tekniklerinin uygulanması, öğrencinin akademik başarı kazanması adına beklentilerin yüksek tutulması ve öğrenim liderliğinin gerçekleşmesi gibi anlamlar ifade etmektedir. Etik, toplumsal ve duygusal yetenekler adına disiplinler arası ilişkilerin oluşturulması, toplumsal - duygusal ve akademik eğitime önem gösterilmesi örnek olarak verilebilir. Mesleki eğitim ise öğrenimi ve daima gelişti sağlayan birtakım standart uygulamaların oluşturulması, mesleki gelişimin devamlı ve sistemli olması, eğitimcilerin söz konusu etkinliklere yönelik olumlu bir tutum göstermeleri gibi anlamlar barındırmaktadır. Liderlik alt ögesi için ise bir vizyon belirlenerek, yönetsel desteğin oluşturulması bir örnektir (Ada, 2020: 16). Bu süreçte liderlerin etik davranışlar sergilemeleri önemli bir konu olarak karşımıza çıkmaktadır. Bunun yanında örgütsel amaçlara ulaşmada liderin sergilediği tutum ve davranışların öğretmenler tarafından etik davranış olarak algılanması önemli bir konudur (Arslantaş ve Dursun, 2008: 112).

İlişkiler alt unsuru farklı olana saygı; okul topluluğu ve işbirliğiyle moral alt öğelerinden meydana gelmektedir. Farklılıklara saygı duymak temel öğeleri hem okul içinde hem yetişkinlerin ve gençlerin kendi içlerinde hem de gençlerin ve yetişkinlerin arasındaki ilişkilerin pozitif yönde olması, değişikliklere saygı gösterilmesi ve ortak verilen kararlar manası taşımaktadır. Okul topluluğu ve işbirliğiyle okul içerisinde aile katılımının oluşturulması, toplumla olumlu ilişkiler kurulması, aileler ve eğitimciler arasında paylaşılan normların olması ve karşılıklı bir şekilde destek verilmesi şeklinde tanımlanmaktadır (Ada, 2020: 16). Okul-aile işbirlikleri de bu düşüncenin bir sonucu olarak ortaya çıkmıştır. Günümüzde okul aile birlikleri ebeveynlerin okullar ile işbirliği içinde çalışmalarına ve öğrencilerin başarı düzeylerini yükseltmeye katkı sağlamaktadır (Çalışkan ve Ayık, 2015: 69). Moral ise hem öğrenenlerin öğrenme adına hem de çalışanların arzulu olması ve okulları hakkındaki sergiledikleri tutumların olumlu olması olarak ifade edilmektedir (Ada, 2020: 16).

Hoy ve diğerleri (1991) ise okul iklimini oluşturan alt boyutları aşağıdaki gibi sıralamışlardır;

1. Destekleyici Müdür Davranışları: Öğretmenler açısından esas bir ilgiyi ifade eder. Öğretmenlerini dinleyen müdür her zaman onların fikir ve tavsiyelerine açıktır.

Müdür gerçek anlamda sık sık öğretmenlerini, sıklıkla öğretmenleri över, onlara gerek kişisel gerekse mesleki anlamda ilgili yaklaşır.

2. Yönlendirici Müdür Davranışları: Son derece sıkı ve katı bir kontrol sistemini ifade eder. Müdür devamlı olarak öğretmenleri gözlemlemekte ve onların okul içerisinde yaptıkları faaliyetleri en ufak detayına varıncaya dek kontrol eder.

3. Sınırlayıcı Müdür Davranışları: Öğretmenlerin faaliyetlerini desteklemek yerine sürekli bu faaliyetlerinin sekteye uğramasına neden olur. Müdür öğretmenleri sık sık evrak işleriyle görevlendirmekte, komisyon faaliyetleri ve rutin işlerle öğretmenliğe eğitime ilişkin çalışmalarını ertelemektedir.

4. Mesleki Öğretmen Davranışları: Öğretmenler birbirlerine karşı mesleki ve açık iletişim halindedirler. Öğretmenler meslektaşları ile birlikte çalışmaktan zevk duyarlar, meslektaşları ile karşılıklı olarak saygı temelinde, yanlışları kabullenici, istekli bir ilişkileri vardır ve okullarından gurur duyarlar.

5. Samimi Öğretmen Davranışları: Öğretmenler birbirlerine sadıktırlar ve aralarında güçlü bir sosyal bağ vardır. Birbirlerini iyi tanır, birbirlerine güçlü bir sosyal destek gösterirler.

6. Serbest Öğretmen Davranışları: Amaçsız ve mesleki faaliyetlere yoğunlaşırlar. Öğretmenler üretken bir faaliyet içermeyen emek sarf ederler. Ortak bir hedefleri bulunmamaktadır. Genel olarak meslektaşlarını eleştirerek olumsuz tutumlar sergilerler (akt. Şenel ve Buluç, 2016: 3).

Tüm araştırmacılar ve Ulusal Okul İklimi Konseyi (NSCC), okul iklimine etki eden 4 temel unsur olduğu konusunda görüş birliği içerisindeyler. Bunlar; kurumsal alan/çevre, eğitim-öğretim, ilişkiler ve güvenlidir. Okullar, okul iklimini belirlemek için söz konusu dört alanla ilgili ne düzeyde başarılı olduklarını tespit etmek için faydalanabilecekleri anketlere yönelmelidir.

1. Güvenlik: Norm ve kurallarla beraber, çocuğun duygusal, sosyal ve fiziksel açıdan güven içerisinde hissetmesidir.

2. İlişkiler: Farklılıklara saygı duyabilme, öğrencileri sosyal yönden desteklemedir.

3. Eğitim ve öğretim: Öğrenmenin desteklenmesi ve yurttaşlık algısının aşılmasıdır.

4. Kurumsal çevre: Okulun fiziki yapısı, imkanları özetle çevresidir (Cohen ve diğerleri, 2009; akt. Saraç, 2015: 22).

1.1.2. Okul İklimi Türleri

Literatürde yer alan çalışmalarda okul iklimi türleri aşağıdaki gibi sınıflandırılmıştır (Sönmez, 2018; Bakkal, 2019: 43; Aydın, 2019: 55);

Açık iklim: Söz konusu iklim türünün en önemli özelliklerinden bir tanesi üyelerinin arasındaki davranış ve tutumlarının içtenliğidir, amaca giden yolda grup içerisinde yer alan bireylerin toplumsal gereksinimlerini karşılamayı hedefleyen enerji dolu ve canlı bir organizasyon iklimi türüdür. Liderlerin etkinlikleri örgüt ve liderin birlikte çalışması neticesinde meydana gelmektedir. Söz konusu iklim türünde takipçiler gerek toplumsal gereksinimlerini gidererek gerekse grubun hedeflerine hangi yollarla ulaşacağı gibi sorunlar oluşmaz, zira hepsi aynı anda gerçekleşmektedir.

Otonom iklim: Liderin etkinliklerinin enerjisini örgütten aldığı, örgüt üstündeki kontrolünün çok fazla olmadığı, gruptaki bireylerin toplumsal gereksinimlerini karşılamak açısından tatminkâr oldukları bir iklim türüdür. Söz konusu iklim türünde büyükün bunların yanında hedefe ulaşma tatmini de mevcuttur.

Kontrollü iklim: Kişisellikten uzak bir iklim türüdür. Odak noktasında amaçlar yer almaktadır ve örgütün davranışları direkt olarak hedeflere ulaşım sağlamak amaçlıdır. Örgütün toplumsal gereksinimlerinin bir kısmı karşılandığı için moral seviyesi kısmen yüksek olsa da grupta yer alan bireylerin kafasında amaçlara ulaşım sağlamak olduğu için tutum ve davranışlar gerçekçi olmamakla birlikte, samimiyetten de uzaktır.

Samimi iklim: Grupta yer alan bireylerin toplumsal gereksinimlerini karşılamakta, ancak amaca ulaşma hususunda toplumsal kontrolü sağlamayı dikkate almamaktadırlar. Bu bağlamda kontrolsüz ve bireysel bir iklim türüdür. Amaca ulaşılmadığı için moral düzeyi oldukça düşük ve söz konusu iklim türündeki davranışlar oldukça gerçekdışı olmakla birlikte samimi değildir.

Babacan iklim: Lider, örgütten gelen liderlik etkinliklerini kısıtlayarak, bütün etkinlikleri kendisi yapar ve örgütün becerilerini kendisinin liderliğine destek amaçlı kullanmamaktadır. Birtakım sebeplerle hem toplumsal gereksinimlerin karşılanma seviyesi hem de amaca ulaşmanın verdiği tatmin yeterli olmamaktadır.

Kapalı iklim: Söz konusu iklim türünde örgütte yer alan bütün bireylere karşı aşırı derecede ilgisizdir ve bu nedenle grup tıkalı bir hale gelmiştir. Hem amaca ulaşamayan hem de toplumsal gereksinimlerini karşılayamayan örgüt üyelerinin moralleri düşük seviyededir (akt. Bakkal, 2019: 43).

Çözülme iklimi: Bu tip eğitim kurumlarında yönetici pozisyonunda çalışmak gerçek anlamda zor bir iştir. Yönetici bütün iyi niyetine rağmen karşısında aynı çaba ve iyi niyeti görememekte ancak yine de aynı kararlılıkla çalışmayı sürdürür. Bu herkesin başarabileceği bir durum değildir (Aydın, 2019: 55).

1.1.3. Okul İklimini Etkileyen Faktörler

Okul iklimini etkileyen birçok unsur bulunmakta olup, yapılan çalışmalarda okul iklimini etkileyen unsurlar olumlu ve olumsuz faktörler şeklinde ikiye ayrılmaktadır. Bu konuya ilişkin yer verilen bir araştırmada olumsuz unsurlara ilişkin ulaşılan sonuçlar; okul çevresinin sosyo-ekonomik durumu, ekip çalışmasının yerine bireyselliğin dikkat çekmesi, çalışanların sorumluluk almaktan uzak durmaları, yönetmeliğin zorlayıcı ve bağlayıcı özelliği gibi durumların olumsuz okul iklimine sebep olduğu şeklindedir. Olumsuz unsurların öğretmenlerdeki idealist hislere de negatif şekilde yansıdığı ifade edilmiştir. Olumsuzluğa yol açan ana unsur olarak uygulamada olan yönetmeliğe dikkat çekilmiştir. Olumlu unsurlarla ilgili olarak ulaşılan sonuçlar; yöneticinin kendi altında çalışanlara değer vermesi, öğretim ve eğitime bir arada özen gösterilmesi, çalışanları arasında sağlıklı bir etkileşim kurulması, yönetimde ortakların kararlara katılımı, yöneticinin adaletli olması, okulun misyon ve vizyonunun açık bir şekilde ifade edilmesi, çalışan bireylerin yetki ve görevlerinin bilincinde olmaları, okulun bir aile ortamı şeklinde nitelendirilmesi gibi durumların olumlu iklime sebep olduğu şeklindedir. Okulun ikliminin tespit edilmesi konusunda öncelikli faktörlerin okulun personeli ve çevrenin olduğu belirtilmektedir. Katılımcıların olumlu okul iklimine ilişkin gerçekleştirdikleri değerlendirmeleri genellikle yönetici tutumları üzerinden yola çıkarak gerçekleştirdikleri görülmüştür. Katılımcılar her iki tema kapsamında da

yöneticilerin adaletli olmasıyla ilgili vurgulama yapmıştır. Bu bağlamda okul iklimi bakımından yönetici ve yönetim algısının, yönetim çalışmalarında adil tutumun önem teşkil ettiği ifade edilmiştir (Tofur ve Balıkçı, 2018: 1280). Bu konuda yapılan bir çalışmada da okul yöneticilerinin öğretmenlere karşı etik e adil davranmalarının okul iklimini olumlu yönde etkileyerek öğretmenlerde örgütsel bağlılığı arttırdığı rapor edilmiştir (Uğurlu ve Üstüner, 2011: 434).

Okul iklimini etkileyen unsurlar arasında okul müdürleri yönetici konumunda oldukları için önemli bir yere sahiptir. Ayrıca okul müdürleri de her örgütün bir liderinin bulunduğu gibi okul örgütlerinin lideri olarak nitelendirilmektedir. Müdürlerin kişilik özellikleri, okulda pozitif bir atmosfer yaratma çabaları, etkili iletişim yetenekleri, demokrasi algısı, deneyim ve bilgisi, liderlik özellikleri okulun çalışma şartlarını ve verimliliğini olumlu açıdan etkilemektedir. Okulda verim ve çalışma başarısı için diğer okullardaki çalışanların okul yöneticilerine destek olmaları gerekmektedir (Aydın, 2019: 2). Ayık ve Fidan (2014: 108) tarafından bu konuda yapılan bir çalışmada örgütsel iletişimi oluşturan tüm alt boyutların okul iklimi üzerinde belirleyici olduğu rapor edilmiştir.

Okul iklimini etkileyen diğer bir faktör ise yönetim süreçleridir. Yönetim süreçleri, okulun bütün alanlarını, olumlu veya olumsuz olarak etkileyebilmektedir. Okul içerisinde uygulanan yönetim çalışmaları, idari faaliyetlerin sürdürülmesi, veli-okul işbirliğine, yönetici ve öğretmen uyumuna, çevredeki okul yaklaşımına, eğitim-öğretim çalışmalarının niteliğine, okulun fiziksel durumuna, ekipmanlar açısından donanımına etki etmektedir. Bu düzeyde etkisi bulunan yönetim süreçlerinin, okul idaresince ne düzeyde etkin şekilde kullanıldıkları, eğitim-öğretimin kalitesi adına oldukça önemlidir. söz konusu yönetim süreçlerinin etkin şekilde kullanılmadığı okullardaki verimlilik ve huzurla yönetim süreçlerinden etkin şekilde yararlanıldığı okullardaki huzur ve verim arasında somut farklılıklar mevcuttur. Bunu idareciler, öğretmenler, veliler ve baskı grupları sık sık belirtmektedir (Aydın, 2019: 3). Okul güvenliğini sağlama süreçleri de okul iklimi üzerinde önemli bir belirleyicidir. Okul güvenliğinin sağlanması süreci, şiddet ve suçun önüne geçilmesi faaliyetlerinde bulunulması, ayrıca güvenlik personelinin çocuk gelişimi ve psikolojisine ilişkin eğitime tabi tutulması, şiddet ve suç konularında farkındalık yaratılmasını, öğrenci aileleri ile etkin ve sağlıklı bir etkileşim sağlamasını kapsamaktadır. Öğrencilerin ve

okul çalışanlarının kendilerini güvende hissetmeleri okulun havasını olumlu açıdan etkilemekte ve başarı düzeyini arttırmaktadır (Aydın, 2019: 50). Bunun yanında güven ortamı örgütsel bağlılık ve örgütsel vatandaşlık davranışı gibi olumlu davranışların daha fazla sergilenmesine katkı sağlamaktadır (Baş ve Şentürk, 2011: 29; Polat ve Celep, 2008: 307). Bu noktada okullarda örgütsel güven ortamının sağlanmasında özellikle okul yöneticilerine önemli görevler düşmektedir. Bunun temel nedenlerinin başında okullarda güven ortamının sağlanmasında yönetici davranışlarının önemli bir etkiye sahip olması yatmaktadır (Cemaloğlu ve Kılınç, 2012: 132; Tayfur ve diğerleri, 2013: 84).

Saltürk ve Güngör'e (2019: 127) göre, okul ikliminin örgütün içsel faktörleri kadar dışsal faktörlerinden de etkilendiği bilinmektedir. Bunlar; okulun fiziki nitelikleri, okuldaki bireylerin kültürel ve demografik özellikleri, insan ilişkilerinin kalitesi ve okuldaki kişilerin sahip oldukları değerler, normlar veya inançlar olarak tanımlanmaktadır. Bu unsurlar dikkate alındığında okul ikliminin örgütte her şeyi içerdiği ve dolaylı olarak kişilerin örgütteki davranış kalıplarını ve performans düzeylerini etkileyeceğinden bahsedilebilmektedir. Dolayısıyla okullar sağlıklı bir örgütsel ortam sağlamak ve bünyesindeki bireylerin maksimum seviyede akademik, sosyal ve kişisel kazanımları konusunda fırsat sunmak zorundadır. Arslan'a (2019: 5) göre, okul iklimi okuldaki öğretmen, öğrenci, okul yöneticileri ve velileri de etkilerken aynı zamanda olumlu okul ikliminin en önemli faktörlerinin öğretmenler ve öğrenciler olduğundan söz etmek olanaklıdır. Bir okulda öğrenci ve öğretmen etkileşiminin sağlıklı ve etkili olması, güven koşullarının sağlanması ve sonucunda olumlu iklimin yaratılmasına katkı sağlayacaktır.

1.2. TUTUM KAVRAMI

Bireylerin mevcut bulundukları çevre içinde yer alan olgu ve nesnelerle ilgili ortaya koydukları davranış “tutum” şeklinde ifade edilmektedir. Bu kapsamda tutumlar kişilerin karşılaştıkları durum ve olaylarla alakalı ortaya koydukları davranış biçimleridir. Ancak tutumun içeriği yalnızca olay veya olgularla sınırlandırılmaz. Bu çerçevede kişiler günlük hayatlarında bir başka kişiye, nesneye, soyut olan olgularla ilgili davranışlar sergileyebilmektedir. Bireylerin geliştirdikleri tutumlar içinde

bulundukları coğrafi bölgenin niteliklerine, kişinin bilgi birikimine, sosyalleşme düzeyine ve hayat tecrübesine paralel olarak şekil almaktadır (İnceoğlu, 2010: 8).

Tutumlar titizlikle oluşturulmuş uzun süreli inanç, davranış ve duygu eğilimleri olarak da ifade edilmektedir. Tutumlar bireyde doğumla beraber değil, zamanla hayat tecrübeleri sonucu oluşur. Bireyin tutumları birtakım nedenler dolayısıyla ortaya çıkmakta, değişikliğe uğramakta ve gelişmektedir. Bu sürecin nedenlerini bilmek bireyin daha titiz bir şekilde tutum geliştirmesi konusunda kendisine katkıda bulunmaktadır (Arslan, 2009: 77). Bu kapsamda tutumların, olumlu ve olumsuz iki açısı mevcuttur. Kişi herhangi bir konu, olay ve durum karşısında içsel bir eğilime sahiptir. Bu eğilimin olumlu olması durumunda birey, olumlu davranışlar geliştirirken, olumsuz olması durumunda ise tekrar olumsuz tutumlarda bulunmaktadır (Temizkan ve Sallabaş, 2009: 157).

1.2.1. Tutumun Öğeleri

Literatürde yer alan çalışmalarda tutumu meydana getiren öğeler zihinsel öğe, duygusal öğe ve davranışsal öğe olmak üzere üç alt boyutta ele alınmıştır. Tutumu meydana getiren söz konusu öğeler aşağıda başlıklar halinde açıklanmıştır.

1.2.1.1. Zihinsel Öğe

Tutumu oluşturan faktörlerin temelinde zihinsel süreçler bulunmakta olup, kişinin karşılaştığı herhangi bir kavram ya da durumu algılama süreci zihinsen faktör olarak değerlendirilmektedir (Karadağ, 2012: 30). Bu anlamda tutumun konusunu meydana getiren bütün unsurlar (olay, nesne, olgu, kişi, durum) zihinsel ögenin bir kısmını oluşturmaktadır. Zihinsel öğe, bireyin düşünce süreçleriyle alakalı olup, düşünsel ve zihinsel fonksiyonların sistematik şekilde gelişimine olanak tanımaktadır. Zihinsel öğe, bireyin farklı olay, kişi ya da nesnelere dair algı durumlarını etkilerken beraberinde çeşitli uyaranlara karşı bir takım tepkiler geliştirmesine de yardımcı olmaktadır (İnceoğlu, 2010: 24).

1.2.1.2. Duygusal Öğe

Duygular, tutumu oluşturan diğer unsurlar arasında yer almaktadır. Bireylerde karşılaştıkları durum ya da olaylara bağlı olarak ortaya çıkan duygular tutumun duygusal öğelerini oluşturmaktadır (Karadağ, 2012: 30). Duygusal öğe ile davranışsal

öge arasında anlamlı bir ilişki bulunmaktadır. Ancak bu kapsamda davranışsal öge çoğunlukla duygusal ögenin bir getirisi olarak ortaya çıkmaktadır. Bu bağlamda duygusal ögenin somut bir özellik elde etmesine de yardımcı olmaktadır. Davranışsal öge ortaya çıkmadığı müddetçe bireyin sahip olduğu tutumu yalnızca duygusal unsur olarak kalmaktadır. Bu nedenle duygusal öge ile davranışsal öge arasında sebep-sonuç ilişkisi olduğu ifade edilmektedir (İnceoğlu, 2010: 21).

1.2.1.3. Davranışsal Öge

Davranışsal öge, tutumları oluşturan bir diğer unsurdur. Tutumun davranışsal ögesi karşılaşılan durum ve olaylarda uyarana yönelik olarak yapılan değerlendirmelerin eyleme dönüşümü anlamına gelmektedir (Karadağ, 2012: 30). Bireyler her zaman duyguları doğrultusunda davranışlar sergilemeseler de birtakım konulara ilişkin geliştirdikleri tutumlar nedeniyle duygularıyla eyleme geçmektedirler. Bu da davranış ve tutumlar arasında anlam yüklü olan bir ilişki olduğunu ifade etmektedir (Çöllü ve Öztürk, 2006: 382).

1.2.2. Tutumların Oluşması ve Gelişmesi

Bireylerin sahip oldukları tutumlar zamanla edinilen bilişsel öğrenme gözlem ve şekillerine bağlı olarak çeşitlilik göstermektedir. Bu durum tutumların ortaya çıkmasında ve gelişmesinde toplumsal tecrübelerin dikkat çekici bir etkisinin bulunduğunu ifade etmektedir (Özkan, 2011: 32). Bütün tutumlar iki uç nokta arasında (olumlu ve olumsuz) bir değişim aralığına sahiptir. Bu aralık belli bir tutum bağlamında temel eksenin aritmetik ortalamasından sağmalar anlamına gelmektedir. Bu, tutumun olumluluk ya da olumsuzluk düzeyi olarak açıklanmaktadır. Eğer, herhangi bir tutum, değerler sistemin oldukça güçlü bir şekilde bağlı ise, bu şekilde bir tutumun değişimi son derece güçtür. Kapalı geleneksel toplum ve kültürel koşullar ekseninde sosyalleşen bireyler ya da katı grup esaslarının hâkim olduğu gruplar içinde bulunan kişilerin, mevcut grup ve toplum yapılarına uygunsuz bazı tutumlar geliştirmeleri neredeyse mümkün değildir. Benzer biçimde etnik unsurlar, ırk ve din de çoğunlukla bu bağlamda kişi, grup ve toplumlar üzerinde son derece sınırlayıcı yansımalar ortaya koyabilir. Bu nedenle bu tür sosyal koşullar içerisinde yaşamını sürdüren kişiler için tutum değişimi çok zor olmaktadır (İnceoğlu, 2010: 43-44).

Tutumların oluşum ve gelişim sürecinde ebeveyn yaklaşımları da oldukça önemlidir. Çocukların pozitif tutum kazanımlarının desteklenmesinde, anne babalarının birer rol model olarak çocuklarının olumlu tutumlarını ödüllendirmesi önem teşkil etmektedir. Ekonomik, dimi ve politik konulara ilişkin çocukların var olan davranışlarının önemli oranda ebeveynlerinin davranışlarına benzerliği tutumların oluşmasında aile faktörünün etkisini ortaya koymaktadır (Karadağ, 2012: 37).

1.2.3. Tutum ve Davranış İlişkisi

Bireylerin davranışları kendilerine ilişkin tutumlarının etkisi sonucu ortaya çıkmaktadır. Bu nedenle tutumun davranışsal öğelerinden bahsederken davranışları iki ayrı yönden değerlendirmek gerekmektedir. Bunlar; duygusal ve normatif davranışlardır. Duygusal davranışlar belli bir uyarıcının etkisi sonucu pratiğe aktarılan olumlu ya da olumsuz tutumların oluşması ile meydana gelmektedir. Normatif davranış ise hangi davranışın doğru olacağına ilişkin inançlar doğrultusunda gelişmektedir. Farklı bir ifadeyle tutumlardan etkilenmeyen normatif davranış eylemleri genellikle akıl ve mantık ekseninde oluşan davranış şekilleridir (İnceoğlu 2010: 26). Bir ürün ya da hizmet hakkında olumlu tutuma sahip bir müşterinin söz konusu ürün ve hizmeti satın alma eğilimi sergilemesi tutum ve davranış arasındaki ilişkiye örnek gösterilebilir (Smith ve diğerleri, 2018: 311).

Tutum ile davranış arasında anlamlı bir ilişki bulunması dolayısıyla bireylerin uyarıcılara ilişkin ilgi seviyesinin hangi yönde olduğunu öğrenme gelişecek davranışın daha öncesinde tahmin edilmesini desteklemektedir. Bu durum eyleme dönüştürüldüğünde oldukça dikkat çekici bir konu olarak karşımıza çıkmaktadır. Örneğin, eğitim hayatı boyunca bireyin gelecekte yapacağı mesleğe ilişkin eğitim alması ve bu yönde mesleki tutumlarının gelişmesi tutum ve davranışlar arasındaki ilişkinin oldukça iyi bilinmesi ile olanaklıdır (Üstüner, 2006: 112). Bunun yanında yapılan bazı çalışmalarda tutum ile sergilenen davranışlar arasında bazı tutarsızlıklar görülebildiği belirtilmiştir (Erten, 2002: 218).

1.3. SPORA YÖNELİK TUTUM

Sosyal faaliyetler, kişilerin daha önce belirlenmiş hedefler doğrultusunda sorumluluk, duygusal dengelilik, ağır başlılık ve dışa dönüklük gibi kişilik özellikleri edinmesi için yapılmaktadır. Bu etkinlikler sonucunda, belirlenen amaçlara ne oranda

ulaşıldığı değerlendirilmekte ve öğrencilerin genetik faktörlerinin kişilikleri üzerinde ne kadar etkileyici olduğu incelenmektedir. Öğrencilerin gerçekleştirdiği tüm toplumsal etkinlikler, onun karakter yapısına etkide bulunmaktadır. Bu nedenle ergen bireylerin ders dışında kalan zaman dilimlerinde katıldıkları sosyal etkinlikler son derece önemlidir (Acar, 2017: 1). Ergenlik süreci bilindiği üzere, çocukluk dönemi ile kıyaslandığında, bu dönemde ergenin baş etmek zorunda kaldığı biyopsikososyal değişimler artmaktadır. Günümüzde eskiye oranla daha fazla ergen bireyin ruh sağlığı sorunlarıyla karşı karşıya olduğu belirtilmektedir. Yapılan araştırmalar; yapılandırılmış ortam ve programlar doğrultusunda, belli bir amaca yönelik faaliyet ve organize sporlara katılım göstermenin ruh sağlığına olumlu yönde katkılarının olduğunu göstermektedir (Alpaslan, 2012: 180). Bu noktada öğrencilerin spora yönelik olumlu tutumlar sergilemeleri önemli bir konu olarak karşımıza çıkmaktadır. Nitekim sporun sağladığı fayda, toplumun her kesiminde farklı yaş gruplarında ortaya konmuştur (Türker ve diğerleri, 2018: 9). Öğrencilere yönelik fiziksel yetenekler ve beden eğitimi dersi dahilinde pratiğe aktarılan hareketler öğrencilerin bu derse ilişkin tutumlarını etkilemektedir. Söz gelimi; bir jimnastik hareketine ilk olarak beden eğitimi dersinde rastlayan çocuk bu hareketi amacına uygun olarak yapamayabilir. Ayrıca öğrencinin hareketi yaparken sakatlanma olasılığı da vardır. Bu nedenle beden eğitimi dersleri öğrencinin jimnastik hareketlerinden korkmasına, jimnastik dersinde daha önce karşı karşıya kaldığı olumsuz durumları anımsamasına ve beden eğitimi dersi için olumsuz duygu ve düşünceler geliştirmesine ortam sunmaktadır. Bu tür olumsuz durumlar karşısında kişilerin beden eğitimi dersi ve jimnastik hareketlerine yönelik olumsuz bir tutum geliştirmesi olası bir durumdur (Aras, 2013: 25).

Öğretmenlerin beden eğitimi derslerine ilişkin sahip olduğu tutumları öğrencilerin dersle ilgili güdülenme ve ilgi düzeylerini de etkileyebilmektedir. Beden eğitimi dersi ile ilgili tutumların olumlu doğrultuda olması öğretmenlerin derse ilişkin motivasyon düzeylerini artırdığından derslerin daha verimli bir şekilde yapılmasına yardımcı olmaktadır (Çelik ve Pulur, 2011: 117). Buna karşın beden eğitimi dersiyle ilgili olumsuz tutuma sahip çocukların ders verimlilik düzeyleri düşerken aynı zamanda, derse katılım oranları da düşüş göstermektedir. Öğrencilerin derse gösterdikleri önem azalmakla birlikte dersin işleniş esnasında problemler de gelişmektedir (Karadağ, 2012: 4). Bu nedenle son yıllarda farklı eğitim kademelerinde öğrenim gören öğrencilerin

beden eğitimi ve spora yönelik tutumlarının incelendiği, çalışmalarda beden eğitimi ve spor dersine yönelik tutumları etkileyen değişkenlerin belirlenmeye çalışıldığı göze çarpmaktadır (Scrabis-Fletcher ve Silverman, 2017: 85; Marttinen ve diğerleri, 2018: 62; Huang ve Hsu, 2019: 69; Philips ve Silverman, 2015: 461; Bernstein ve diğerleri, 2011: 69).

1.3.1. Spora Yönelik Tutumu Etkileyen Faktörler

Spora yönelik tutumu etkileyen birçok unsur bulunmaktadır. Söz konusu unsurlar aşağıda başlıklar halinde açıklanmıştır.

1.3.1.1. Cinsiyet

Spor etkinliklerine katılım insanların gelişim özelliklerini birçok açıdan olumlu yönde etkilemekte olup, spor etkinliklerin sosyal yaşamın bir parçası olarak karşımıza çıkmaktadır. Bu noktada cinsiyet ayrımı gözetmeksizin spora yönelik olumlu tutumlar geliştirilmesi önemli bir konu olarak değerlendirilmektedir (Varol, 2017: 4). Buna karşılık literatürde yer alan çalışmalarda spora yönelik tutumları etkileyen unsurların başında sosyo-demografik değişkenler arasında yer alan cinsiyet faktörünün geldiği görülmektedir. Literatürde yer alan araştırma bulguları da bu görüşü destekler niteliktedir. Bu konuda yapılan çalışma sonuçları genellikle erkeklerin kadınlara kıyasla spora yönelik tutumlarının daha olumlu olduğunu göstermektedir (Kılıç ve diğerleri, 2018: 13; Hekim ve Tokgöz, 2017: 11; Dağdemir, 2018: 40; Kaya-Sarıdede, 2018: 5). Özellikle beden eğitimi ve spor dersinde kız çocuklarının erkek çocuklarına göre spora yönelik tutumlarının düşük düzeyde olmasının temelinde yatan nedenlerin başında beden eğitimi derslerinde kız çocuklarının isteklerine uygun spor dalları sunulmamasının yattığı belirtilmektedir (Alpkaya ve Çoknaz, 2018: 377).

Literatürde yer alan çalışma sonuçları da farklı eğitim kademelerinde yer alan öğrencilerin beden eğitimi ve spora yönelik tutumlarının cinsiyet değişkenine göre anlamlı farklılık gösterdiği görüşünü desteklemektedir. Ortaokul öğrencileri üzerinde bu konuda yapılan bir çalışmada öğrencilerin beden eğitimi ve spor dersine yönelik tutumlarının bazı değişkenlere göre incelenmesi amaçlanmış, çalışmada cinsiyet değişkenine göre ele alındığı zaman erkek öğrencilerin beden eğitimi ve spor dersine yönelik tutumlarının kız öğrencilerden daha yüksek olduğu bulunmuştur (Karaman, 2019: 73). Lise öğrencileri üzerinde yapılan diğer bir çalışmada kız ve erkek

öğrencilerin spora yönelik tutumlarının spora ilgi duyma, spor ile yaşama ve aktif spor yapma alt boyutlarında anlamlı farklılık gösterdiği bulunmuştur. Çalışmada tüm alt boyutlarda erkek öğrenciler lehine anlamlı farklılık görüldüğü belirlenmiş, bu kapsamda erkek öğrencilerin kız öğrencilere kıyasla beden eğitimi ve spora yönelik tutumlarının daha olumlu olduğu tespit edilmiştir (Yıldırım ve diğerleri, 2018: 1718). Üniversite öğrencileri üzerinde yürütülen diğer bir çalışmada da öğrencilerin spora yönelik tutumlarını etkileyen demografik unsurların incelenmesi amaçlanmış, çalışmada cinsiyet değişkenine göre ele alındığı zaman öğrencilerin spora yönelik tutum düzeylerinin erkek öğrenciler lehine yüksek olduğu bulunmuştur (Türkmen ve diğerleri, 2016: 54). Bunun yanında literatürde hem kadın hem de erkeklerin spora yönelik tutumlarının yüksek olduğunu ortaya koyan araştırma bulguları da mevcuttur (Yıldız ve diğerleri, 2017: 35). Kadın ve erkeklerin spora yönelik tutum düzeyleri arasında anlamlı farklılık bulunmadığını ortaya koyan araştırmalarda kadın ve erkeklerin spora bakış açılarının benzerlik göstermesinin spora yönelik tutumların da benzer olmasına zemin hazırladığı ifade edilmiştir (Gürel-Göksel ve diğerleri, 2017: 123).

1.3.1.2. Öğrenim Görülen Sınıf Düzeyi

Ergenlik döneminde bulunan öğrenciler üzerinde yapılan çalışma bulguları beden eğitimi ve spor dersine yönelik tutumlar üzerinde yapılan çalışmalarda öğrenim görülen sınıf değişkenine göre anlamlı farklılık gösterdiği belirtilmektedir. Bu noktada öğrenim görülen sınıf düzeyinin spora yönelik tutum üzerinde belirleyici olduğu görülmektedir. Bu konuda yapılan çalışmalarda genellikle sınıf düzeyi yükseldikçe ortaöğretim öğrencilerinin beden eğitimi ve spor dersine yönelik tutumlarının düştüğü görülmektedir (Kaya-Sarıdede, 2018: 6; Dağdemir, 2018: 40). Bu konuda yapılan bir çalışmada lise öğrencileri üzerinde yürütülen bir çalışmada öğrencilerin spora yönelik tutum alt boyutları olan sporla yaşama ve aktif spor yapma durumlarının öğrenim görülen sınıf değişkenine göre anlamlı farklılık gösterdiği bulunmuş, elde edilen sonuçlara göre sınıf düzeyi yükseldikçe öğrencilerin spora yönelik tutumlarının azaldığı tespit edilmiştir (Yıldırım ve diğerleri, 2018: 1718). Bunun temelinde yatan nedenlerin başında öğrencilerin sınıf düzeyleri yükseldikçe üniversite sınavına yönelmelerinin, buna paralel olarak spor etkinliklerini ikinci plana atmalarının yattığı düşünülebilir.

1.3.1.3. Spor Yapma Alışkanlığı

Spora katılımı olumlu yönde etkileyen unsurlar içerisinde bireyin düzenli olarak spor yapma alışkanlığına sahip olması önemli bir yere sahiptir. Bu konuda özellikle ergenler ve gençler üzerinde yapılan araştırma bulguları bireyin spora katılım düzeyi arttıkça spora yönelik tutumunun da yükseldiğini göstermektedir. Bunun yanında spor yapan bireylerde spor yapma sıklığının da spora yönelik tutum üzerinde önemli bir belirleyici olduğu belirtilmektedir (Kangalgil ve diğerleri, 2006: 48; Akandere ve diğerleri, 2010: 5; Kalfa, 2019: 175). Bu konuda yapılan ve lise öğrencileri üzerinde yürütülen bir çalışmada öğrencilerin düzenli spora yapma durumlarına göre spora yönelik tutum alt boyutlarına (aktif spor yapma, sporla yaşama, spora ilgi duyma) ilişkin puanlarının anlamlı farklılık gösterdiği bulunmuş, tüm alt boyutlarda düzenli spor yapma alışkanlığı olan öğrenciler lehine anlamlı farklılık olduğu rapor edilmiştir (Yıldırım ve diğerleri, 2018: 1718). Üniversite öğrencileri üzerinde bu konuda yapılan diğer bir çalışmada düzenli spor yapma alışkanlığı değişkenine göre öğrencilerin beden eğitimi ve spora yönelik tutumlarının incelenmesi amaçlanmış, çalışmada düzenli spor yapan ve ara sıra spor yapan öğrencilerin beden eğitimi ve spora yönelik tutumlarının nadiren spor yapan ve hiç spor yapmaya öğrencilerden anlamlı düzeyde daha yüksek olduğu tespit edilmiştir (Türkmen ve diğerleri, 2016: 57). Bunun yanında spor yapma alışkanlığı olmayan bireyler üzerinde yapılan bazı çalışmalarda sedanter yaşam tarzı sürerken belirli süre spor etkinliklerine dahil edilen bireylerde zaman içerisinde spora yönelik tutumların geliştiği belirlenmiştir (Alp ve Söngü, 2016: 129).

1.3.1.4. Sosyo-Ekonomik Durum

Spora yönelik tutumu etkileyen diğer bir unsur ise gelir düzeyidir. Literatürde yer alan çalışma sonuçları da gelir düzeyinin spora yönelik tutum üzerinde belirleyici olduğunu göstermektedir (Zeng ve diğerleri, 2011: 529). Gelir düzeyinin spora yönelik tutum üzerinde belirleyici olmasının temel nedenleri arasında spor malzemelerinin ve bazı spor etkinliklerine katılımın belirli bir ekonomik yapıya sahip olmayı zorunlu kılmasının yattığı düşünülebilir. Bu konuda yapılan bir çalışmada lise öğrencilerinde beden eğitimi ve spora yönelik tutumu etkileyen sosyo-demografik değişkenlerin incelenmesi amaçlanmış, çalışmada gelir düzeyi değişkenine göre ele alındığı zaman öğrencilerin aktif spor yapma, sporla yaşama ve spora ilgi duyma düzeylerinin gelir

durumu yüksek olan öğrenciler lehine anlamlı farklılık gösterdiği sonucuna ulaşılmıştır (Yıldırım ve diğerleri, 2018: 1719).

1.3.1.5. Okul Sporlarına Katılım

Günümüzde ilkokul kademesi dışında kalan tüm eğitim kademelerinde öğrencilere yönelik okul spor faaliyetleri yürütülmekte, özellikle ortaokul ve lise öğrencilerinin lisanslı olarak spor müsabakalarına katılmaları söz konusudur. Bu noktada okul spor kulüplerinde düzenli olarak spora katılım bireyin beden eğitimi ve spora yönelik tutumunu olumlu yönde etkilemektedir. Yapılan araştırma bulguları da okul sporlarına katılımın spora yönelik tutumu olumlu yönde etkilediğini göstermektedir (Kılıç ve diğerleri, 2018: 13; Cimilli, 2017: 55).

Okul sporlarına katılım sürecinde okulların spor malzemesi ve tesisi konusunda sahip olduğu imkanlar da öğrencilerin beden eğitimi ve spora yönelik tutumlarını etkilemektedir. Özellikle spor tesis ve malzemesi konusunda gelişmiş olan okullarda öğrencilerin beden eğitimi ve spor dersine yönelik tutumlarının yüksek olduğu görülmektedir. Bunun yanında beden eğitimi ve spora yönelik tutumun özel okul ve devlet okullarında öğrenim gören öğrenciler arasında da anlamlı farklılık gösterdiği görülmektedir (Karaman, 2019: 75).

1.4. KONU İLE İLGİLİ YAPILAN ARAŞTIRMALAR

Kılıç (2019: 75) ortaöğretim düzeyi ve dengi eğitim kurumlarda öğrencilerin beden eğitimi ve spor dersine yönelik yaklaşımları ile sosyal becerileri arasındaki ilişkinin ele alınması hedeflenmiştir. Araştırmaya Ankara ili Yenimahalle ilçesinde yer alan Anadolu Liseleri'nden toplam 500 öğrenci katılmıştır. Yapılan araştırma sonucunda öğrencilerin toplum içerisinde kendilerini rahatlıkla ifade edebilme becerisi, diğer bireylerle konuşma yeteneği gibi sosyal nitelikleri ile beden eğitimi ve spor dersine ilişkin olumlu yaklaşım sergilemeleri arasında olumlu bir sonuç elde edildiği, bunun yanı sıra çok fazla özgüven ve gereksiz girişken olma niteliklerinin beden eğitimi ve spor dersi ile alakalı herhangi bir olumlu veya olumsuz tutum yargısı sonucu elde edilememiştir.

Jankauskiene ve Baceviciene (2019: 1) tarafından yapılan çalışmada ortaöğretim öğrencilerinde spora yönelik tutum ile ilişkili değişkenlerin incelenmesi amaçlanmıştır. Çalışmaya 16-19 yaş aralığında yer alan 732 ortaöğretim öğrencisi katılmıştır.

Çalışmanın sonunda katılımcıların spora yönelik tutumlarının beden imajı ve yeme davranışlarına göre bazı farklılıklar gösterdiği bulunmuştur.

Alpkaya ve Çoknaz (2018: 1) ortaöğrenim düzeyi öğrencilerin beden eğitimi davranışlarının cinsiyet ve kendi yaş gruplarında aşırı kilolu olan öğrencilere göre karşılaştırmalı şekilde değerlendirilmesi hedeflenmiştir. Araştırma kapsamına İstanbul'da bulunan devlete bağlı dört farklı okulda, bir eğitim öğretim yılının ilk döneminde yaş ortalamaları birbirine yakın toplam 548 ortaöğrenim düzeyi öğrenci alınmıştır. Yapılan çalışma sonucunda bireylerin aşırı kilolu olmalarının nedeni olarak yeterli düzeyde bedensel hareketliliğin olmadığı, öğrencilerin eğitime karşı yaklaşımları, cinsiyet farklı olmaksızın aşırı kilolu olan öğrencilerin derse yönelik yaklaşımları ile ilgili herhangi bir sonuç elde edilemediği, bunların nedenlerinin beden eğitimi dersine yönelik tutumlar değil çeşitli nedenler olabileceği tespit edilmiştir.

Zaman ve diğerleri (2018: 33) tarafından yapılan çalışmada gençlerde spor ve fiziksel aktiviteye yönelik tutumun incelenmesi amaçlanmış, çalışmaya 18-26 yaş aralığında yer alan üniversite öğrencileri katılmıştır. Çalışmanın sonunda gençlerin spora yönelik tutumlarının olumlu olduğu ve spora katılım eğilimlerinin yüksek olduğu tespit edilmiştir. Bunun yanında gençlerin sporun faydaları konusundaki bilinç düzeylerinin yüksek olduğu belirlenmiştir.

Dağdemir (2018: 46) Farklı liselerde öğrenim gören gençlerin Beden Eğitimi ve Spor dersine karşı olan fikirlerinin araştırılması hedeflenmiştir. Erzurum'da yer alan farklı liselerde 2016-2017 eğitim öğretim sezonu içerisinde 1560 genç çalışmaya katılmıştır. Çalışmanın neticesinde farklı türde olan liselerin Beden Eğitimi ve Spor dersi hakkında fikirleri olumlu olduğu, söz konusu lise türleri içerisinde Anadolu İmam Hatip Lisesi'nde öğrenim gören gençlerin farklı liselere göre çok daha fazla pozitif tutum sergilediği ortaya çıkmıştır.

Cimilli (2017: 66) Spor lisesinde öğrenim gören gençlerde fiziksel zeka ile beden eğitimi derslerine yönelik tutumlarının düzeyini ölçmeyi hedeflemiştir. Çalışmada İstanbul şehrinde olan üç farklı spor lisesinden 2015 - 2016 eğitim öğretim sezonunda öğrenim gören 306 genç çalışmaya katılmıştır. Çalışma neticesinden spor lisesinde öğrenim gören gençlerde kinestetiksel zekaları ve beden eğitimine karşı sergiledikleri tutumlar arasında doğru orantı olduğu, ders hakkında tutumları kinestetiksel zekalarınca

etkilendiği, fiziksel zeka üstünde derse karşı olan tutumlarda birtakım faktörlerin olumlu bir şekilde etkilediği, birtakım faktörlerinse ders hakkındaki tutumlarında etkisi olmadığı ortaya çıkmıştır.

Erden (2017: 5) tarafından gerçekleştirilen çalışmada lisede öğrenim gören gençlerin beden eğitim ve spor dersine karşı sergiledikleri tutum ve fikirlerinin ölçülmesi hedeflenmiştir. Çalışmaya Kars şehir merkezinde bulunan 10 farklı liseden 481'i erkek, 539'u kız olmak üzere 1020 genç katılım sağlamıştır. Çalışmanın neticesinde öğrencilerin tutumları ailelerinin gelir seviyesi, anne ve babalarının eğitim düzeyi, lisanslı sporcu olup olmamaları, cinsiyetleri gibi etkenler arasında herhangi bir değişiklik görülmediği, öğrencilerin beden eğitimi ve spor dersine karşı olumlu seviyede tutumlarını ise sınıf seviyesi, aile içerisinde spor yapan bir kişinin yer alması, ailede yerleşen spor yapma kültürü, ebeveynlerin öğrenciye spor için izin vermesi ve öğrenciyi teşvik etmesi gibi faktörlerin olduğu belirlenmiştir.

Uluişik ve diğerleri (2016: 49) lisede öğrenim gören gençlerde beden eğitimi dersine karşı tutumların cinsiyet ve sınıf düzeyi niteliklerine göre araştırılması hedeflenmiştir. Çalışmaya toplam 150 genç katılmıştır. Gerçekleştirilen çalışma neticesinde liseye yeni başlayan gençlerin üst sınıflara nazaran beden eğitimi dersine karşı sergiledikleri tutumlar daha olumlu olduğu, lise son ve sondan bir önceki sınıfta yer alan gençlerin üniversite sınavına hazırlık çalışması içerisinde olduklarından dolayı beden eğitimi dersine karşı gösterdikleri tutumun daha düşük olduğu, cinsiyet özelliklerine göre sınıflandırıldığında hemen bütün öğrencilerin olumlu tutum içerisinde olduğu, yalnız erkek öğrenciler kız öğrencilere nazaran daha yüksek tutum sergiledikleri sonucuna varılmıştır.

Tanrıverdi (2016: 4) tarafından gerçekleştirilen çalışmada ortaöğretim seviyesindeki öğrencilerin beden eğitimi dersine karşı sergiledikleri tutum ve dersten beklentilerinin belirlenmesi hedeflenmiştir. Çalışmaya Van şehir merkezinde olan özel okullarda öğrenim gören 600 öğrenci katılmıştır. Söz konusu çalışma neticesinde özel okul öğrencilerinin devlet okulları öğrencilerine göre beden eğitimi dersine karşı sergilemiş oldukları tutum daha negatif ölçüde olduğu, beden eğitimi dersinin akademik açıdan başarıyı olumsuz yönde etkilediği, öğrenciyi rahatlatması ve sosyal ilişkilerinin güçlenmesini ise olumlu açıdan etkilediği görülmüştür.

Riekie ve diğerleri (2017: 95) tarafından yapılan çalışmada farklı yaş gruplarında yer alan öğrencilerinde okul iklimi algısı ile mental sağlık ile ilişkili unsurlar arasındaki ilişkinin incelenmesi amaçlanmıştır, çalışmaya 11-15 yaş aralığında yer alan 618 öğrenci katılmıştır. Çalışmanın sonunda öğrencilerin okul iklimi algıları ile psikolojik iyi olma, psikolojik sağlamlık ve ahlaki gelişim özellikleri arasında anlamlı ilişkiler bulunduğu rapor edilmiştir.

Merdzhanova ve Petrova (2014: 436) tarafından yapılan çalışmada ergenlerde spora yönelik tutum düzeyinin incelenmesi ve ergenlerin spora yönelme sıklıklarının değerlendirilmesi amaçlanmıştır. Çalışmaya 16 ergen birey katılmıştır. Çalışmanın sonunda katılımcıların %88'inin sporu sevdiği ve %25'inin spor etkinliklerine katılım konusunda istekli olduğu tespit edilmiştir. Çalışmada ergenlerin her ne kadar spora yönelik tutumları olumlu olsa da düzenli olarak spora katılım düzeylerinin düşük seviyede olduğu tespit edilmiştir.

Yager ve O'Dea (2014: 1) tarafından yapılan çalışmada lise çağında bulunan ergenlerde ve gençlerde spora yönelik tutumların bazı değişkenlere göre incelenmesi amaçlanmıştır, çalışmaya 11-21 yaş aralığında yer alan 1148 birey katılmıştır. Çalışmada katılımcıların spora yönelik tutumlarının cinsiyet değişkenine göre anlamlı farklılık gösterdiği belirlenmiştir. Bunun yanında katılımcıların spora yönelme nedenlerinin başında kilo alma, kilo verme ya da vücut memnuniyetsizliği yaşama gibi değişkenlerin geldiği rapor edilmiştir.

Yang ve diğerleri (2013: 7) tarafından yapılan çalışmada Amerika ve Çin'de öğrenim gören ortaokul öğrencilerinin okul iklimi algılarının karşılaştırılması amaçlanmıştır. Çalışmaya 10.400 Amerikalı ve 3.435 Çinli ortaokul öğrencisi katılmıştır. Çalışmanın sonunda iki ülke öğrencilerinin okul iklimi algıları arasında anlamlı farklılık bulunduğu belirlenmiştir. İki öğrenci grubu arasındaki farklılıkların temelinde öğrencilerin farklı kültürel özelliklere sahip olmalarının, bunun yanında akademik başarı düzeylerinin birbirinden farklı olmasının ve ülkelerde görev yapan öğretmen yaklaşımlarının birbirinden farklı olmasının yattığı belirtilmiştir.

Zengin (2013: 4) tarafından gerçekleştirilen çalışmada yetiştirme yurtlarında kalan çocukların beden eğitimi dersine karşı sergiledikleri tutumların ölçülmesini hedeflemiştir. Çalışmaya İstanbul Aile ve Sosyal İl Müdürlüğü kapsamında hizmet

veren kurumlardan 151 çocuk katılım sağlamıştır. Söz konusu çalışmanın neticesinde öğrencilerin beden eğitimi dersine karşı sergiledikleri tutumlar çocukları yaşların bağlı olarak değişkenlik gösterdiği, çocukların spor yapma seviyeleri ve süreklilikleri beklentileri, cinsiyetleri ve yaşlarına bağlı olarak değişkenlik gösterdiği tespit edilmiştir.

Liu ve Lu (2011: 1) tarafından yapılan çalışmada ortaöğretim öğrencilerinde okul iklimi algısının bazı demografik değişkenlere göre incelenmesi amaçlanmış, Çinli öğrenciler üzerinde yürütüle araştırmaya 368 öğrenci katılmıştır. Çalışmanın sonunda öğrencilerin okul iklimi algılarının cinsiyet değişkenine göre anlamlı farklılık gösterdiği, okul iklimi algısı ile öğrencilerin akademik stres ve depresyon düzeyleri arasında anlamlı ilişkiler olduğu tespit edilmiştir.

Zeng ve diğerleri (2011: 529) tarafından yapılan çalışmada ergenlerde beden eğitimi ve spora yönelik tutum düzeyi ile sportif etkinlik tercihlerini etkileyen değişkenlerin incelenmesi amaçlanmış, çalışmaya 9-12'inci sınıflarda öğrenim gören 1317 öğrenci katılmıştır. Çalışmanın sonunda öğrencilerin spora yönelik tutumlarının sosyo-ekonomik durum, cinsiyet ve etnik grup değişkenlerine göre anlamlı farklılıklar gösterdiği bulunmuştur.

Çelik ve Pulur (2011:115)'un gerçekleştirdiği çalışmada lisede öğrenim gören gençlerin değişkenliklere göre beden eğitimi dersine karşı tutumları ve davranışlarının ölçülmesi hedeflenmiştir. Söz konusu çalışmanın evrenini Denizli'de yer alan anadolu lisesi 9. sınıf seviyesinde öğrenci olan 86 kız ve 135 erkek öğrenci olmak üzere toplam 150 öğrenci, meslek lisesinde öğrenimine devam eden 9. sınıf düzeyindeki 34 kız ve 134 erkek öğrenci olmak üzere toplam 168 genç katılım sağlamıştır. Söz konusu çalışmanın neticesinde gençlerin aile fertlerinin spor yapması gençler üzerinde olumlu bir değişkenlik gösterdiği, erkeklerin, kızlara kıyasla beden eğitimi dersine karşı beklentileri ve tutumları farklı olmakla birlikte yüksek seviyede olduğu, beden eğitimi dersine yüksek seviyede ilgi duydukları, aile fertleri içerisinde sporla ilgilenen bireylerin olması erkek öğrencilerin beden eğitimi dersine olan tutumlarını olumlu derecede etkilediğini ve beden eğitimi dersinden beklentilerinin pozitif olduğunu, eğitim gördükleri okulun tutum ve beklentilerini hususunda herhangi bir değişkenliğe neden olmadığı, cinsiyetlerinin ise derse karşı beklentileri ve tutumlarında değişkenliklerin ortaya çıktığı belirtilmiştir.

Ekici ve diğerkleri (2011: 838) lisede öğrenim gören gençlerin beden eğitimine yönelik tutumlarını ölçmeyi hedeflemişlerdir. Araştırmalar, Muğla şehrinde yer alan liselerde ve toplamda 387 öğrenci üzerinde gerçekleşmiştir. Araştırmanın neticesinde gençler arasında değişkenlikler göz önünde tutularak ona uyumlu bir eğitim programı gerçekleştirildiğinden gençlerin spora ve beden eğitimi dersine karşı tutumları olumlu bir şekilde artış göstereceğı, işbirlikçi öğretim yöntemi uygulanarak gençlerin cinsiyet farkı olmadan spora ve beden eğitimi dersine karşı tutumlarının yükseleceğı belirtilmiştir.

Doğın (2011: 8a)'ın gerçekleştirmiş olduğı çalışmada ergenlik çağında olan genç öğrencilerin beden eğitimi dersine karşı bedensel uygunluk ve tutumları ölçülmesi hedeflenmiştir. Çalışmanın evrenini Niğde şehrinde yer alan çeşitli statülerde eğitim sergilemekte olan 9 farklı lisede 9. ve 10. sınıf öğrencilerinden 267 genç katılım sağlamıştır.Söz konusu çalışmanın neticesinde beden eğitimi dersine yönelik ergenlik çağındaki öğrencilerin tutumları birtakım liselerde değişkenlikler göstermiş, diğerklerindeyse değişkenlik göstermemiştir. Ergenlik çağındaki öğrencilerin bedensel uygunlukları, yaşları ve tutumları beden eğitimi dersine karşı tutumlarını etkilediğı belirtilmiştir. Öğrencilerin bedensel uygunlukları derse karşı isteklerini ve ilgilerini etkilediğı ortaya çıkmıştır. Sporcu lisansı olan ve olmayan öğrencilerin beden eğitimi dersine karşı tutumları arasında oldukça yüksek bir tutum farkı bulunmaktadır. Yine hemen bütün öğrencilerin beden eğitimi dersine yönelik tutumlarının olumlu seviyede olduğı belirtilmiştir.

Prins ve diğerkleri (2010: 489) tarafından yapılan çalışmada ergenlerde spor alanlarına erişim imkânı bulunmasının spora yönelik tutum ve spora yönelme niyeti ile ilişkisinin incelenmesi amaçlanmış, çalışmaya 247 ergen birey katılmıştır. Çalışmanın sonunda ergenlerin spor alanlarına erişim imkanına sahip olmalarının spora yönelik tutumu olumlu yönde etkileyerek spora katılım isteğini arttırdığı tespit edilmiştir.

Akandere ve diğerkleri (2010: 7) tarafından gerçekleştirilen lise düzeyindeki öğrencilerin beden eğitimi dersine karşı sergiledikleri tutumların akademik motivasyonları açısından ne tür ilişkide olduğunun araştırılması hedeflenmiştir. Araştırma Konya şehrinde yer alan Anadolu lisesindeki öğrencilerin içlerinden seçilen 299 öğrenci ile gerçekleşmiştir. Araştırmanın neticesinde beden eğitimi dersine yönelik

olumlu tutumlar sergileyen gençlerin derslerindeki başarıları ve motivasyonları arasında pozitif anlamda bir ilişki olduğu, gençlerin derslerindeki başarı için yaptıkları programlarda derse yönelik olumlu yönde tutum göstermesi açısından öğrenciye fayda sunduğu belirtilmiştir.

Kangalgil ve diğerleri (2006: 49)'nin yapmış olduğu çalışmada ortaöğretim ve lisans düzeyi öğrenim gören amatör veya profesyonel olarak spor yapan öğrencilerin beden eğitimi ve spor dersiyle ilgili yaklaşımlarının belirlenmesini hedeflemiştir. Söz konusu araştırma kapsamına Ankara ili merkezinde lise seviyesinde 376 kadın, 415 erkek; lisans seviyesinde öğrenim gören 112 kadın, 207 erkek; lise seviyesinde 84 kadın, 178 erkek; ilköğretim seviyesinde 112 kadın, 128 erkek olmak üzere toplamda 2632 öğrenci katılmıştır. Yapılan çalışma sonucunda öğrencilerin cinsiyetleri ve öğrenim gördükleri kurumunun beden eğitimi ve spor dersine ilişkin yaklaşımlarını etkilediği, erkeklerin beden eğitimi ve spor dersleriyle ilgili davranış ve taleplerinin kadın öğrencilere kıyasla daha yüksek olduğu, lisanslı olarak spor yapan öğrencilerin beden eğitimi ve spor dersiyle ilgili yaklaşımlarının yüksek olduğu ve fazla değişmediği, öğrencilerin yaşları düzeyleri yükseldikçe beden eğitimi ve spor dersine ilişkin yaklaşımlarının olumlu seviyede arttığı, kadın öğrencilerin derse olan ilgi düzeylerinin de düşük seviyede olmadığı tespit edilmiştir.

Astor ve diğerleri (2002: 716) tarafından yapılan çalışmada okul iklimi ile öğrencilerin riskli davranışlar sergileme düzeyleri arasındaki ilişkinin incelenmesi amaçlanmıştır. Çalışmaya 3.518 lise öğrencisi katılmıştır. Çalışmanın sonunda okul iklimi algısı ile öğrencilerin riskli davranışlar sergileme düzeyleri arasında anlamlı bir ilişki olduğu belirlenmiş, özellikle öğrenciler arasındaki şiddet olaylarının olumsuz okul iklimi ile yakından ilişkili olduğu tespit edilmiştir.

İKİNCİ BÖLÜM

YÖNTEM

2.1. ARAŞTIRMANIN MODELİ

Lise öğrencilerinin okul iklimi algıları ile spora yönelik tutumları arasındaki ilişkinin incelendiği bu çalışmada nicel yaklaşımların bir türü olan “*ilişkisel tarama modeli*” kullanılmıştır. Karasar (2018, s. 114) tarafından ilişkisel tarama modeli; “*iki ve daha çok sayıdaki değişken arasında birlikte değişimin varlığını ve/veya derecesini belirlemeyi amaçlayan araştırma modelleri*” şeklinde ifade edilmiştir.

2.2. ARAŞTIRMANIN EVREN VE ÖRNEKLEMİ

Araştırmanın evrenini Muş ilinde Milli Eğitim Bakanlığına bağlı Spor Lisesi, Meslek Lisesi, Sosyal Bilimler Lisesi, Fen Lisesi, İmam Hatip Lisesi, Güzel Sanatlar Lisesi ve Anadolu Lisesinde öğrenim gören öğrenciler oluşturmaktadır. Araştırmada veri toplanırken örnekleme yoluna gidilmiştir. Bu nedenle çalışmada örnekleme; bahsedilen evren içerisinde kolayda örnekleme yoluyla seçilen yaşları 14 ile 19 arasında değişen 240’ ı kadın ($\bar{X}_{\text{yaş}}=16.20\pm1.27$); 472’ si erkek ($\bar{X}_{\text{yaş}}=16.20\pm1.26$) toplam 712 lise öğrencisi ($\bar{X}_{\text{yaş}}=16.14\pm1.26$) oluşturmuştur. Kolayda örnekleme “*hızlı ve ucuz yoldan veri elde etmenin en kestirme yoludur*” (Karagöz, 2017: 66).

2.3. VERİLERİN TOPLANMASI

Araştırma verileri 2020-2021 eğitim-öğretim bahar döneminde toplanmıştır. Dünyada ve ülkemizde yaşanan salgın nedeniyle okulların kapalı olması nedeniyle verilerin toplanmasını zorlaştırmış olsa dahi okulların açık olduğu 08.03.2021-19.03.2021 tarihleri arasında araştırmacı tarafından ilgili okullardaki beden eğitimi ve spor öğretmenlerinin de yardımıyla bizzat toplanmıştır. Veriler toplanmadan önce sınıflarda araştırmanın amacı ve önemi hakkında öğrencilere sözlü açıklamalarda bulunulmuştur. Açıklamaları dinleyen ve çalışmaya katılmayı gönüllü kabul eden öğrencilerden verilerin toplanması sağlanmıştır. Yaşanan salgın nedeniyle veri toplarken sosyal mesafe kurallarına uyulmuş ve tedbir elden bırakılmamıştır. Ayrıca veri toplanırken ilgili okullardaki rehberlik ve beden eğitimi ve spor öğretmenlerinden gerekli destekler alınmıştır.

2.4. VERİ TOPLAMA ARAÇLARI

Yapılan bu araştırmada veri toplama aracı olarak “Kişisel Bilgi Formu” ve “Okul İklimi Algısı Ölçeği” ve “Spora Yönelik Tutum Ölçeği” kullanılmıştır. Ölçme araçlarına ilişkin detaylı bilgiler aşağıda verilmiştir.

2.4.1. Kişisel Bilgi Formu

Öğrencilere ait bazı demografik bilgileri belirlemek için araştırmacı ve danışman tarafından oluşturulan; öğrencilerin cinsiyeti, lisans durumu, aile gelir durumu, anne-baba eğitimi, yaşanılan yer ve sınıf düzeyi gibi bilgilere ulaşmak için “Kişisel Bilgi Formu” kullanılmıştır.

2.4.2. Okul İklimi Ölçeği (OİÖ)

Araştırmada kullanılan “Okul İklimi Ölçeği” Çalık ve Kurt (2010) tarafından geliştirilmiştir. Ölçme aracı 3 alt boyut (“*destekleyici öğretmen davranışları*”, “*başarı odaklılık ve güvenli öğrenme ortamı*” ve “*olumlu akran etkileşimi*”) 22 maddeden oluşmaktadır. Ölçme aracına (OİÖ) verilen tepkilerde 5’li yanıt anahtarı kullanılmaktadır. Ölçme aracına ait Cronbach Alfa katsayıları; birinci alt boyut için .79, ikinci alt boyut için .77, üçüncü alt boyut için .85 ve ölçeğin tamam için ise .81 olarak bulunmuştur (Çalık ve Kurt, 2010). Yapılan bu araştırmada ise ölçme aracına ait Cronbach Alfa katsayıları sırasıyla; birinci alt boyut için .89, ikinci alt boyut için .77, üçüncü alt boyut için .74 ve ölçeğin tamam için ise .85 olarak tespit edilmiştir.

2.4.3. Spora Yönelik Tutum Ölçeği (SYTÖ)

Araştırmada kullanılan “Spora Yönelik Tutum Ölçeği” Şentürk (2015) tarafından geliştirilmiştir. Ölçme aracı 3 alt boyut (“*spora ilgi duyma*”, “*sporla yaşama*” ve “*aktif spor yapma*”) 25 maddeden oluşmaktadır. Ölçme aracına verilen tepkilerde 5’li yanıt anahtarı kullanılmaktadır. Ölçme aracına ait Cronbach Alfa katsayıları; birinci alt boyut için .84, ikinci alt boyut için .82, üçüncü alt boyut için .81 ve ölçeğin tamam için ise .82 olarak bulunmuştur (Şentürk, 2015). Yapılan bu araştırmada ise ölçme aracına ait Cronbach Alfa katsayıları sırasıyla; birinci alt boyut için .88, ikinci alt boyut için .79, üçüncü alt boyut için .77 ve ölçeğin tamam için ise .94 olarak tespit edilmiştir.

2.5. VERİLERİN ANALİZİ

Öğrencilerden toplanan veriler tek tek kontrol edilip kodlanarak SPSS programına girilmiştir. Verilere öncelikle betimsel istatistikler uygulanmıştır. Yapılacak istatistiksel analizlere karar vermek için verilerin çarpıklık (skewness) ile basıklık (kurtosis) değerleri incelenmiş ve veri setinin $-2 < \dots < +2$ aralığında dağıldığı tespit edilmiştir. Bu değerler George ve Mallery (2001: 86-87)' e göre normal dağılıma uygun kabul edilebilir. Bu nedenle veriler çözümlenirken parametrik testler olan; bağımsız gruplar t-testi, tek yönlü varyans (one-way ANOVA) ve Pearson korelasyon analizleri kullanılmıştır.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

BULGULAR

3.1. BULGULAR

Tablo 3.1. Öğrencilerin Cinsiyete ve Öğrenim Gördükleri Lise Türüne Göre Dağılımları

Cinsiyet	n	%
Kadın	240	33,7
Erkek	472	66,3
Lise Türü	n	%
Spor Lisesi	152	21,3
Meslek Lisesi	113	15,9
Sosyal Bilimler Lisesi	103	14,5
Fen Lisesi	86	12,1
İmam Hatip Lisesi	84	11,8
Güzel Sanatlar Lisesi	94	13,2
Anadolu Lisesi	80	11,2

Tablo 3.1' e göre öğrencilerin %33.7'sinin (n=240) kadın; %66.3'ünün (n=472) ise erkek olduğu tespit edilmiştir. Öğrencilerin öğrenim gördükleri lise türü dağılımları incelendiğinde ise spor lisesinde öğrenim görenlerin %21.3 (n=152); meslek lisesinde öğrenim görenlerin %15.9 (n=113); sosyal bilimlerde öğrenim görenlerin %14.5 (n=103); fen lisesinde öğrenim görenlerin %12.1 (n=86); imam hatip lisesinde öğrenim görenlerin %11.8 (n=84) güzel sanatlarda öğrenim görenlerin %13.2 (n=94); anadolu lisesinde öğrenim görenlerin ise %11.2 (n=80) olduğu tespit edilmiştir.

Tablo 3.2. Öğrencilerin Demografik Değişkenlerin Lise Türlerine Göre Dağılımları

			Spor Lisesi	Meslek Lisesi	Sosyal Bilimler Lisesi	Fen Lisesi	İmam Hatip Lisesi	Güzel Sanatlar Lisesi	Anadolu Lisesi
Cinsiyet	Kadın	n	52	5	63	38	2	50	30
		%	34,2%	4,4%	61,2%	44,2%	2,4%	53,2%	37,5%
	Erkek	n	100	108	40	48	82	44	50
		%	65,8%	95,6%	38,8%	55,8%	97,6%	46,8%	62,5%
Yaş	14	n	16	22	5	10	7	5	12
		%	10,5%	19,5%	4,9%	11,6%	8,3%	5,3%	15,0%
	15	n	33	39	16	11	21	22	15
		%	21,7%	34,5%	15,5%	12,8%	25,0%	23,4%	18,8%
	16	n	41	23	24	29	21	31	18
		%	27,0%	20,4%	23,3%	33,7%	25,0%	33,0%	22,5%
	17	n	40	26	26	23	27	23	16
		%	26,3%	23,0%	25,2%	26,7%	32,1%	24,5%	20,0%
	18	n	20	3	26	11	7	12	18
		%	13,2%	2,7%	25,2%	12,8%	8,3%	12,8%	22,5%
	19	n	2	0	6	2	1	1	1
		%	1,3%	0,0%	5,8%	2,3%	1,2%	1,1%	1,3%
Sınıf	9. sınıf	n	42	54	26	15	25	16	21
		%	27,6%	47,8%	25,2%	17,4%	29,8%	17,0%	26,3%
	10. sınıf	n	42	25	29	28	26	50	20
		%	27,6%	22,1%	28,2%	32,6%	31,0%	53,2%	25,0%
	11. sınıf	n	40	23	26	18	17	13	14
		%	26,3%	20,4%	25,2%	20,9%	20,2%	13,8%	17,5%
	12. sınıf	n	28	11	22	25	16	15	25
		%	18,4%	9,7%	21,4%	29,1%	19,0%	16,0%	31,3%
Aylık Gelir	Düşük	n	33	39	22	15	40	20	17
		%	21,7%	34,5%	21,4%	17,4%	47,6%	21,3%	21,3%
	Orta	n	114	70	72	60	38	70	55
		%	75,0%	61,9%	69,9%	69,8%	45,2%	74,5%	68,8%
	Yüksek	n	5	4	9	11	6	4	8
		%	3,3%	3,5%	8,7%	12,8%	7,1%	4,3%	10,0%
Anne Eğitim	İlkokul	n	112	69	61	45	55	57	48
		%	73,7%	61,1%	59,2%	52,3%	65,5%	60,6%	60,0%
	Ortaokul	n	25	16	27	20	13	21	12
		%	16,4%	14,2%	26,2%	23,3%	15,5%	22,3%	15,0%
	Lise	n	15	22	11	12	13	14	11
		%	9,9%	19,5%	10,7%	14,0%	15,5%	14,9%	13,8%
	Üniversite	n	0	6	4	9	3	2	9
		%	0,0%	5,3%	3,9%	10,5%	3,6%	2,1%	11,3%
Baba Eğitim	İlkokul	n	57	40	33	17	38	44	21
		%	37,5%	35,4%	32,0%	19,8%	45,2%	46,8%	26,3%
	Ortaokul	n	53	42	41	19	28	25	21
		%	34,9%	37,2%	39,8%	22,1%	33,3%	26,6%	26,3%
	Lise	n	35	29	21	21	12	21	20
		%	23,0%	25,7%	20,4%	24,4%	14,3%	22,3%	25,0%
	Üniversite	n	7	2	8	29	6	4	18
		%	4,6%	1,8%	7,8%	33,7%	7,1%	4,3%	22,5%
Lisanslı Spor Yapma	Evet	n	105	18	10	20	12	12	15
		%	69,1%	15,9%	9,7%	23,3%	14,3%	12,8%	18,8%
	Hayır	n	47	95	93	66	72	82	65
		%	30,9%	84,1%	90,3%	76,7%	85,7%	87,2%	81,3%
Okul Sporuna Katılma	Evet	n	136	47	42	43	52	45	47
		%	89,5%	41,6%	40,8%	50,0%	61,9%	47,9%	58,8%
	Hayır	n	16	66	61	43	32	49	33
		%	10,5%	58,4%	59,2%	50,0%	38,1%	52,1%	41,3%
Ailede Spor Yapan	Evet	n	44	14	18	11	9	14	13
		%	28,9%	12,4%	17,5%	12,8%	10,7%	14,9%	16,3%
	Hayır	n	108	99	85	75	75	80	67

**Tablo 3.2. Öğrencilerin Demografik Değişkenlerin Lise Türlerine Göre Dağılımları
(Devamı)**

		%	71,1%	87,6%	82,5%	87,2%	89,3%	85,1%	83,8%
Haftalık Spor Sıklığı	Spor yapmayan	n	5	50	43	36	27	47	37
		%	3,3%	44,2%	41,7%	41,9%	32,1%	50,0%	46,3%
	Haftada 1-3 kez	n	52	37	55	35	46	34	29
		%	34,2%	32,7%	53,4%	40,7%	54,8%	36,2%	36,3%
	Haftada 4-6 kez	n	51	18	3	9	10	11	11
		%	33,6%	15,9%	2,9%	10,5%	11,9%	11,7%	13,8%
	Haftanın her günü	n	44	8	2	6	1	2	3
		%	28,9%	7,1%	1,9%	7,0%	1,2%	2,1%	3,8%

Tablo 3.2' e göre cinsiyete göre en çok katılım gösterilen lise türünün erkeklerde (%95.6) meslek lisesinde; kadınlarda ise (%61.2) sosyal bilimler lisesinde olduğu görülmektedir. Yaş grubuna göre bakıldığında en çok katılım gösteren yaş grubun 15 yaş grubu (%34.5) ile meslek lisesinde olduğu; sınıf düzeyine göre en çok katılım gösterilen lise türünün güzel sanatlar lisesinde (%53.2) 10. sınıflar ile; aile gelir gruplarına göre en çok katılım gösterilen lise türünün orta gelir grubu ile (%75.0) spor lisesinde; anne eğitim durumunda en çok katılım gösterilen lise türünün ilköğretim durumuyla (%73.7) spor lisesinde; baba eğitim durumuna ise en çok katılım gösterilen lise türünün ilköğretim durumuyla (%46.8) güzel sanatlar lisesinde olduğu tespit edilmiştir. Lisanslı spor yapma durumuna göre en çok katılım gösterilen lise türünün lisanslı spor yapmayanlar ile (%84.1) meslek lisesi grubunda; okul sporuna katılma durumuna göre ise en çok katılım gösterilen lise türünün okul sporuna katılanlar ile (%89.5) spor lisesinde olduğu; ailede spor yapma durumlarına göre en çok katılım gösterilen lise türünün ailede spor yapmayanlar ile (%87.6) meslek lisesinde olduğu; haftalık spor sıklıklarına göre ise en çok katılım gösterilen lise türünün (%54.8) haftada 1-3 kez ile imam hatip lisesinde olduğu tespit edilmiştir.

Tablo 3.3. Öğrencilerin Okul İklimi Puanlarının Cinsiyete Göre Karşılaştırma Sonuçları

	Cinsiyet	n	$\bar{X}$	ss	t	P
Destekleyici Öğretmen Davranışları	Kadın	240	28,49	6,59	3,21	,001
	Erkek	472	26,65	8,37		
Başarı Odaklılık	Kadın	240	15,21	3,40	1,80	,072
	Erkek	472	14,69	4,01		
Güvenli Öğrenme Ortamı	Kadın	240	35,09	7,29	5,23	,000
	Erkek	472	32,06	7,31		
Okul İklimi Toplam	Kadın	240	78,79	13,62	4,87	,000
	Erkek	472	73,40	14,12		

Tablo 3.3’ deki “*bağımsız gruplar t-testi*”sonuçlarına göre öğrencilerin destekleyici öğretmen davranışları, güvenli öğrenme ortamı ve okul iklimi toplam puanlarında cinsiyete göre anlamlı farklılıklar tespit edilmiştir ($p<.05$). Bu sonuca söz konusu alt boyut ve toplam puanda kadınların puan ortalaması erkeklere göre daha yüksektir.

Tablo 3.4. Öğrencilerin Okul İklimi Puanlarının Sınıf Düzeyine Göre Karşılaştırma Sonuçları

	Sınıf Düzeyi	n	$\bar{X}$	ss	F	p	Fark
Destekleyici Öğretmen Davranışları	9. sınıf ^a	199	29,09	7,66	9,30	,000	a, b>c,d
	10. sınıf ^b	220	27,96	7,50			
	11. sınıf ^c	151	25,51	8,03			
	12. sınıf ^d	142	25,51	7,83			
Başarı Odaklılık	9. sınıf ^a	199	15,85	3,68	10,53	,000	a>c,d b>d
	10. sınıf ^b	220	15,14	3,82			
	11. sınıf ^c	151	14,23	3,69			
	12. sınıf ^d	142	13,76	3,78			
Güvenli Öğrenme Ortamı	9. sınıf ^a	199	35,32	7,56	9,11	,000	a>b,c,d
	10. sınıf ^b	220	32,56	7,70			
	11. sınıf ^c	151	31,61	6,65			
	12. sınıf ^d	142	32,32	7,05			
Okul İklimi Toplam	9. sınıf ^a	199	80,25	14,30	16,26	,000	a>b,c,d b>c
	10. sınıf ^b	220	75,66	13,99			
	11. sınıf ^c	151	71,35	12,49			
	12. sınıf ^d	142	71,59	13,80			

Tablo 3.4’ deki “*tek yönlü varyans analizi*”sonuçlarına göre öğrencilerin destekleyici öğretmen davranışları, başarı odaklılık, güvenli öğrenme ortamı ve okul iklimi toplam puanlarında sınıf düzeyine göre anlamlı farklılıklar tespit edilmiştir ($p<.05$). Farklılığın kaynağını tespit etmek için yapılan Post Hoc (Scheffe) sonuçlarına göre destekleyici öğretmen davranışını boyutunda 9. ve 10. sınıfların puan ortalaması 11. ve 12. sınıfların puan ortalamasından; başarı odaklılık boyutunda 9. sınıfların puan ortalaması 11. ve 12. sınıfların puan ortalamasından, 10. sınıfların puan ortalamasının 12. sınıfların puan ortalamasından; güvenli öğrenme ortamı boyutunda 9. sınıfların puan

ortalaması 10. 11. ve 12. sınıfların puan ortalamasından; okul iklimi toplam puanında 9. sınıfların puan ortalaması 10. 11. ve 12. sınıfların puan ortalamasından, 10. sınıfların puan ortalamasının 11. sınıfların puan ortalamasından anlamlı derecede yüksek olduğu tespit edilmiştir.

Tablo 3.5. Öğrencilerin Okul İklimi Puanlarının Aile Gelir Durumlarına Göre Karşılaştırma Sonuçları

	Aile Gelir Durumu	n	$\bar{X}$	ss	F	p	Fark
Destekleyici Öğretmen Davranışları	Düşük ^a	186	25,93	7,92	5,37	,005	b>a
	Orta ^b	479	27,94	7,57			
	Yüksek ^c	47	25,74	9,65			
Başarı Odaklılık	Düşük ^a	186	14,26	4,05	4,25	,015	b>a
	Orta ^b	479	15,16	3,65			
	Yüksek ^c	47	14,34	4,22			
Güvenli Öğrenme Ortamı	Düşük ^a	186	32,37	7,14	2,03	,132	
	Orta ^b	479	33,47	7,56			
	Yüksek ^c	47	31,98	7,19			
Okul İklimi Toplam	Düşük ^a	186	72,55	13,74	6,71	,001	b>a
	Orta ^b	479	76,56	14,03			
	Yüksek ^c	47	72,06	15,62			

Tablo 3.5’ deki “*tek yönlü varyans analizi*” sonuçlarına göre öğrencilerin destekleyici öğretmen davranışları, başarı odaklılık ve okul iklimi toplam puanlarında aile gelir durumlarına göre anlamlı farklılıklar tespit edilmiştir ($p<.05$). Farklılığın kaynağını tespit etmek için yapılan Post Hoc (Scheffe) sonuçlarına göre alt boyut ve toplam puanda aylık gelir durumları orta olanların puan ortalamasının aylık gelir durumları düşük olanların puan ortalamasından anlamlı derecede yüksek olduğu tespit edilmiştir.

Tablo 3.6. Öğrencilerin Okul İklimi Puanlarının Anne Eğitim Durumlarına Göre Karşılaştırma Sonuçları

	Anne Eğitim Durumu	n	$\bar{X}$	ss	F	P
Destekleyici Öğretmen Davranışları	İlkokul	447	27,34	7,80	,07	,975
	Ortaokul	134	27,32	8,12		
	Lise	98	26,98	7,97		
	Üniversite	33	26,97	7,58		
Başarı Odaklılık	İlkokul	447	14,84	3,81	,15	,933
	Ortaokul	134	14,82	3,75		
	Lise	98	14,93	3,90		
	Üniversite	33	15,27	4,16		
Güvenli Öğrenme Ortamı	İlkokul	447	33,17	7,51	1,01	,390
	Ortaokul	134	32,86	7,70		
	Lise	98	33,63	6,70		
	Üniversite	33	31,12	7,47		
Okul İklimi Toplam	İlkokul	447	75,35	14,22	,23	,887
	Ortaokul	134	75,00	14,87		
	Lise	98	75,54	12,97		
	Üniversite	33	73,36	14,54		

Tablo 3.6’ deki “*tek yönlü varyans analizi*” sonuçlarına göre öğrencilerin okul iklimi alt boyut ve toplam puanlarında anne eğitim durumlarına göre anlamlı farklılıklar tespit edilmemiştir ($p>.05$).

Tablo 3.7. Öğrencilerin Okul İklimi Puanlarının Baba Eğitim Durumlarına Göre Karşılaştırma Sonuçları

	Baba Eğitim Durumu	n	$\bar{X}$	ss	F	P
Destekleyici Öğretmen Davranışları	İlkokul	250	26,89	8,44	1,88	,132
	Ortaokul	229	28,04	7,34		
	Lise	159	26,37	7,24		
	Üniversite	74	28,07	8,50		
Başarı Odaklılık	İlkokul	250	14,85	3,89	,71	,544
	Ortaokul	229	15,14	3,84		
	Lise	159	14,57	3,51		
	Üniversite	74	14,76	4,17		
Güvenli Öğrenme Ortamı	İlkokul	250	32,49	7,32	1,75	,166
	Ortaokul	229	33,88	7,57		
	Lise	159	32,62	7,07		
	Üniversite	74	33,62	8,08		
Okul İklimi Toplam	İlkokul	250	74,23	14,44	2,61	,050
	Ortaokul	229	77,05	14,04		
	Lise	159	73,56	13,21		
	Üniversite	74	76,45	15,22		

Tablo 3.7’ deki “*tek yönlü varyans analizi*”sonuçlarına göre öğrencilerin okul iklimi alt boyut ve toplam puanlarında baba eğitim durumlarına göre anlamlı farklılıklar tespit edilmemiştir ($p>.05$).

Tablo 3.8. Öğrencilerin Okul İklimi Puanlarının Lisanslı Spor Yapma Durumlarına Göre Karşılaştırma Sonuçları

	Lisanslı Spor Yapma durumu	n	$\bar{X}$	ss	t	p
Destekleyici Öğretmen Davranışları	Evet	192	28,54	8,22	2,63	,019
	Hayır	520	26,80	7,68		
Başarı Odaklılık	Evet	192	15,14	4,09	1,15	,250
	Hayır	520	14,77	3,71		
Güvenli Öğrenme Ortamı	Evet	192	33,07	7,43	-,03	,986
	Hayır	520	33,09	7,45		
Okul İklimi Toplam	Evet	192	76,74	14,21	1,75	,081
	Hayır	520	74,65	14,14		

Tablo 3.8’ deki “*bağımsız gruplar t-testi*”sonuçlarına göre öğrencilerin destekleyici öğretmen davranışları puanlarında lisanslı spor yapma durumlarına göre anlamlı farklılıklar tespit edilmiştir ($p<.05$). Bu sonuca göre destekleyici öğretmen yaklaşımı boyutunda lisanslı spor yapanların puan ortalaması anlamlı derecede yüksektir.

Tablo 3.9. Öğrencilerin Okul İklimi Puanlarının Okul Sporlarına Katılma Durumlarına Göre Karşılaştırma Sonuçları

	Okul Sporuna Katılma	n	$\bar{X}$	ss	t	P
Destekleyici Öğretmen Davranışları	Evet	412	28,12	8,09	3,41	,001
	Hayır	300	26,10	7,39		
Başarı Odaklılık	Evet	412	15,31	3,87	3,60	,000
	Hayır	300	14,27	3,67		
Güvenli Öğrenme Ortamı	Evet	412	33,07	7,75	-,04	,971
	Hayır	300	33,09	7,01		
Okul İklimi Toplam	Evet	412	76,50	14,54	2,83	,005
	Hayır	300	73,46	13,48		

Tablo 3.9’ daki “*bağımsız gruplar t-testi*”sonuçlarına göre öğrencilerin destekleyici öğretmen davranışları, başarı odaklılık ve okul iklimi ölçeği toplam puanlarında okul sporlarına katılma durumlarına göre anlamlı farklılıklar tespit edilmiştir ($p<.05$). Söz konusu alt boyut ve toplam puanda okul sporlarına katılanların puan ortalaması anlamlı derecede yüksektir.

Tablo 3.10. Öğrencilerin Okul İklimi Puanlarının Ailenin Lisanslı Spor Yapma Durumlarına Göre Karşılaştırma Sonuçları

	Ailede Lisanslı Spor Yapan var mı?	n	$\bar{X}$	ss	t	p
Destekleyici Öğretmen Davranışları	Evet	123	26,91	8,53	-,55	,581
	Hayır	589	27,34	7,72		
Başarı Odaklılık	Evet	123	14,66	3,88	-,67	,501
	Hayır	589	14,91	3,81		
Güvenli Öğrenme Ortamı	Evet	123	33,64	7,29	,92	,358
	Hayır	589	32,96	7,47		
Okul İklimi Toplam	Evet	123	75,21	14,93	-,01	,996
	Hayır	589	75,22	14,03		

Tablo 3.10’ daki “*bağımsız gruplar t-testi*”sonuçlarına göre öğrencilerin okul iklimi alt boyut ve toplam puanlarında ailede lisanslı spor yapma durumlarına göre anlamlı farklılıklar tespit edilmemiştir ($p>.05$).

Tablo 3.11. Öğrencilerin Okul İklimi Puanlarının Haftalık Yapılan Spor Sıklığı Durumlarına Göre Karşılaştırma Sonuçları

	Haftalık Yapılan Spor Sıklığı	n	$\bar{X}$	ss	F	p	Fark
Destekleyici Öğretmen Davranışları	Spor yapmayan ^a	245	26,30	7,56	3,42	,017	c>a
	Haftada 1-3 kez ^b	288	27,17	7,59			
	Haftada 4-6 kez ^c	113	28,60	9,28			
	Haftanın her günü ^d	66	28,98	6,96			
Başarı Odaklılık	Spor yapmayan ^a	245	14,22	3,85	4,58	,003	c>a
	Haftada 1-3 kez ^b	288	14,97	3,65			
	Haftada 4-6 kez ^c	113	15,56	4,07			
	Haftanın her günü ^d	66	15,64	3,67			
Güvenli Öğrenme Ortamı	Spor yapmayan ^a	245	32,65	7,11	,47	,702	
	Haftada 1-3 kez ^b	288	33,20	7,60			
	Haftada 4-6 kez ^c	113	33,56	7,95			
	Haftanın her günü ^d	66	33,32	7,14			
Okul İklimi Toplam	Spor yapmayan ^a	245	73,18	13,68	3,72	,011	c>a
	Haftada 1-3 kez ^b	288	75,35	14,10			
	Haftada 4-6 kez ^c	113	77,72	15,47			
	Haftanın her günü ^d	66	77,94	13,08			

Tablo 3.11’deki “*tek yönlü varyans analizi*” sonuçlarına göre öğrencilerin destekleyici öğretmen davranışları, başarı odaklılık ve okul iklimi ölçeği toplam puanlarında haftalık spor sıklığına göre anlamlı farklılıklar tespit edilmiştir ($p<.05$). Farklılığın kaynağını tespit etmek için yapılan Post Hoc (Scheffe) sonuçlarına göre söz konusu alt boyut ve toplam puanda haftada 4-6 kez spor yapanların puan ortalaması spor yapmayanların puan ortalamasına göre anlamlı derecede yüksek olduğu tespit edilmiştir.

Tablo 3.12. Öğrencilerin Okul İklimi Puanlarının Öğrenim Görülen Lise Türüne Göre Karşılaştırma Sonuçları

	Lise Türü	n	$\bar{X}$	ss	F	p	Fark
Destekleyici Öğretmen Davranışları	Spor Lisesi ^a	152	30,53	7,32	14,06	,000	a>c,e,g b,c,d,f>e
	Meslek Lisesi ^b	113	26,30	6,93			
	Sosyal Bilimler Lisesi ^c	103	26,13	6,56			
	Fen Lisesi ^d	86	28,03	8,29			
	İmam Hatip Lisesi ^e	84	22,17	8,44			
	Güzel Sanatlar Lisesi ^f	94	29,44	7,12			
	Anadolu Lisesi ^g	80	25,88	7,89			
Başarı Odaklılık	Spor Lisesi ^a	152	16,11	3,52	5,89	,000	a>d,e f>e
	Meslek Lisesi ^b	113	14,60	3,61			
	Sosyal Bilimler Lisesi ^c	103	14,50	3,33			
	Fen Lisesi ^d	86	14,27	4,02			
	İmam Hatip Lisesi ^e	84	13,46	4,51			
	Güzel Sanatlar Lisesi ^f	94	15,53	3,74			
	Anadolu Lisesi ^g	80	14,73	3,65			
Güvenli Öğrenme Ortamı	Spor Lisesi ^a	152	33,84	7,62	2,67	,014	a>b,e
	Meslek Lisesi ^b	113	32,02	6,45			
	Sosyal Bilimler Lisesi ^c	103	33,92	7,54			
	Fen Lisesi ^d	86	32,51	7,69			
	İmam Hatip Lisesi ^e	84	30,85	7,57			
	Güzel Sanatlar Lisesi ^f	94	34,00	7,27			
	Anadolu Lisesi ^g	80	33,94	7,61			
Okul İklimi Toplam	Spor Lisesi ^a	152	80,48	13,39	11,41	,000	a>b,e c,d,f,g>e
	Meslek Lisesi ^b	113	72,92	12,03			
	Sosyal Bilimler Lisesi ^c	103	74,54	14,16			
	Fen Lisesi ^d	86	74,81	13,57			
	İmam Hatip Lisesi ^e	84	66,48	13,52			
	Güzel Sanatlar Lisesi ^f	94	78,97	14,12			
	Anadolu Lisesi ^g	80	74,54	14,73			

Tablo 3.12’deki “*tek yönlü varyans analizi*” sonuçlarına göre öğrencilerin destekleyici öğretmen davranışları, başarı odaklılık, güvenli öğrenme ortamı ve okul iklimi ölçeği toplam puanlarında haftalık spor sıklığına göre anlamlı farklılıklar tespit edilmiştir ($p<.05$). Farklılığın kaynağını tespit etmek için yapılan Post Hoc (Scheffe) sonuçlarına göre destekleyici öğretmen davranışları alt boyutunda Spor lisesinde

öğrenim görenlerin puan ortalamalarının Sosyal, İmam hatip ve Anadolu lisesinde öğrenim görenlerin puan ortalamalarından, Meslek, Sosyal, Fen ve Güzel sanatlarda öğrenim görenlerin puan ortalamalarının İmam hatip lisesinde öğrenim görenlerin puan ortalamalarından; başarı odaklılık alt boyutunda Spor lisesinde öğrenim görenlerin puan ortalamalarının Fen ve İmam hatip lisesinde öğrenim görenlerin puan ortalamalarından, Güzel sanatlarda öğrenim görenlerin puan ortalamalarının İmam hatip lisesinde öğrenim görenlerin puan ortalamalarından; güvenli öğrenme alt boyutunda Spor lisesinde öğrenim görenlerin puan ortalamalarının Meslek ve İmam hatip lisesinde öğrenim görenlerin puan ortalamalarından; okul iklimi toplam puanında Spor lisesinde öğrenim görenlerin puan ortalamalarının Meslek ve İmam hatip lisesinde öğrenim görenlerin puan ortalamalarından, Sosyal, Fen, Güzel sanatlar ve Anadolu liselerinde öğrenim görenlerin puan ortalamalarının İmam hatip lisesinde öğrenim görenlerin puan ortalamalarından anlamlı derecede yüksek olduğu tespit edilmiştir.

Tablo 3.13. Öğrencilerin Spora Yönelik Tutum Puanlarının Cinsiyete Göre Karşılaştırma Sonuçları

	Cinsiyet	n	$\bar{X}$	ss	t	P
Spora İlgi Duyma	Kadın	240	40,73	9,13	-2,75	,006
	Erkek	472	42,82	10,53		
Sporla Yaşama	Kadın	240	23,61	5,39	-,92	,366
	Erkek	472	24,03	6,40		
Aktif Spor Yapma	Kadın	240	18,64	4,80	-4,00	,000
	Erkek	472	20,25	5,55		
Spora Yönelik Tutum Toplam	Kadın	240	82,98	17,73	-2,74	,006
	Erkek	472	87,10	21,17		

Tablo 3.13’ deki “*bağımsız gruplar t-testi*” sonuçlarına göre öğrencilerin spora ilgi duyma, aktif spor yapma ve spora yönelik toplam puanlarında cinsiyete göre anlamlı farklılıklar tespit edilmiştir ($p<.05$). Bu sonuca göre spora ilgi duyma, aktif spor yapma ve spora yönelik toplam puanda erkeklerin puan ortalamalarının kadınlara göre yüksek olduğu tespit edilmiştir.

Tablo 3.14. Öğrencilerin Spora Yönelik Tutum Puanlarının Sınıf Düzeyine Göre Karşılaştırma Sonuçları

	SınıfDüzeyi	n	$\bar{X}$	ss	F	P
Spora İlgi Duyma	9. sınıf ^a	199	42,77	9,74	,73	,536
	10. sınıf ^b	220	42,20	9,50		
	11. sınıf ^c	151	41,17	11,14		
	12. sınıf ^d	142	42,08	10,49		
Sporla Yaşama	9. sınıf ^a	199	24,41	5,91	1,83	,140
	10. sınıf ^b	220	24,20	5,68		
	11. sınıf ^c	151	23,01	6,55		
	12. sınıf ^d	142	23,63	6,34		
Aktif Spor Yapma	9. sınıf ^a	199	20,04	5,23	,42	,738
	10. sınıf ^b	220	19,62	4,89		
	11. sınıf ^c	151	19,41	5,83		
	12. sınıf ^d	142	19,68	5,73		
Spora Yönelik Tutum	9. sınıf ^a	199	87,22	19,36	,96	,411
	10. sınıf ^b	220	86,02	18,56		
	11. sınıf ^c	151	83,58	22,26		
	12. sınıf ^d	142	85,39	21,27		

Tablo 3.14’ deki “*tek yönlü varyans analizi*” sonuçlarına göre öğrencilerin spora yönelik tutum alt boyutları ve toplam puanlarında sınıf düzeyine göre anlamlı farklılıklar tespit edilmemiştir ($p>.05$).

Tablo 3.15. Öğrencilerin Spora Yönelik Tutum Puanlarının Aile Gelir Durumlarına Göre Karşılaştırma Sonuçları

	Aile Gelir Durumu	n	$\bar{X}$	ss	F	P
Spora İlgi Duyma	Düşük ^a	186	41,42	10,12	,60	,551
	Orta ^b	479	42,36	9,95		
	Yüksek ^c	47	42,43	11,85		
Sporla Yaşama	Düşük ^a	186	23,01	6,04	3,10	,051
	Orta ^b	479	24,28	6,00		
	Yüksek ^c	47	23,45	6,77		
Aktif Spor Yapma	Düşük ^a	186	19,32	5,26	,66	,518
	Orta ^b	479	19,84	5,32		
	Yüksek ^c	47	19,85	6,15		
Spora Yönelik Tutum	Düşük ^a	186	83,74	19,86	1,23	,292
	Orta ^b	479	86,48	19,88		
	Yüksek ^c	47	85,72	23,78		

Tablo 3.15’ deki “*tek yönlü varyans analizi*” sonuçlarına göre öğrencilerin spora yönelik tutum alt boyutları ve toplam puanlarında aile gelir durumlarına göre anlamlı farklılıklar tespit edilmemiştir ($p>.05$).

Tablo 3.16. Öğrencilerin Spora Yönelik Tutum Puanlarının Anne Eğitim Durumlarına Göre Karşılaştırma Sonuçları

	Anne Eğitim Durumu	n	$\bar{X}$	ss	F	P
Spora İlgi Duyma	İlkokul	447	42,40	10,18	1,83	,141
	Ortaokul	134	41,71	9,61		
	Lise	98	40,47	10,36		
	Üniversite	33	44,79	10,26		
Sporla Yaşama	İlkokul	447	24,12	6,18	1,77	,152
	Ortaokul	134	23,47	6,02		
	Lise	98	22,96	5,72		
	Üniversite	33	25,27	5,84		
Aktif Spor Yapma	İlkokul	447	19,92	5,39	1,34	,262
	Ortaokul	134	19,11	5,25		
	Lise	98	19,23	5,32		
	Üniversite	33	20,58	5,41		
Spora Yönelik Tutum	İlkokul	447	86,45	20,46	1,83	,141
	Ortaokul	134	84,29	19,21		
	Lise	98	82,66	19,74		
	Üniversite	33	90,64	20,28		

Tablo 3.16’ daki “*tek yönlü varyans analizi*” sonuçlarına göre öğrencilerin spora yönelik tutum alt boyutları ve toplam puanlarında anne eğitim durumlarına göre anlamlı farklılıklar tespit edilmemiştir ($p>.05$).

Tablo 3.17. Öğrencilerin Spora Yönelik Tutum Puanlarının Baba Eğitim Durumlarına Göre Karşılaştırma Sonuçları

	Baba Eğitim Durumu	n	$\bar{X}$	ss	F	P
Spora İlgi Duyma	İlkokul	250	42,11	10,27	,80	,493
	Ortaokul	229	41,67	10,02		
	Lise	159	42,01	10,27		
	Üniversite	74	43,76	9,65		
Sporla Yaşama	İlkokul	250	23,62	6,17	1,48	,219
	Ortaokul	229	23,64	6,04		
	Lise	159	24,08	6,06		
	Üniversite	74	25,19	5,86		
Aktif Spor Yapma	İlkokul	250	19,84	5,31	,71	,545
	Ortaokul	229	19,31	5,22		
	Lise	159	19,84	5,55		
	Üniversite	74	20,19	5,55		
Spora Yönelik Tutum	İlkokul	250	85,56	20,31	,95	,417
	Ortaokul	229	84,62	19,86		
	Lise	159	85,94	20,52		
	Üniversite	74	89,14	19,83		

Tablo 3.17’deki “*tek yönlü varyans analizi*” sonuçlarına göre öğrencilerin spora yönelik tutum alt boyutları ve toplam puanlarında baba eğitim durumlarına göre anlamlı farklılıklar tespit edilmemiştir ($p>.05$).

Tablo 3.18. Öğrencilerin Spora Yönelik Tutum Puanlarının Lisanslı Spor Yapma Durumlarına Göre Karşılaştırma Sonuçları

	Lisanslı Spor Yapma durumu	n	$\bar{X}$	ss	t	p
Spora İlgi Duyma	Evet	192	45,76	9,98	5,97	,000
	Hayır	520	40,77	9,85		
Sporla Yaşama	Evet	192	26,17	5,94	6,24	,000
	Hayır	520	23,05	5,92		
Aktif Spor Yapma	Evet	192	21,36	5,54	5,11	,000
	Hayır	520	19,09	5,16		
Spora Yönelik Tutum	Evet	192	93,29	20,16	6,26	,000
	Hayır	520	82,92	19,44		

Tablo 3.18’deki “*bağımsız gruplar t-testi*” sonuçlarına göre öğrencilerin spora ilgili duyma, sporla yaşama, aktif spor yapma ve spora yönelik tutum puanlarında lisanslı spor yapma durumlarına göre anlamlı farklılıklar tespit edilmiştir ($p<.05$). Söz konusu alt boyutlar ve toplam puanda lisanslı spor yapanların puan ortalamalarının anlamlı derecede yüksek olduğu tespit edilmiştir.

Tablo 3.19. Öğrencilerin Spora Yönelik Tutum Puanlarının Okul Sporlarına Katılma Durumlarına Göre Karşılaştırma Sonuçları

	Okul Sporuna Katılma	n	$\bar{X}$	ss	t	P
Spora İlgi Duyma	Evet	412	45,12	8,98	9,90	,000
	Hayır	300	37,99	10,17		
Sporla Yaşama	Evet	412	25,63	5,55	9,46	,000
	Hayır	300	21,51	5,98		
Aktif Spor Yapma	Evet	412	21,28	4,87	9,80	,000
	Hayır	300	17,54	5,25		
Spora Yönelik Tutum	Evet	412	92,03	17,88	10,53	,000
	Hayır	300	77,04	19,91		

Tablo 3.19’deki “*bağımsız gruplar t-testi*” sonuçlarına göre öğrencilerin spora ilgili duyma, sporla yaşama, aktif spor yapma ve spora yönelik tutum puanlarında okul sporlarına katılma durumlarına göre anlamlı farklılıklar tespit edilmiştir ($p<.05$). Söz konusu alt boyutlar ve toplam puanda okul sporlarına katılanların puan ortalamalarının anlamlı derecede yüksek olduğu tespit edilmiştir.

Tablo 3.20. Öğrencilerin Spora Yönelik Tutum Puanlarının Ailenin Lisanslı Spor Yapma Durumlarına Göre Karşılaştırma Sonuçları

	Ailede Lisanslı Spor Yapan var mı?	n	$\bar{X}$	ss	t	p
Spora İlgi Duyma	Evet	123	42,97	10,82	1,03	,306
	Hayır	589	41,94	9,97		
Sporla Yaşama	Evet	123	24,63	6,24	1,474	,141
	Hayır	589	23,74	6,04		
Aktif Spor Yapma	Evet	123	20,05	5,39	,782	,434
	Hayır	589	19,63	5,35		
Spora Yönelik Tutum	Evet	123	87,64	21,11	1,167	,244
	Hayır	589	85,31	19,95		

Tablo 3.20’ deki “*bağımsız gruplar t-testi*” sonuçlarına göre öğrencilerin spora yönelik tutum alt boyutları ve toplam puanlarında ailede lisanslı spor yapma durumlarına göre anlamlı farklılıklar tespit edilmemiştir ($p>.05$).

Tablo 3.21. Öğrencilerin Spora Yönelik Tutum Puanlarının Haftalık Yapılan Spor Sıklığı Durumlarına Göre Karşılaştırma Sonuçları

	Haftalık Yapılan Spor Sıklığı	n	$\bar{X}$	ss	F	p	Fark
Spora İlgi Duyma	Spor yapmayan ^a	245	36,67	10,20	46,68	,000	b,c,d>a c>b
	Haftada 1-3 kez ^b	288	43,90	8,73			
	Haftada 4-6 kez ^c	113	47,15	8,93			
	Haftanın her günü ^d	66	45,97	8,47			
Sporla Yaşama	Spor yapmayan ^a	245	20,92	6,03	39,96	,000	b,c,d>a
	Haftada 1-3 kez ^b	288	24,64	5,33			
	Haftada 4-6 kez ^c	113	26,86	5,85			
	Haftanın her günü ^d	66	26,61	4,96			
Aktif Spor Yapma	Spor yapmayan ^a	245	16,76	5,18	50,72	,000	b,c,d>a
	Haftada 1-3 kez ^b	288	20,56	4,60			
	Haftada 4-6 kez ^c	113	22,53	4,70			
	Haftanın her günü ^d	66	22,08	5,12			
Spora Yönelik Tutum	Spor yapmayan ^a	245	74,34	19,81	53,59	,000	b,c,d>a
	Haftada 1-3 kez ^b	288	89,09	17,17			
	Haftada 4-6 kez ^c	113	96,54	18,02			
	Haftanın her günü ^d	66	94,65	17,01			

Tablo 3.21’ deki “*tek yönlü varyans analizi*” sonuçlarına göre öğrencilerin spora ilgili duyma, sporla yaşama, aktif spor yapma ve spora yönelik tutum puanlarında haftalık spor sıklığına göre anlamlı farklılıklar tespit edilmiştir ($p<.05$). Farklılığın kaynağını tespit etmek için yapılan Post Hoc (Scheffe) sonuçlarına göre söz konusu alt boyutlar ve toplam puanda haftada 1-3 kez, haftada 4-6 kez ve haftanın her günü spor yapanların puan ortalamalarının spor yapmayanlara göre ve yine spora ilgi alt

boyutunda haftada 4-6 kez spor yapanların haftada 1-3 kez spor yapanlara göre puan ortalamalarının anlamlı derecede yüksek olduğu tespit edilmiştir.

Tablo 3.22. Öğrencilerin Spora Yönelik Tutum Puanlarının Öğrenim Görülen Lise Türüne Göre Karşılaştırma Sonuçları

	Lise Türü	n	$\bar{X}$	ss	F	p	Fark
Spora İlgili Duyma	Spor Lisesi ^a	152	46,46	8,82	8,28	,000	a>b,c,e,f
	Meslek Lisesi ^b	113	39,77	11,43			
	Sosyal Bilimler Lisesi ^c	103	40,96	8,56			
	Fen Lisesi ^d	86	42,51	9,12			
	İmam Hatip Lisesi ^e	84	39,74	10,61			
	Güzel Sanatlar Lisesi ^f	94	39,76	9,38			
	Anadolu Lisesi ^g	80	43,51	11,04			
Sporla Yaşama	Spor Lisesi ^a	152	26,46	5,43	7,68	,000	a>b,c,e,f
	Meslek Lisesi ^b	113	22,52	6,78			
	Sosyal Bilimler Lisesi ^c	103	23,33	5,07			
	Fen Lisesi ^d	86	23,67	5,44			
	İmam Hatip Lisesi ^e	84	21,96	6,55			
	Güzel Sanatlar Lisesi ^f	94	23,41	5,77			
	Anadolu Lisesi ^g	80	24,49	6,45			
Aktif Spor Yapma	Spor Lisesi ^a	152	21,96	4,80	7,03	,000	a>b,c,e,f
	Meslek Lisesi ^b	113	18,82	5,71			
	Sosyal Bilimler Lisesi ^c	103	18,92	4,23			
	Fen Lisesi ^d	86	19,59	5,29			
	İmam Hatip Lisesi ^e	84	18,74	5,41			
	Güzel Sanatlar Lisesi ^f	94	18,53	5,01			
	Anadolu Lisesi ^g	80	20,19	6,32			
Spora Yönelik Tutum	Spor Lisesi ^a	152	94,88	17,61	8,81	,000	a>b,c,e,f
	Meslek Lisesi ^b	113	81,12	22,47			
	Sosyal Bilimler Lisesi ^c	103	83,21	16,16			
	Fen Lisesi ^d	86	85,78	18,30			
	İmam Hatip Lisesi ^e	84	80,44	21,23			
	Güzel Sanatlar Lisesi ^f	94	81,70	18,74			
	Anadolu Lisesi ^g	80	88,19	22,56			

Tablo 3.22’ deki “*tek yönlü varyans analizi*” sonuçlarına göre öğrencilerin spora ilgili duyma, sporla yaşama, aktif spor yapma ve spora yönelik tutum puanlarında öğrenim görülen lise türüne göre anlamlı farklılıklar tespit edilmiştir ($p<.05$). Farklılığın kaynağını tespit etmek için yapılan Post Hoc (Scheffe) sonuçlarına göre söz konusu alt boyut ve toplam puanda Spor lisesinde öğrenim görenlerin puan ortalamalarının Meslek, Sosyal, İmam hatip ve Güzel sanatlarda öğrenim görenlerin puan ortalamalarından anlamlı derecede yüksek olduğu tespit edilmiştir.

Tablo 3.23. Öğrencilerin Okul İklimi Puanları İle Spora Yönelik Tutum Puanları Arasındaki İlişki Sonuçları

		Spora İlgili Duyma	Sporla Yaşama	Aktif Spor Yapma	Spora Yönelik Tutum
Destekleyici Öğretmen Davranışları	r	,306	,309	,264	,317
	p	,000**	,000**	,000**	,000**
Başarı Odaklılık	r	,302	,297	,258	,310
	p	,000**	,000**	,000**	,000**
Güvenli Öğrenme Ortamı	r	,049	,060	,008	,045
	p	,196	,109	,837	,235
Okul İklimi Toplam	r	,277	,283	,220	,283
	p	,000**	,000**	,000**	,000**

Tablo 3.23’ deki “*Pearson korelasyon*” sonuçlarına göre destekleyici öğretmen davranışları ile spora ilgi duyma, sporla yaşama ve spora yönelik tutum toplam puanları ile pozitif yönde orta düzeyde, aktif spor yapma ile pozitif yönde düşük düzeyde; Başarı odaklılık ile spora ilgi duyma ve spora yönelik tutum toplam puanları ile pozitif yönde orta düzeyde, sporla yaşama ve aktif spor yapma ile pozitif yönde düşük düzeyde; okul iklimi toplam puanı ile spora ilgi duyma, sporla yaşama, aktif spor yapma ve spora yönelik tutum toplam puanları ile pozitif yönde düşük düzeyde anlamlı ilişkiler tespit edilmiştir ($p<.05$).

SONUÇ VE ÖNERİLER

Yapılan bu çalışmaya katılan öğrencilerin cinsiyet değişkenine göre okul iklimi algıları incelendiği zaman, ölçek alt boyutları ile genel ölçek puanının kadın öğrenciler lehine anlamlı farklılık gösterdiği bulunmuştur. Bu kapsamda kadın öğrencilerin okul iklimi algılarının erkek öğrencilerden anlamlı düzeyde daha yüksek olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Literatürde cinsiyet değişkenine göre öğrencilerin okul iklimi algılarının ele alındığı benzer çalışmalarda da okul ikliminin cinsiyet değişkenine göre farklılık gösterdiği görülmektedir. Bu konuda yapılan benzer çalışmalarda da ortaöğretim öğrencilerinde okul iklimi algısının kadın öğrenciler lehine anlamlı düzeyde daha yüksek olduğu tespit edilmiştir (Liu ve Lu, 2012: 1; Aydın, 2010: 56). Spor lisesi öğrencileri üzerinde yürütülen diğer bir çalışmada erkek öğrencilerin hem genel okul iklimi algılarının hem de okul iklimi alt boyutlarına (destekleyici öğretmen davranışları, başarı odaklılık, güvenli öğrenme ortamı ve olumlu akran etkileşimi) ilişkin algı düzeylerinin kadın öğrencilerden daha yüksek olduğu bulunmuştur (Kargın-Göktaş, 2019: 23). Bu kapsamda cinsiyet değişkenine göre ortaöğretim öğrencilerinin okul iklimi algılarına ilişkin bulguların çelişkili sonuçlar ortaya koyduğu görülmektedir. Bunun temel nedenlerinin başında araştırmaların farklı sosyo-demografik özelliklere sahip liselerde öğrenim gören öğrenciler üzerinde yürütülmesi gösterilebilir. Yapılan bu çalışmada kadın öğrencilerin okul iklimi algı düzeylerinin yüksek olma nedenlerinin ise kadın öğrencilerin erkek öğrencilere kıyasla okul içerisinde daha fazla etkileşim içerisinde olduğu söylenebilir.

Araştırmaya katılan öğrencilerin öğrenim gördükleri sınıf değişkenine göre okul iklimi algıları incelendiği zaman, öğrencilerin okul iklimi algılarının öğrenim gördükleri sınıf düzeyine göre anlamlı farklılık gösterdiği bulunmuştur. Elde edilen sonuçlara göre, dokuzuncu ve onuncu sınıf öğrencileri ile kıyaslandığı zaman onbirinci ve onikinci sınıf öğrencilerinin okul iklimi algılarının daha düşük olduğu bulunmuştur. Benzer şekilde okul iklimi alt boyutlarında da onbir ve onikinci sınıf öğrencilerinin düşük puana sahip olduğu tespit edilmiştir. Bu kapsamda öğrencilerin öğrenim gördükleri sınıf düzeyi yükseldikçe okul iklimi algılarının düşme eğiliminde olduğu görülmüştür. bu bağlamda söz konusu araştırmada elde edilen bu bulgunun ortaya çıkmasında öğrencilerin mezun olma durumunun bulunması ve yaşları ilerledikçe ilgilerinin farklı yönlere kaymasından kaynaklandığı söylenebilir. Literatürde yer alan çalışma sonuçları da bu görüşü

destekler niteliktedir. Kargın-Göktaş (2019: 24) tarafından spor lisesi öğrencileri üzerinde yürütülen bir çalışmada diğer sınıflarda öğrenim gören öğrenciler ile karşılaştırıldığında en düşük okul iklimi algısına dördüncü sınıf öğrencilerinin sahip olduğu bulunmuştur. Aynı çalışmada destekleyici öğretmen davranışları alt boyutu ile güvenli öğrenme ortamı ve olumlu akran etkileşimi alt boyutlarında da en düşük algı düzeyinin dördüncü sınıf öğrencilerinde görüldüğü tespit edilmiştir. Buna karşılık yapılan bazı çalışmalarda ortaöğretim öğrencilerinde okul iklimi algısının öğrenim görülen sınıf düzeyi değişkenine göre anlamlı farklılık göstermediği bulgusuna ulaşılmıştır (Dindar, 2008: 59; Pehlivan, 2020: 36).

Araştırmaya katılan öğrencilerin aile gelir durumlarına göre okul iklimi algılarının anlamlı farklılık gösterdiği bulunmuştur. Elde edilen sonuçlara göre hem okul iklimi toplam puanının hem de ölçek alt boyutlarına ilişkin puanların düşük gelir grubunda yer alan öğrenciler ile kıyaslandığı zaman orta gelir grubunda yer alan öğrenciler lehine yüksek olduğu bulunmuştur. Bu sonucun ortaya çıkmasının temelinde gelir düzeyi düşük aileler ile kıyaslandığı zaman orta gelir düzeyine sahip ailelerin okul-aile birliği düzeylerinin yüksek olmasının, ailelerin çocuklarının eğitime aktif olarak katılmalarının, bu durumun da öğrencilerde okul iklimi algısını yükseltmesinin yattığı düşünülebilir. Literatürde bu konuda yapılan çalışmalarda genellikle aile gelir düzeyinden ziyade okulu sosyo-ekonomik açıdan saygın olma düzeyinin öğrencilerde okul iklimini etkileyen bir unsur olduğu belirtilmektedir (Aydın, 2010: 1). Bunun yanında yapılan bazı çalışmalarda aile gelir düzeyi yükseldikçe ortaöğretim öğrencilerinin okul iklimi algılarının da yükseldiği görülmektedir (Doğan, 2011b: 3).

Araştırmaya katılan öğrencilerin anne eğitim durumlarına göre ele alındığı zaman okul iklimi algılarının anlamlı farklılık göstermediği bulunmuştur. Benzer şekilde öğrencilerin okul iklimi algılarının baba eğitim durumuna göre anlamlı farklılık göstermediği tespit edilmiştir. Bu sonucun ortaya çıkmasında anne ve babaların eğitim süreçlerinde çocuklarının okul yaşamlarına fazla müdahale etmemelerinin yattığı düşünülebilir. Bu konuda yapılan ve ortaöğretim öğrencileri üzerinde yürütülen başka bir çalışmada ise anne ve baba eğitim düzeyi ile öğrencilerin okul iklimi algıları arasında pozitif yönde anlamlı ilişkiler bulunduğu tespit edilmiş, bu kapsamda öğrencilerin anne ve baba eğitim düzeyleri arttıkça okul iklimi algılarının da yükseldiği belirlenmiştir (Doğan, 2011b: 3).

Araştırmaya katılan öğrencilerin lisanslı spor yapma durumlarına göre ele alındığı zaman okul iklimi algısının destekleyici öğretmen davranışları alt boyutunda anlamlı farklılık gösterdiği bulunmuştur. Diğer alt boyutlar ile öğrencilerin genel okul iklimi algılarının ise lisanslı spor yapma durumlarına göre anlamlı farklılık göstermediği tespit edilmiştir. Destekleyici öğretmen davranışı alt boyutunda gruplar arasındaki farklılıklar incelendiği zaman, lisanslı spor yapan öğrencilerin lisanslı olarak spor yapmayan öğrencilere göre destekleyici öğretmen davranışları algılarının daha yüksek olduğu belirlenmiştir. Araştırmaya katılan öğrencilerde destekleyici öğretmen davranışları algısının lisanslı spor yapan öğrenciler lehine yüksek olmasının temelinde öğretmenlerin spor yapan öğrencilere okul yaşamında olumlu davranışlar sergilemelerinin yattığı düşünülebilir. Yang ve diğerleri (2013: 7) tarafından bu konuda yapılan bir çalışmada öğretmenlerin öğrencilere yönelik yaklaşımlarının okul iklimi algısını etkileyen bir unsur olduğu belirtilmiştir. Kargın-Göktaş (2019: 26) tarafından yapılan çalışmada da spor lisesi öğrencilerinde hem genel okul iklimi algısının hem de destekleyici öğretmen davranışları, başarı odaklılık, güvenli öğrenme ortamı ve olumlu akran etkileşimi algısının lisanslı olarak spor yapan öğrenciler lehine yüksek olduğu tespit edilmiştir.

Araştırmaya katılan öğrencilerin okul iklimi algılarının okul sporlarına katılma durumlarına göre anlamlı farklılık gösterdiği bulunmuştur. Elde edilen sonuçlara göre, genel okul iklimi algısının okul sporlarına katılan öğrenciler lehine yüksek olduğu bulunmuştur. Bunun yanında destekleyici öğretmen davranışları ve başarı odaklılık alt boyutlarında da okul sporlarına katılan öğrencilerin daha yüksek puana sahip oldukları bulunmuştur. Söz konusu çalışmada yer alan bu bulgunun temelinde spor yapan öğrencilerin okul içerisindeki etkileşiminin fazla olması ve dahili olduğu spor branşında aktif olarak yer almasının yattığı bunun yanında ise; spor yapan bireylerin daha sosyal olmasından kaynaklı diğer bireylerle de iletişim içerisinde olmasının bulunduğu söylenebilir. Spor lisesi öğrencileri üzerinde bu konuda yapılan benzer bir çalışmada da okul iklimi algısı ile okul iklimi alt boyutlarına (destekleyici öğretmen davranışları, güvenli öğrenme ortamı ve olumlu akran etkileşimi) ilişkin algı düzeyinin spor yapmayan öğrenciler ile kıyaslandığı zaman okul sporlarına katılan öğrenciler lehine yüksek olduğu tespit edilmiştir (Kargın-Göktaş, 2019: 29).

Araştırmaya katılan öğrencilerin ailelerinde spor yapan birey bulunma durumuna göre ele alındığı zaman okul iklimi algılarının anlamlı farklılık göstermediği bulunmuştur. Bu sonucun ortaya çıkmasının temel nedenlerinin başında çalışmaya katılan öğrencilerin büyük bir bölümünün ailesinde spor yapan birey bulunmamasının yattığı düşünülebilir. Bunun yanında literatürde ailede spor yapan birey bulunma durumuna göre ortaöğretim öğrencilerinin okul iklimi algılarının ele alındığı çalışmaların sınırlı olduğu göze çarpmaktadır. Bu kapsamda konu ile ilgili yeni çalışmalar yapılması gerektiği söylenebilir.

Araştırmaya katılan öğrencilerin haftalık spor yapma sıklıklarına göre okul iklimi algılarının anlamlı farklılık gösterdiği bulunmuştur. Elde edilen sonuçlara göre, haftada 4-6 kez spor yapan öğrencilerin okul iklimi algıları ile destekleyici öğretmen davranışları ve başarı odaklılık algılarının spor yapmayan öğrencilerden daha yüksek olduğu tespit edilmiştir. Bu sonucun ortaya çıkmasının temelinde öğretmenlerin spor yapan öğrencilere yönelik ilgi ve davranışlarının olumlu yönde olmasının, bunun yanında spora katılımın öğrencilerin akademik başarı düzeylerini olumlu yönde etkileyerek başarı odaklılık düzeylerinin yükseltmesinin yattığı düşünülebilir. Bu konuda yapılan çalışmalarda da spora katılımın akademik başarı düzeyini arttırdığı (Wretman, 2017: 399; Montecalbo-Ignacio ve diğerleri, 2017: 53), akademik başarı ile okul iklimi arasında da pozitif yönde anlamlı bir ilişki olduğu rapor edilmiştir (Kargın-Göktaş, 2019: 43; Asaroğlu, 2019: 3; Bahçetepe, 2013: 3).

Araştırmaya katılan öğrencilerin okul iklimi algılarının öğrenim gördükleri lise türüne göre anlamlı farklılık gösterdiği bulunmuştur. Elde edilen sonuçlara göre hem okul iklimi alt boyutlarında hem de genel okul iklimi algısında spor lisesi öğrencilerin diğer lise öğrencilerine göre daha yüksek puanlara sahip oldukları bulunmuştur. Bu sonucun ortaya çıkmasının temelinde diğer liseler ile kıyaslandığı zaman spor lisesi öğrencilerinin okul ortamı olarak sportif ve sosyal imkanlara daha fazla sahip olmasının yattığı düşünülebilir. Bu konuda yapılan benzer bir çalışmada da (Kargın-Göktaş, 2019: 35) okullarda bulunan tesis ve imkanlardan memnun olma durumunun okul iklimini etkileyen bir unsur olduğu rapor edilmiştir. Bunun yanında yapılan benzer araştırmalarda da öğrenim görülen lise türüne göre ortaöğretim öğrencilerinin okul iklimi algılarının bazı farklılıklar gösterdiği tespit edilmiştir (Dindar, 2008: 69; Akgül, 2013: 2).

Araştırmaya katılan öğrencilerin cinsiyet değişkenine göre spora yönelik tutum düzeyleri incelendiği zaman, spora ilgi duyma ve aktif spor yapma alt boyutları ile spora yönelik genel tutum düzeyinin erkek öğrenciler lehine yüksek olduğu bulunmuştur. Literatürde bu konuda yapılan bazı araştırmalarda öğrencilerin spora yönelik tutumlarının cinsiyet değişkenine göre anlamlı farklılık göstermediği bulgusuna ulaşılmış olmakla beraber (Alpkaya ve Çoknaz, 2018: 374; Zengin ve diğerleri, 2016: 3242; Uluişik ve diğerleri, 2015: 45), yapılan birçok çalışmada erkek öğrencilerin spora yönelik tutumlarının kadın öğrencilerden daha yüksek olduğu göze çarpmaktadır (Karadağ, 2012: 58; Kangalgil ve diğerleri, 2006: 48; Yager ve O'Dea, 2014:). Lise öğrencileri üzerinde bu konuda yapılan bir çalışmada erkek öğrencilerin hem spora yönelik genel tutumlarının hem de spora ilgi duyma, sporla yaşama ve aktif spor yapma düzeylerinin kadın öğrencilerden daha yüksek olduğu bulunmuştur (Kargın-Göktaş, 2019: 23). Bunun temel nedenlerinin başında erkek öğrencilerin kadın öğrencilere kıyasla fiziksel yapılarının daha güçlü olmasının ve spor yapma alışkanlıklarının daha fazla olmasının yattığı düşünülebilir.

Araştırmaya katılan öğrencilerin öğrenim gördükleri sınıf değişkenine göre ele alındığı zaman spora yönelik tutumlarının anlamlı farklılık göstermediği bulunmuştur. Literatürde yer alan çalışma bulgularının bu araştırmada sınıf değişkenine göre elde edilen bulgular ile paralellik gösterdiği görülmektedir (Uluişik ve diğerleri, 2015: 45). Bu konuda yapılan bazı çalışmalarda ise genellikle ortaöğretim öğrencilerinde öğrenim görülen sınıf düzeyi yükseldikçe spora yönelik tutumun azaldığı, özellikle dördüncü sınıf öğrencilerinin alt sınıflardaki öğrencilere göre en düşük tutum düzeyine sahip oldukları görülmektedir (Dağdemir, 2018: 41). Spor lisesi öğrencileri üzerinde yürütülen diğer bir çalışmada da dördüncü sınıf öğrencilerinin hem spora yönelik genel tutumlarının hem de spora ilgi duyma, sporla yaşama ve aktif spor yapma alt sınıflarda öğrenim gören öğrencilerden daha düşük olduğu tespit edilmiştir (Kargın-Göktaş, 2019: 25). Bunun temelinde yatan nedenlerin başında ortaöğretim öğrencilerinde beden eğitimi ve spor derslerinin birinci ve ikinci sınıflarda ders saati olarak fazla olmasının, bunun yanında sınıf düzeyi ilerledikçe öğrencilerin üniversiteye giriş sınavına hazırlandıkları için spora önem verme düzeylerinin azalmasının yattığı düşünülebilir. Yapılan bu çalışmaya katılan öğrencilerin spora yönelik tutumlarının öğrenim görülen sınıf düzeyine göre anlamlı farklılık göstermemesinin temel nedenlerinin başında ise

araştırmanın Covid-19 sürecinde yürütülmesinin, bu süreçte öğrencilerin uzaktan eğitim nedeniyle beden eğitimi ve spor derslerini verimli işlememelerinin, bunun yanında sokağa çıkma kısıtlamaları nedeniyle tüm sınıf düzeylerinde öğrencilerin serbest zamanlarında spor yapma fırsatı bulamamalarının yattığı düşünülebilir.

Araştırmaya katılan öğrencilerin spora yönelik tutumlarının aile gelir düzeyi değişkenine göre anlamlı farklılık göstermediği bulunmuştur. Bunun temelinde öğrencilerin gelir düzeylerinin farklılık göstermesinin spor yapmasına engel olmamasının yattığı söylenebilir. Araştırmada elde edilen bulguların aksine yapılan bazı çalışmalarda aile gelir düzeyine göre öğrencilerin spora yönelik tutumlarının anlamlı farklılık gösterdiği bulunmuştur. Zeng ve diğerleri (2011: 529) tarafından bu konuda yapılan bir çalışmada orta gelir düzeyine sahip ailelerde yetişen öğrencilerin spora yönelik tutumlarının yüksek gelir düzeyine sahip ailelerde yetişen öğrencilerden daha yüksek olduğu bulunmuştur. Araştırmada elde edilen bulguların literatür ile benzerlik göstermemesinin temel nedenlerinin başında araştırmaların farklı sosyo-kültürel özelliklere sahip öğrenciler üzerinde yürütülmesinin yattığı düşünülebilir.

Araştırmaya katılan öğrencilerin anne ve baba eğitim düzeyi değişkenlerine göre spora yönelik tutumları incelendiği zaman, öğrencilerin spora yönelik tutumlarının hem anne hem de baba eğitim düzeyi değişkenine göre anlamlı farklılık göstermediği bulunmuştur. Bu sonucun ortaya çıkmasının temelinde farklı eğitim düzeylerine sahip olmalarına rağmen anne ve babaların öğrencilerin spora yönlendirme konusundaki tutumlarının benzerlik göstermesinin yattığı düşünülebilir. Bilindiği gibi ebeveynlerin eğitim düzeylerinin yüksek olması sporun yararları konusundaki bilinçlerinin de yüksek olmasına, buna paralel olarak çocuklarını spora teşvik etmelerine katkı sağlayabilmektedir. Bu durum, yüksek eğitim düzeyine sahip ebeveyne sahip çocukların ileri de spora yönelik tutumlarının olumlu yönde şekillenmesini desteklemektedir. Ancak literatürde bu görüşü destekleyecek bulgular oldukça sınırlıdır. Hatta yapılan bazı çalışmalarda ebeveyn eğitim düzeyinin düşük olmasının öğrencilerin spora yönelik tutumlarını daha olumlu etkilediği görülmektedir. Bu konuda yapılan ve farklı ortaöğretim kurumlarında öğrenim gören öğrenciler üzerinde gerçekleştirilen çalışmada anne eğitim düzeyi ilköğretim olan öğrencilerin spora yönelik tutumlarının anne eğitim düzeyi lisansüstü olan öğrencilerden daha yüksek olduğu tespit edilmiştir. Aynı

çalışmada öğrencilerin spora yönelik tutumlarının baba eğitim düzeyine göre farklılaşmadığı bulunmuştur (Dağdemir, 2018: 42).

Lisanslı spor yapma durumuna göre ele alındığı zaman öğrencilerin hem spora yönelik genel tutumlarının hem de spora yönelik tutum alt boyutlarına ilişkin puanların anlamlı farklılık gösterdiği bulunmuştur. Elde edilen sonuçlara göre lisanslı olarak spor yapan öğrencilerin spora yönelik tutumlarının spor yapmayan öğrencilerden daha yüksek olduğu tespit edilmiştir. Bu sonucun ortaya çıkmasının temelinde lisanslı spor yapan bireylerin performansa dayalı olarak spor yapmalarının ve sedanter öğrencilere kıyasla sporu daha fazla sevmelerinin yattığı düşünülebilir. Kangalgil ve diğerleri (2006: 48) tarafından yapılan çalışmada da ilköğretim, ortaöğretim ve üniversite öğrencilerinde spora yönelik tutum düzeyinin lisanslı olarak aktif spor yapan öğrenciler lehine yüksek olduğu bulunmuştur. Kargın-Göktaş (2019: 26) tarafından yapılan çalışmada da spor lisesi öğrencilerinde spora yönelik genel tutum düzeyi ile spora ilgi duyma, sporla yaşama ve aktif spor yapma düzeyinin lisanslı olarak spor yapan öğrenciler lehine anlamlı farklılık gösterdiği bulunmuştur.

Okul sporlarına katılım durumlarına göre ele alındığı zaman öğrencilerin hem spora yönelik genel tutumlarının hem de spora yönelik tutum alt boyutlarına ilişkin puanların anlamlı farklılık gösterdiği bulunmuştur. Elde edilen bulgulara göre okul sporlarına katılan öğrencilerin spora yönelik tutumlarının okul sporlarına katılmayan öğrencilerden daha yüksek olduğu tespit edilmiştir. Bu sonucun ortaya çıkmasının temelinde okul sporlarına katılan öğrencilerin sporun yararları konusundaki bilgi ve bilinç düzeylerinin spor yapmayan öğrencilere göre daha fazla gelişmiş olmasının yattığı düşünülebilir. Bu konuda yapılan benzer bir çalışmada da (Zaman ve diğerleri, 2018: 33) sporun yararları konusunda bilinçli olan öğrencilerin hem spora yönelik tutumlarının olumlu olduğu hem de düzenli olarak spor yapma isteklerinin bulunduğu tespit edilmiştir. Kargın-Göktaş (2019: 30) tarafından spor lisesi öğrencileri üzerinde yapılan çalışmada okul sporlarına katılan öğrencilerin hem spora yönelik tutum düzeylerinin hem de spora yönelik tutum alt boyutlarına (spora ilgi duyma, sporla yaşama, aktif spor yapma) ilişkin puanlarının okul sporlarına katılmayan öğrencilerden daha yüksek olduğu tespit edilmiştir. Karadağ (2012: 59) tarafından yapılan çalışmada da ortaokul ve ortaöğretim öğrencilerinde spora yönelik tutumu etkileyen unsurların incelenmesi amaçlanmış, çalışmada okul spor kulüplerinde lisanslı olarak spor yapan

öğrencilerin spora yönelik tutumlarının spor kulüplerinde oynamayan öğrencilerden daha yüksek olduğu bulunmuştur.

Araştırmaya katılan öğrencilerin ailelerinde spor yapan birey bulunma durumuna göre ele alındığı zaman spora yönelik tutumlarının anlamlı farklılık göstermediği tespit edilmiştir. Bu sonucun ortaya çıkmasında öğrencilerin büyük bir bölümünün ailesinde düzenli ya da lisanslı olarak spor yapan birey bulunmamasının yattığı düşünülebilir. Nitekim bu konuda yapılan bir çalışmada ortaöğretim öğrencilerinin ailelerinde spor yapan birey bulunmasının öğrencilerde spora yönelik tutumu olumlu yönde etkileyen bir unsur olduğu rapor edilmiştir (Çelik ve Pulur, 2011: 115). Genel lise öğrencileri üzerinde yürütülen diğer bir çalışmada da öğrencilerin spora yönelik tutumlarının aile içerisinde spor yapan birey değişkenine göre anlamlı farklılık gösterdiği bulunmuştur (Özkan, 2011: 91).

Araştırmaya katılan öğrencilerin haftalık spor yapma sıklıklarına göre ele alındığı zaman spora yönelik tutumlarının anlamlı farklılık gösterdiği bulunmuştur. Elde edilen sonuçlara göre spor yapmayan öğrenciler ile kıyaslandığı zaman haftada 1-3 kez, haftada 4-6 kez ve her gün spor yapan öğrencilerin spora yönelik tutumlarının daha yüksek olduğu bulunmuştur. Bu sonucun ortaya çıkmasında araştırmaya katılan öğrencilerin çoğunluğunun herhangi bir spor branşına sahip olması ve düzenli spor yapması gerekliliğinden kaynaklandığı söylenebilir. Literatürde yer alan benzer çalışmalarda da ortaöğretim öğrencilerinde düzenli olarak spor yapan öğrencilerin düzenli olarak spor yapmayan öğrencilere göre spora yönelik tutumlarının yüksek olduğunu göstermektedir (İmamoğlu, 2011: 48).

Araştırmaya katılan öğrencilerin öğrenim gördükleri lise türüne göre ele alındığı zaman spora yönelik tutumlarının anlamlı farklılık gösterdiği bulunmuştur. Elde Edilen sonuçlara göre, diğer liselerde öğrenim gören öğrenciler ile kıyaslandığı zaman spor lisesi öğrencilerinin spora yönelik tutumlarının daha yüksek olduğu bulunmuştur. Bu sonucun ortaya çıkmasında diğer liselerin ders müfredatları ile kıyaslandığı zaman spor liselerinin ders müfredatlarında spor ile ilgili derslerin daha fazla olmasının, bunun yanında spor lisesi öğrencilerinin büyük bir bölümünün aktif olarak lisanslı spor yapmalarının yattığı düşünülebilir. Farklı liselerde öğrenim gören öğrenciler üzerinde yürütülen benzer çalışma bulguları da bu araştırmada elde edilen sonuçlar ile paralellik

göstermektedir. Dağdemir (2018: 41) tarafından bu konuda yapılan benzer bir çalışmada spor lisesi öğrencilerinde spora yönelik tutum düzeyinin diğer liselerde öğrenim gören öğrencilerden anlamlı düzeyde daha yüksek olduğu tespit edilmiştir.

Öğrencilerin lise türüne göre ele alındığı zaman spora yönelik tutumlarının spor lisesi öğrencileri lehine anlamlı farklılık göstermesinin diğer bir nedeni olarak spor lisesi öğrencilerinin bedensel zekâ düzeylerinin yüksek olmasının, bedensel zekâ düzeyi yüksek olan bireylerin de spora yönelik tutumlarının olumlu olmasının yattığı düşünülebilir. Spor lisesi öğrencileri üzerinde bu konuda yapılan bir çalışmada öğrencilerin bedensel zekalarının yüksek olmasının spora yönelik tutumu arttırdığı rapor edilmiştir (Cimilli, 2017: 66). Bunun yanında diğer liseler ile kıyaslandığı zaman spor liselerinin öğrencilere sportif anlamda daha fazla tesis ve imkân sundukları bilinmektedir. Bu durum da spor lisesi öğrencilerinde spora yönelik tutumu arttıran bir unsur olarak değerlendirilebilir. Nitekim spor lisesi öğrencileri üzerinde bu konuda yapılan bir çalışmada öğrencilerin kendilerine sunulan tesis ve imkanlardan memnun olma düzeylerinin spora yönelik tutumu ve spora yönelik tutum alt boyutlarını (sporla yaşama, aktif spor yapma) olumlu yönde etkilediği tespit edilmiştir (Kargın-Göktaş, 2019: 36).

Araştırmaya katılan öğrencilerin okul iklimi algıları ile spora yönelik tutumları arasındaki ilişki incelendiği zaman hem ölçek alt boyutları hem de ölçek toplam puanları arasında pozitif yönde anlamlı ilişkiler olduğu bulunmuştur. Elde edilen bu sonuçlara göre öğrencilerin okul iklimi algıları arttıkça spora yönelik tutumlarının da yükseldiği tespit edilmiştir.

Öğrencilerin spora yönelik tutum düzeyleri ile okul iklimi algıları arasında pozitif yönde ilişki bulunmasının temelinde yatan nedenlerin başında spora yönelik tutumu yüksek olan öğrencilerin aktif olarak spor yapma düzeylerinin yüksek olmasının yattığı düşünülebilir. Nitekim düzenli olarak spor yapan bireylerin psikolojik sağlıkları ve algı düzeyleri spor yapmayan bireylere kıyasla daha yüksektir. Bu durum okul ikliminin olumlu algılanmasına katkı sağlayan bir unsur olarak değerlendirilebilir. Bu konuda yapılan bir çalışmada da (Riekie ve diğerleri (2016: 95) öğrencilerin psikolojik yapılarının sağlıklı olmasının okul iklimi algısını arttıran bir unsur olduğu rapor edilmiştir. Bunun yanında ortaöğretim öğrencileri üzerinde spora yönelik tutum ve okul

iklimi arasındaki ilişkinin ele alındığı çalışmaların sınırlı olduğu göze çarpmakla beraber, yapılan sınırlı sayıda çalışmada spora yönelik tutum ve okul iklimi arasında anlamlı ilişki olduğu görülmektedir. Kargın-Göktaş (2019: 4) tarafından bu konuda yapılan ve spor lisesi öğrencileri üzerinde gerçekleştirilen çalışmada öğrencilerin spora yönelik tutumları ile okul iklimi algıları arasındaki ilişkinin incelenmesi amaçlanmış, çalışmaya 449 spor lisesi öğrencisi katılmıştır. Araştırmanın sonunda öğrencilerin spora yönelik tutumları ile okul iklimi algıları arasında pozitif yönde anlamlı bir ilişki olduğu tespit edilmiştir.

Sonuç olarak, farklı liselerde öğrenim gören öğrencilerde okul iklimi algısı ile spora yönelik tutum düzeyi ile ilişkili faktörlerin incelendiği bu çalışmada öğrencilerin okul iklimi algılarının cinsiyet, öğrenim görülen sınıf düzeyi, aile gelir düzeyi, öğrenim görülen lise türü, okul sporlarına katılma durumu, haftalık spor yapma sıklığı ve lisanslı spor yapma durumu değişkenlerine göre anlamlı farklılık gösterdiği, buna karşılık öğrencilerin okul iklimi algılarının anne eğitim düzeyi, baba eğitim düzeyi ve ailede spor yapan birey bulunma durumu değişkenlerine göre anlamlı farklılık göstermediği bulunmuştur. Ayrıca okul iklimi ile yaş arasında negatif yönde anlamlı ilişkiler tespit edilmiştir. Öğrencilerin spora yönelik tutumları ile ilişkili demografik değişkenler incelendiği zaman, öğrencilerin spora yönelik tutumlarının cinsiyet, okul sporların katılım durumu, haftalık spor yapma sıklığı, öğrenim görülen lise türü ve lisanslı olarak spor yapma değişkenlerine göre anlamlı farklılık gösterdiği, buna karşılık öğrencilerin spora yönelik tutumlarının aile gelir düzeyi, anne ve baba eğitim düzeyi, ailede spor yapan birey bulunma durumu ve öğrenim görülen sınıf düzeyi değişkenlerine göre anlamlı farklılık göstermediği görülmüştür. Ayrıca spora yönelik tutum ile yaş arasında anlamlı ilişkiler tespit edilmemiştir. Bağımlı değişkenler arasındaki ilişkiler incelendiği zaman spor yönelik tutum alt boyutları ile okul iklimi alt boyutları arasında pozitif yönde anlamlı ilişkiler olduğu tespit edilmiş, bu kapsamda öğrencilerin spora yönelik tutumları arttıkça okul iklimi algılarının da yükseldiği sonucuna ulaşılmıştır.

Öneriler

1. Yapılan bu çalışmada elde edilen bazı bulguların literatür ile paralellik göstermediği görülmüştür. Bunun temel nedenlerinin başında çalışmaların yapıldığı örneklem gruplarının farklı sosyo-kültürel ve sosyo-demografik özelliklere sahip

olmaları gösterilmiştir. Bu noktada farklı sosyo-demografik özelliklere sahip, bunun yanında sosyo-kültürel çevrelerde yaşayan öğrencilerin okul iklimi algılarının ve spora yönelik tutumlarının incelenmesi için farklı coğrafi bölgelerde benzer çalışmalar yapılabilir.

2. Ortaöğretim öğrencilerin okul yapısı ve okul içi farklı değişkenlerin (öğretmenlerden algılanan sosyal destek, algılanan arkadaş desteği, öğretmen liderlik tarzları, devlet-özel lise türü vb.) hem okul iklimi hem de spora yönelik tutum ile ilişkisinin ele alındığı çalışmalar yapılabilir.

3. Ortaöğretim öğrencilerinde spora yönelik tutum düzeyinin spor lisesi öğrencileri lehine anlamlı farklılık göstermesinin temelinde öğrencilere sunulan sportif tesis ve imkanların fazla olmasının yattığı düşünülmüştür. Literatürde yer alan çalışma sonuçlarının da bu görüşü desteklediği görülmüştür. Bu noktada diğer liselerde de öğrencilerin hem okul içi hem de okul dışı spor etkinliklerine yönelmelerine yardımcı olacak uygulamalara gidilmesinin öğrencilerde spora yönelik tutumu arttıracığı söylenebilir.

4. Literatürde ortaöğretim öğrencileri üzerine yapılan çalışmalarda genellikle okul iklimi ve spora yönelik tutumu etkileyen demografik değişkenlerin ele alındığı görülmektedir. Buna karşılık söz konusu değişkenler arasındaki ilişkinin ele alındığı çalışmaların sınırlı olduğu göze çarpmaktadır. Bu kapsamda ortaöğretim öğrencilerinde spora yönelik tutum ve okul iklimi algısı arasındaki ilişkinin ele alındığı çalışmalar yapılabilir.

KAYNAKÇA

- Acar, R. (2017). *Mardin İl Bölgesinde Okullardaki Sosyal Etkinliklerin (Tiyatro, Müzik, Spor, Dans, Şenlikler) Lise Dönemi Ergen (14-18 Yaş) Kişiliğe Etkileri*. (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). İstanbul Gelişim Üniversitesi SBE.
- Ada, K. (2020). *Ortaokullarda Okul İklimi ile Okul Etkililiği Arasındaki İlişkide Öğretmen Kolektif Yeterliğinin Aracılık Rolü*. (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Gazi Üniversitesi EBE.
- Akandere, M., N. T. Özyalvaç ve S. Duman (2010). Ortaöğretim Öğrencilerinin Beden Eğitimi Dersine Yönelik Tutumları ile Akademik Başarı Motivasyonlarının İncelenmesi (Konya Anadolu Lisesi Örneği). *Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, Sayı 24, 1-10.
- Akgül, T. (2013). *Ortaöğretim Öğrencilerinin Okul İklimine İlişkin Algıları İle İnsani Değerleri Benimseme Düzeyleri Arasındaki İlişki*. (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Fırat Üniversitesi EBE.
- Alp, H. ve O. B. Süngü (2016). Üniversite Öğrencilerinin Spora Karşı Tutumlarına Beden Eğitimi ve Spor Dersinin Etkisi. *Eğitim ve Öğretim Araştırmaları Dergisi*, Cilt 5, Özel Sayı, 129-136.
- Alpaslan, A. H. (2012). Ergen Ruh Sağlığı ve Spor. *Kocatepe Tıp Dergisi*, Cilt 13, Sayı 3, 181-185.
- Alpay, M. Ü. (2019). *Ortaokul Yöneticilerinin Liderlik Stilllerinin Okul İklimi Açısından İncelenmesi*. (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Uşak Üniversitesi SBE.
- Alpkaya, U. ve H. Çoknaz (2018). Lise Öğrencilerinin Beden Eğitimi Dersi Tutumlarının, Obez Akran Tutumlarının Karşılaştırılması ve Arasındaki İlişkinin İncelenmesi. *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, Cilt 11, Sayı 57, 375-379.
- Aras, Ö. (2013). *İlköğretim Kurumları İkinci Kademedeki Öğrenim Gören Öğrenci ve Görev Yapan Beden Eğitimi Öğretmenlerinin Beden Eğitimi Dersine Yönelik Görüş ve Tutumlarının İncelenmesi (Kars İli Örneği)*. (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Gazi Üniversitesi EBE.

- Arslan, H. (2009). Dinî Tutumların Oluşum, Gelişim ve Değişimi. *Çukurova Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi (ÇÜİFD)*, Cilt 9, Sayı 1, 77-96.
- Arslan, Ö. (2019). *2012 ve 2015 Yılları Uluslararası Öğrenci Değerlendirme Programı (Pisa) Verilerine Göre Okul İklimi ile İlişkili Olan Öğrenci ve Öğretmen Faktörlerinin Değişimi*. (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Trakya Üniversitesi SBE.
- Arslandaş, C. C. ve M. Dursun (2008). Etik Liderlik Davranışının Yöneticiye Duyulan Güven Ve Psikolojik Güçlendirme Üzerindeki Etkisinde Etkileşim Adaletinin Dolaylı Rolü. *Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, Cilt 8, Sayı 1, 111-128.
- Asaroğlu, M. (2019). *Ortaokul 8. Sınıf Öğrencilerinin Akademik Başarılarına Göre Okul İklimi ve Akademik Sağlık Düzeylerinin İncelenmesi*. (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). İstanbul Üniversitesi Cerrahpaşa LEE.
- Astor, R. A., R. Benbenishty, A. Zeira, vd. (2002). High School Students' Assessments of Fear and Violence as A Problem: A Structural Equation Model. *Health Education and Behavior*, Cilt 29, Sayı 6, 716-736.
- Aydın, F. (2010). *Özel Okullardaki Okul İkliminin Öğretmen ve Öğrenci Algılarına Göre İncelenmesi*. (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Yeditepe Üniversitesi SBE.
- Aydın, S. (2019). *Öğretmenlerin Görüşlerine Göre Okul Yöneticilerinin Yönetim Süreçlerini Kullanma Becerilerinin Okul İklimine Etkisi (Kocaeli İli Örneği)*. (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Ondokuz Mayıs Üniversitesi EBE.
- Ayık, A. ve M. Fidan (2014). İlköğretim Kurumlarında Örgütsel İletişim İle Okul Kültürü Arasındaki İlişki. *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, Sayı 29, 108-134.
- Bahçetepe, Ü. (2013). *İlköğretim Sekizinci Sınıf Öğrencilerinin Akademik Başarıları İle Algıladıkları Okul İklimi Arasındaki İlişki*. (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). İstanbul Üniversitesi SBE.
- Bakkal, M. (2019). *Okul Müdürlerinin Eğitimsel Liderlik Standartlarını Karşılama Düzeyleri ile Öğretmenlerin Okul İklimi Algıları ve Motivasyonları Arasındaki*

İlişki: Sultanbeyli İlçesi Örneği. (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). İstanbul Aydın Üniversitesi ve Yıldız Teknik Üniversitesi SBE.

Balcı, A. (2001). *Etkili Okul ve Okul Geliştirme*. Ankara: Pegem A Yayıncılık.

Baş, G. ve C. Şentürk (2011). İlköğretim Okulu Öğretmenlerinin Örgütsel Adalet, Örgütsel Vatandaşlık ve Örgütsel Güven Algıları. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi*, Cilt 1, Sayı 1, 29-62.

Bernstein, E., S. R. Phillips ve S. Silverman (2011). Attitudes and Perceptions of Middle School Students Toward Competitive Activities in Physical Education. *Journal of Teaching in Physical Education*, Cilt 30, Sayı 1, 69-83.

Cemaloğlu, N. ve A. Kılınç (2012). Okul Müdürlerinin Liderlik Stilleri İle Öğretmenlerin Örgütsel Güven Düzeyleri Arasındaki İlişki. *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, Cilt 12, Sayı 23, 132-156.

Cimilli, V. (2017). *Spor Lisesi Öğrencilerinde Bedensel/Kinestetik Zekâ ile Beden Eğitimi Dersine Yönelik Tutum Düzeyleri Arasındaki İlişkinin İncelenmesi (İstanbul İli Örneği)*. (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Atatürk Üniversitesi EBE.

Cohen J., T. Pickeral ve M. McCloskey (2009). Assessing School Climate. *Educational Leadership*, Sayı 66, 45-48.

Çalık, T. ve T. Kurt (2010). Okul İklimi Ölçeği'nin (OIÖ) Geliştirilmesi. *Eğitim ve Bilim*, Cilt 35, Sayı 157, 167-180.

Çalık, T., T. Kurt ve C. Çalık (2011). Güvenli Okulun Oluşturulmasında Okul iklimi: Kavramsal bir Çözümleme. *Pegem Eğitim ve Öğretim Dergisi*, Cilt 1, Sayı 4, 73-84.

Çalışkan, N. ve A. Ayık (2015). Okul Aile Birliği ve Velilerle İletişim. *Ahi Evran Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, Cilt 1, Sayı 2, 69-82.

Çelik, Z. ve A. Pulur (2011). Ortaöğretim Öğrencilerinin Beden Eğitimi ve Spora İlişkin Tutumlar. *Yüzüncü Yıl Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, Cilt 8, Sayı Özel, 115-122.

- Çöllü, E. F. ve Y. E. Öztürk (2006). Örgütlerde İnançlar-Tutumlar Tutumların Ölçüm Yöntemleri ve Uygulama Örnekleri Bu Yöntemlerin Değerlendirilmesi. *Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Meslek Yüksekokulu Dergisi*, Cilt 9, Sayı 1-2, 373-404.
- Dağdemir, R. (2018). *Farklı Tür Liselerdeki Öğrencilerin Beden Eğitimi ve Spor Dersine İlişkin Tutumlarının Karşılaştırmalı Olarak İncelenmesi: Erzurum İli Örneği*. (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). İbrahim Çeçen Üniversitesi SBE.
- Dindar, M.M. (2008). *Farklı Türdeki Ortaöğretim Kurumlarında Öğrenim Gören Öğrencilerin Okul İklimi Algılarının Karşılaştırılması*. (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Yeditepe Üniversitesi SBE.
- Doğan, N. (2011a). *Niğde İlinde Bulunan Farklı Statüdeki Liselerde Eğitim Gören Öğrencilerin Beden Eğitimi Dersine Karşı Tutumları ve Fiziksel Uygunluk Düzeylerinin Araştırılması*. (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Niğde Üniversitesi SBE.
- Doğan, S. (2011b). *Genel Lise Öğrencilerinin Algılarına Göre Okul Tahripçiliği İle Okul İklimi Arasındaki İlişki*. (Yayınlanmamış Doktora Tezi). Gazi Üniversitesi EBE.
- Ekici, S., A. Bayrakdar ve B. Hacıcaferoğlu (2011). Lise Öğrencilerinin Beden Eğitimi Dersi Tutumlarının Değerlendirilmesi. *Uluslararası İnsan Bilimleri Dergisi*, Cilt 8, Sayı 1, 829-839.
- Erden, C. (2017). *Ortaokul Öğrencilerinin Beden Eğitimi ve Spor Dersine İlişkin Tutumlarının Çeşitli Değişkenler Açısından İncelenmesi (Kars İli Örneği)*. (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Kafkas Üniversitesi FBE.
- Erten, S. (2002). Planlanmış Davranış Teorisi ile Uygulamalı Öğretim Metodu. *Hacettepe Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Dergisi*, Cilt 19, Sayı 2, 217-233.
- George, D. ve P. Mallery (2001). *SPSS For Windows Step By Step: A Simple Guide And Reference 10.0 Update*. Baston: Allyn and Bacon.
- Göcen, G. ve Z. Kaya (2014). İmam-Hatip Liselerinde Çalışan Öğretmen ve Yöneticilerin Okul İklim Algısı ve Bu Algıya Etki Eden Faktörler (İstanbul

- örneği). *Ondokuz Mayıs Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*, Sayı 36, 67-102.
- Gürel-Göksel, A., Ç. Caz, Ö.F. Yazıcı, vd. (2017). Farklı Bölümlerdeki Öğrencilerin Spora Yönelik Tutumlarının Karşılaştırılması: Marmara Üniversitesi Örneği. *Spor ve Performans Araştırmaları Dergisi*, Cilt 8, Sayı 2, 123-134.
- Hekim, M. ve M. Tokgöz (2017). Lise Öğrencilerinin Beden Eğitimi ve Spor Dersine Yönelik Tutumlarının Cinsiyet Değişkenine Göre İncelenmesi (Burdur Örneği). *Uluslararası Spor Bilimleri Dergisi*, Cilt3, Sayı 1, 11-16.
- Hergüner, G., M. Bar ve M.S. Yaman (2016). Beden Eğitimi ve Spor Etkinliklerine Katılan Ortaokul Öğrencilerinin Aile, Okul Yöneticileri ve Öğretmenlerden Beklentilerinin Belirlenmesi. *Uluslararası İnsan Bilimleri Dergisi*, Cilt 13, Sayı 1, 155-168.
- Hoy, W. K. ve C.C. Miskel (1991). *Educationl Adimistration: Theory Research and Practice*. Boston: Mc. Graw Hill. Inc.
- Hoy, W. K. (1990). Organizational Climate and Culture: A Conceptual Analysis of The School Workplace. *Journal of Educational and Psychological Consultation*, Cilt 1, Sayı 2,150.
- Hoy, W. K. (2003). “*School Climate*”. In J.W. Guhtrie (ed.), *Encyclopedia of education* (second edition) (ss.2121-2124), New York: Thompson Gale.
- Hoy, W.K., J.C. Tarter ve R.B. Kottkamp (1991). “Open schools/ healthy schools: measuring organizational climate”. http://www.waynehoy.com/pdfs/open_schools_healthy_schools_book.pdf (Erişim Tarihi: 10/03/2021).
- Huang, W. Y. ve C.C. Hsu (2019). Research on the Motivation and Attitude of College Students' Physical Education İn Taiwan. *Journal of Physical Education and Sport*, Sayı 19, 69-79.
- İmamoğlu, C. (2011). *Aktif Olarak Spor Yapan ve Yapmayan Lise Öğrencilerinin Beden Eğitimi Dersine Karşı Tutumlarının Karşılaştırılması*. (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Gazi Üniversitesi EBE.
- İnceoğlu, M. (2010). *Tutum Algı İletişim*. İstanbul: Beykent Üniversitesi Yayınevi.

- Jankauskiene, R. ve M. Baceviciene (2019). Body İmage and Disturbed Eating Attitudes and Behaviors İn Sport-Involved Adolescents: The Role of Gender and Sport Characteristics. *Nutrients*, Cilt 11, Sayı 12, 3061.
- Kalfa, M. (2019). Diş Hekimliği Fakültesindeki Öğrencilerinin Spora Yönelik Tutumları. *Spormetre Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, Cilt 17, Sayı 1, 165-181.
- Kangalgil, M., D. Hünük ve G. Demirhan (2006). İlköğretim, Lise ve Üniversite Öğrencilerinin Beden Eğitimi ve Spora İlişkin Tutumlarının Karşılaştırılması. *Spor Bilimleri Dergisi*, Cilt 17, Sayı 2, 48-57.
- Kaplan, L. S. ve K.E. Geoffroy (1990). Enhancing the School Climate: New Opportunities For The Counselor. *School Counselor*, Cilt 38, Sayı 1, 7-12.
- Karadağ, S. (2012). *İlköğretim 8. Sınıf ve Lise 11. Sınıf Öğrencilerinin Beden Eğitimi Dersine İlişkin Tutumlarının Çeşitli Değişkenlere Bağlı Olarak Karşılaştırılması (Kırıkkale Örneği)*. (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Kırıkkale Üniversitesi SBE.
- Karagöz, H. (2017). *Spssve Amos Uygulamalı Nitel-Nicel-Karma Bilimsel Araştırma Yöntemleri ve Yayın Etiği*. İstanbul: Nobel Kitabevi.
- Karaman, E. (2019). *Ortaokul Öğrencilerinin Beden Eğitimi ve Spor Dersine Karşı Tutumlarının Farklı Değişkenler Açısından İncelenmesi (Erzurum İl Örneği)*. (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Binali Yıldırım Üniversitesi SBE.
- Karasar, N. (2018). *Bilimsel araştırma yöntemleri: Kavramlar, ilkeler ve teknikler*. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- Kargın-Göktaş, N. (2019). *Spor Lisesi Öğrencilerinin Okul İklimi Algıları İle Spora Yönelik Tutumları Arasındaki İlişki*. (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi SBE.
- Kaya-Sarıdede, Ş. (2018). *Ortaöğretim Öğrencilerinin Beden Eğitimi Dersine İlişkin Tutumlarının İncelenmesi*. (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). İstanbul Gelişim Üniversitesi SBE.

- Kılıç, D. (2019). *Ortaöğretim Kurumlarındaki Öğrencilerin Beden Eğitimi ve Spor Dersine Yönelik Tutumları ile Sosyal Beceri Düzeyleri Arasındaki İlişkinin İncelenmesi*. (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Bartın Üniversitesi EBE.
- Kılıç, T., A. Uğurlu ve D. Cenik (2018). Lise Birinci Sınıf Öğrencilerinin Beden Eğitimi ve Spor Eğitimi Dersine Karşı Tutumlarının İncelenmesi. *Gaziantep Üniversitesi Spor Bilimleri Dergisi*, Cilt 3, Sayı 2, 13-23.
- Liu, Y. ve Z. Lu (2012). Chinese High School Students' Academic Stress and Depressive Symptoms: Gender and School Climate As Moderators. *Stress and Health*, Cilt 28, Sayı 4, 340-346.
- Marttinen, R., R.N. Fredrick ve S. Silverman (2018). Changes in Student Attitude Toward Physical Education Across A Unit of Instruction. *Journal of Physical Education and Sport*, Cilt 18, Sayı 1, 62-70.
- Merdzhanova, E. ve G. Petrova (2014). The Attitude of Adolescents Towards Sports Activities and The Influence of Family Environment on Forming Their Health Behaviour. *Trakia Journal of Sciences*, Vol 12, Issue 1, 436-439.
- Montecalbo-Ignacio, R., R. Iii, ve M. Buot (2017). Academic Achievement As Influenced By Sports Participation In Selected Universities In The Philippines. *Education*, Vol 7, Issue 3, 53-57.
- Özdemir, S., F. Sezgin, H. Şirin, vd. (2010). İlköğretim Okulu Öğrencilerinin Okul İklimine İlişkin Algılarını Yordayan Değişkenlerin İncelenmesi. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, Cilt 38, Sayı 38, 213-224.
- Özkan, R. (2011). *Genel Lise ve İmam Hatip Lisesi Öğrencilerinin Beden Eğitimi ve Spor Dersine İlişkin Tutumlarının Karşılaştırılması*. (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Gazi Üniversitesi SBE.
- Pehlivan, B. (2020). *Farklı Ortaöğretim Kurumlarında Öğrenim Gören Öğrencilerin Algıladıkları Okul İklimi İle Okula Bağlılıkları ve Akademik Başarıları Arasındaki İlişkinin İncelenmesi*. (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). İstanbul Sabahattin Zaim Üniversitesi EBE.

- Phillips, S. R., ve S. Silverman (2015). Upper elementary school student attitudes toward physical education. *Journal of Teaching in Physical Education*, 34(3), 461-473.
- Polat, S. ve C. Celep (2008). Ortaöğretim Öğretmenlerinin Örgütsel Adalet, Örgütsel Güven, Örgütsel Vatandaşlık Davranışlarına İlişkin Algıları. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi*, Sayı 54, 307-331.
- Prins, R. G., P. van Empelen, S.J. Te Velde, vd. (2010). Availability of Sports Facilities As Moderator of The İntention–Sports Participation Relationship Among Adolescents. *Health Education Research*, Cilt 25, Sayı 3, 489-497.
- Riekie, H., J.M. Aldridge ve E. Afari (2017). The role of the school climate in high school students’ mental health and identity formation: A South Australian study. *British Educational Research Journal*, Cilt 43, Sayı 1, 95-123.
- Saltürk, A. ve C. Güngör (2019). “Okul İkliminin Sınıf ve Okul Büyüklüğü Açısından İncelenmesi”. II. *International Congress of Human and Social Scienc Researches*, 127-135.
- Saraç, K. (2015). *Okul İkliminin Ortaokul Öğrencilerinin Algılarına Göre Değerlendirilmesi*. (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Osmangazi Üniversitesi EBE.
- Scrabis-Fletcher, K. ve S. Silverman (2017). Student Perception of Competence and Attitude in Middle School Physical Education. *The Physical Educator*, Cilt 74, Sayı 1, 85–103.
- Smith, J. R., D.J. Terry, A.S. Manstead vd. (2008). The Attitude–Behavior Relationship in Consumer Conduct: the Role of Norms, Past Behavior, and Self-İdentity. *The Journal of Social Psychology*, Cilt 148, Sayı 3, 311-334.
- Sönmez, H. (2018). *Okul Müdürlerinin Motivasyonel Dil Kullanımı ile Öğretmenlerin Okul İklimi Algısı Arasındaki İlişki*. (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Osmangazi Üniversitesi EBE.
- Şenel, T. ve B. Buluç (2016). İlkokullarda Okul İklimi ile Okul Etkililiği Arasındaki İlişki. *TÜBAV Bilim Dergisi*, Cilt 9, Sayı 4, 1-12.

- Şentürk, H. E. (2015). Spora Yönelik Tutum Ölçeği: Geliştirilmesi, Geçerliliği Ve Güvenirliği. *CBÜ Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 7(2), 8-18.
- Tanrıverdi, İ. (2016). *Ortaokulda Öğrenim Gören Öğrencilerin Beden Eğitimi Dersine İlişkin Tutumlarının Karşılaştırılması (Van il örneği)*. (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). İbrahim Çeçen Üniversitesi SBE.
- Tayfur, M., O.F. Beytekin ve M. Yalçinkaya (2013). İlköğretim Okul Yöneticilerinin Etik Liderlik Özellikleri İle Okullardaki Örgütsel Güven Düzeyinin İncelenmesi (İzmir İl Örneği). *Dicle Üniversitesi Ziya Gökalp Eğitim Fakültesi Dergisi*, Sayı 21, 84-106.
- Temizkan, M. ve M.E. Sallabaş (2009). Öğretmen Adaylarının Okuma ve Yazmaya Yönelik Tutumlarının Karşılaştırılması. *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, Cilt 8, Sayı 27, 155-176.
- Thapa, A., J. Cohen vd. (2013). A Review of School Climate Research. *Review of educational research*, 83(3), 357-385.
- Tofur, S. ve A. Balıkcı (2018). Okul Yöneticileri ve Öğretmenlere Göre Okul İklimini Etkileyen Faktörlerin İncelenmesi: Ortaokul Örneği. *Electronic Turkish Studies*, Cilt 13, Sayı 11, 1279-1295.
- Topçu, İ. (1998). *Örgütsel İklim Kavramının Kuramsal Analizi ve Eğitim Örgütleri Üzerindeki Etkisi*. (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). İnönü Üniversitesi SBE.
- Türker, A., Y. Er, S. Yavuz-Eroğlu vd. (2018). Spor Yapan Bireylerin Sosyal Görünüş Kaygısı Ve Benlik Saygısının İncelenmesi. *Muş Alparslan Üniversitesi Uluslararası Spor Bilimleri Dergisi* 2 (1); 8-15.
- Türkmen, M., Y. Abdurahimoğlu vd. (2016). İslami İlimler Fakültesi Öğrencilerinin Spora Yönelik Tutumlarının İncelenmesi (Bartın Üniversitesi Örneği). *Uluslararası Güncel Eğitim Araştırmaları Dergisi*, Cilt 2, Sayı 1, 48-59.
- Uğurlu, C. T. ve M. Üstüner (2011). Öğretmenlerin Örgütsel Bağlılık Düzeylerine Yöneticilerinin Etik Liderlik ve Örgütsel Adalet Davranışlarının Etkisi. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, Sayı 41, 434-448.

- Uluşık, V., M. Beyleroğlu vd. (2015). Ortaöğretim Öğrencilerinin Beden Eğitimi Dersine Yönelik Tutumlarının Sınıf ve Cinsiyet Değişkenlerine Göre İncelenmesi. *Uluslararası Multidisipliner Akademik Araştırmalar Dergisi*, 2(3), 45-53.
- Üstüner, M. (2006). Öğretmenlik Mesleğine Yönelik Tutum Ölçeğinin Geçerlik ve Güvenirlik Çalışması. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi*. Cilt 45, Sayı 45, 109-127.
- Varol, R. (2017). Üniversite Öğrencilerinin Spora Yönelik Tutumları ve Kadınların Spor Etkinliklerine Katılımlarına Dair Görüşlerinin İncelenmesi (Bartın Üniversitesi Örneği). (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Bartın Üniversitesi EBE.
- Wretman, C. J. (2017). School Sports Participation And Academic Achievement In Middle And High School. *Journal of the Society for Social Work and Research*, Vol 8, Issue 3, 399-420.
- Yager, Z. ve J.A. O'Dea (2014). Relationships Between Body İmage, Nutritional Supplement Use, and Attitudes Towards Doping in Sport Among Adolescent Boys: İmplications For Prevention Programs. *Journal of The International Society of Sports Nutrition*, Cilt 11, Sayı 1, 1-8.
- Yang, C., G. G. Bear, F. F. Chen vd. (2013). Students' Perceptions of School Climate in the US and China. *School Psychology Quarterly*, Cilt 28, Sayı 1, 7.
- Yıldırım, M., E. Araç-İlgar vd. (2018). Lise Öğrencilerinin Spora Yönelik Tutumlarının İncelenmesi. *Turkish Studies*, Cilt 1-3, Sayı 27, 1711-1727.
- Yıldız, A. B., Ç. Arı ve B. Yılmaz (2017). Üniversite Öğrencilerinin Spora Yönelik Tutumlarının İncelenmesi (Ankara Yıldırım Beyazıt Üniversitesi örneği). *Muş Alparslan Üniversitesi Uluslararası Spor Bilimleri Dergisi*, Cilt 1, Sayı 1, 35-45.
- Zaman, S., A. K. Mian ve F. Butt (2018). Attitude of Young Students Towards Sports and Physical Activities. *Global management Journal for Academic & Corporate Studies*, Cilt 8, Sayı 1, 33-42.

- Zeng, H. Z., M. Hipscher ve R.W. Leung (2011). Attitudes of High School Students Toward Physical Education and Their Sport Activity Preferences. *Journal of Social Sciences*, Cilt 7, Sayı 4, 529.
- Zengin, S. (2013). *Çocuk ve Gençlik Merkezlerinde Hizmet Alan 12-18 Yaş Arası Erkek Çocukların Beden Eğitimi ve Spor Dersine İlişkin Tutum Düzeyleri ile Benlik Saygılarının İncelenmesi*. (Yüksek Lisans Tezi). Sakarya Üniversitesi EBE.
- Zengin, S., M. Hekim ve H. Hekim (2016). Ortaokul ve Lise Öğrencilerinin Beden Eğitimi Dersine Yönelik Tutumlarının Cinsiyet ve Öğrenim Kademesi Değişkenine Göre İncelenmesi. *Journal of Human Sciences*, Cilt 13, Sayı 2, 3242-3251.

EKLER

ARAŞTIRMA SORULARI

Sevgili Öğrenci;

Bu araştırma “Lise Öğrencilerinin Okul İklimi Algıları İle Spora Yönelik Tutumları Arasındaki İlişkinin incelenmesi (Muş İl Örneği)” isimli çalışmaya bilgi toplamak için oluşturulmuştur. Sorular Muş ilinde bulunan bazı liselerdeki öğrencilere yöneltililecektir. Soruları cevaplamak ve araştırmaya katılmak gönüllülük esasına bağlıdır. Araştırmanın güvenilir sonuçlar vermesi için lütfen soruları doğru cevaplayınız. Yardımlarınız için şimdiden teşekkür ederim.

Eyyüp SUBAŞI
Muş Alparslan Üniversitesi
Beden Eğitimi ve Spor Eğitimi Anabilim Dalı

EK-1: DEMOGRAFİK BİLGİ FORMU

1. Cinsiyetiniz	Kız () Erkek ()
2. Yaşınız	
3. Sınıfınız	9 () 10 () 11 () 12 ()
4. Ailenizin aylık geliri	
5. Bir spor kulübüne bağlı olarak lisanslı spor yapıyor musunuz?	Evet () Hayır ()
6. Kaç yıldır spor yapıyorsunuz	 (örneğin 2 yıl)
7. Spor yapma sıklığınız	Haftada gün / Spor yapmıyorum ()
8. Okul sporlarına katılım gösteriyor musunuz?	Evet () Hayır ()
9. Ailenizde lisanslı spor yapan (Anne/baba/kardeş) var mı?	Evet () Hayır ()
10. Öğrenim gördüğünüz lise türü	Spor Lisesi () Fen Lisesi () Anadolu Lisesi () Meslek Lisesi () İmam Hatip Lisesi () Sosyal Bilimler Lisesi () Güzel Sanatlar Lisesi ()

EK-2: OKUL İKLİMİ ALGISI ÖLÇEĞİ

	Size en uygun seçeneği <u>X</u> ile işaretleyiniz Bu okulda;	Hiçbir zaman	Nadiren	Ara sıra	Çoğunlukla	Her zaman
1.	Öğretmenlerimiz bizi yeni fikirler üretmeye ve bunları uygulamaya teşvik eder.					
2.	Öğretmenlerimiz sınıf ortamını eğlenceli hale getirirler.					
3.	Öğretmenler bize neleri öğrenmek istediğimizi sorarlar.					
4.	Öğretmenler bir kural koyduklarında, nedenini açıklarlar.					
5.	Öğretmenim benimle kişisel olarak ilgilenir.					
6.	Okulda yapılacak işler konusunda okul müdürü veya öğretmenlerimiz bize isteklerimizi sorarlar.					
7.	Öğretmenlerimiz bize yardım etmek için gereken her şeyi yaparlar.					
8.	Yardıma ihtiyaç duyduğum zamanlarda öğretmenimin veya okul yöneticilerinin bana yardımcı olacağını bilirim.					
9.	Sınıfta yaptığımız çalışmalar için tüm enerjimizi harcarız.					
10.	Öğretmenlerimiz bizden başarılı olmamızı bekler.					
11.	Öğretmenler öğrencileri daha başarılı olabileceklerine inandırır.					
12.	Okul ve sınıf ortamı beni daha çok çalışmaya yönlendirir.					
13.	Okulda veya sınıfta öğrenmeme engel olacak kadar beni tedirgin eden bir ortam var.					
14.	Okuldaki veya sınıftaki sorunlar dikkatimi dağıtarak derslerime odaklanmamı engelliyor.					
15.	Sınıf arkadaşlarımla aynı sınıfta olmaktan mutluluk duyuyorum.					
16.	En küçük anlaşmazlıkta öğrenciler birbirlerine bağırır.					
17.	Öğrenciler sınıfta birlikte yapılan işlerde veya etkinliklerde çalışırken sıkılmazlar.					
18.	Öğrenciler birbirlerinin görünüşleri veya konuşmalarıyla alay ederler.					
19.	Öğrenciler sinirlendiklerinde birbirlerine fiziksel (saç çekme, tekme atma, kulak çekme vb) olarak zarar verirler.					
20.	Arkadaşlarımla birlikte okulla ilgili çalışmaları yaparken eğleniriz.					
21.	Okulda bazı öğrenciler ait para veya eşyaların diğer öğrenciler tarafından zorla alınmak istendiği olur.					
22.	Oyun oynarken veya derslerle ilgili proje çalışmaları yaparken bazı öğrenciler gruplardan dışlanır.					

EK-3: SPORA YÖNELİK TUTUM ÖLÇEĞİ

Size en uygun seçeneği <u>X</u> ile işaretleyiniz	<u>Asla</u> katılmıyorum	Katılmıyorum	Kararsızım	Katılıyorum	<u>Tamamen</u> Katılıyorum
1. Evim okula/işyerine çok uzak değil ise yürüyüş ya da bisikleti tercih ederim.					
2. Sporu manevi olduğu kadar maddi kazanç için de yaparım.					
3. Spor yapmadığım günler kendimi ruhen eksik hissedirim.					
4. Sporun fiziksel, fizyolojik ve psikolojik faydaları olduğuna inanırım.					
5. Spor faaliyetlerine zorlama olmadan gönülden katılırım.					
6. Okul/kurum takımlarında her zaman yer almak isterim.					
7. Spordaki başarımın en az okuldaki / işteki başarım kadar olmasını isterim.					
8. Spor ağırlıklı yayın yapan televizyon kanallarını tercih ederim.					
9. Sadece tek bir spor branşına değil birden çok branşa ilgi duyarım.					
10. Haftada en az bir gün fiziksel aktivite (spor) yaparım.					
11. Yaz aylarında günlerimi spor yaparak geçiririm.					
12. Diğer arkadaşlarımı da spor yapmaya teşvik ederim.					
13. Sportif başarımın getirdiği sosyal statü beni gururlandırır.					
14. Büyük spor organizasyonlarını (olimpiyat, vb.) keyifle takip ederim.					
15. Spor yapmak için ille de yanımda birinin olması gerekmez.					
16. Yaptığım sporu elit (milli) sporcu olarak yapmayı hep hayal etmişimdir.					
17. Spor faaliyetlerine, uzman kişiler yönetmese de katılımcı olurum.					
18. Sporu hayattan zevk alma amacı olarak görürüm.					
19. Sporun zararlı alışkanlıklardan uzak durmamda etkisi vardır.					
20. Branşımın en iyi sporcularını kendime rol model alırım.					
21. Evden dışarı çıkamadığım zamanlarda ev şartlarında aktivite yaparım.					
22. Boş zamanlarımı spor ile değerlendiririm.					
23. Katılımcı ol(a)madığım spor dallarını da izlemekten keyif alırım.					
24. Spor ortamında kişiliğimin daha da güçlendiğini hissedirim.					
25. En sağlam dostlukların spor ortamında doğduğuna inanırım.					

ÖZGEÇMİŞ

Kişisel Bilgiler	
Adı Soyadı	Eyyüp SUBAŞI
Eğitim Durumu	
Lisans Öğrenimi	Sakarya Üniversitesi, Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu
Yüksek Lisans Öğrenimi	Muş Alparslan Üniversitesi, Beden Eğitimi ve Spor Eğitimi Anabilim Dalı
Bildiği Diller	İngilizce
İş Deneyimi	
Bilimsel Faaliyetler	SUBAŞI, E. ,Yılmaz, A.,Kırımoğlu, H. (2019). “ <i>Eğitsel Oyunların Lise Öğrencilerinin Esneklikleri Üzerine Etkisi</i> ”, Uluslararası Eğitim Kongresi, Sakarya Üniversitesi.
	Kaynar, Ö.,Özdemir, M., Koç H., Ferhatoğlu, Y., SUBAŞI, E. (2019).“ <i>Elit Sporcularda Ağız ve Diş Sağlığının İncelenmesi</i> ”, 2. Avrasya Spor Bilimleri Kongresi, Muş Alparslan Üniversitesi.
Çalıştığı Kurumlar	Milli Eğitim Bakanlığı / Beden Eğitimi Öğretmenliği